NATIONAL LIBRARY
JAN 3 1969
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE

THE LATVIAN NEWSPAPER FOR CANADA AND U.S.A.
Published twice weekly by the Latvian Relief Society of Canada "Daugavas Vanagi"
Business Office: 491 College St., Toronto 4, Ontario, Canada
Telephones: 921—7121; 465—7902
Editor-in-Chief: ALFREDS VINČELS
United States Editorial Offices:
New York: Editor — V. Irbe.
4035 Rombouts Ave., Bronx N. Y. 10466, U.S.A.
Chicago: Editor — I. ŠIMANE,
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A.
WEDNESDAY, DECEMBER 18, 1968

LATVIJA AMERIKĀ

101. N-RS. TREŠDIENA, 1968. GADA 18. DECEMBRIS 18. GADS
AUTHORISED AS SECOND CLASS MAIL BY THE POST OFFICE DEPARTMENT OTTAWA AND FOR PAYMENT OF POSTAGE IN CASH

LATVIEŠU LAIKRAKSTS AMERIKĀ
Iznāk divas reizes nedēļā — trešdienās un sestdienās. Izdevējs — Latviešu apgādes biedrība Kanadā „Daugavas Vanagi."
ATB. REDAKTORS: ALFRĒDS VINČELS
Redakcija: Broadview Ave., Toronto 8, Ont., Canada; tālr. 465—7902
Birojs: 491 College St., Toronto 4, Ont., Canada; tālr. 921—7121
Ņujorkas redakcijas vadītājs V. IRBE
4035 Rombouts Ave., Bronx N.Y. 10466. U.S.A. Tālrunis 994—7917
Čikagas redakcijas vadītāja: I. ŠIMANE.
5524 N. Luna Ave., Chicago, Ill. 60630, U.S.A., tālrunis 774—5744

Kā vērtējama šāda rīcība?

AKLA NAIDA PIEKVĒLINĀTA LASĪTĀJA VĒSTULE NEVAR MALDINĀT REDAKCIJU, BET LIEK TUVĀK PAKAVĒTIES PIE KĀDA NOZĪMĪGA SARĪKOJUMA RIETUMVĀCIJĀ UN BALTVĀCU NOSTĀJAS PRET LATVIEŠU TAUTU

Pirms pāris nedēļām ar gaisa pastu pāri okeanam no Rietumvācijas uz redakciju atlidoja neapmierinātības pilna un īgna lasītāja vēstule. Tās autore — Lilija Jansone, kas dzīvo Diseldorfā, rakstīja:

— Savādos apstākļos Latvijas 50. gadskārtu nācās svinēt latviešu trimdiniekiem Vācijā. Kopš labu laika runāja un rakstīja, ka novembrī Diseldorfā notiks kultūras dienu sarīkojums visām trim Baltijas tautām kopā, ko rīkos Vācu-baltiešu biedrība ar pašu baltiešu centrālo pārstāvību atbalstu. Tas nepārsteidza, jo kopš gadiem jau Vācijas latvieši pieraduši, ka pašu sarīkojumos redzamā vietā izvirzāmi baltvācieši.

Pārsteidza turpretim sarīkojumu izkārtojums un norise. Vispirms tika izsludināta izstāde, koncerts un svinīgs akts. Tautieši Vācijā laikus sāka posties uz Latvijas valstssvētku sarīkojumu Diseldorfā, lai izstādē skatītu izcilus savu mākslinieku darbus, koncertā klausītos savu komponistu labāko mūziku. Nav aprakstāms pārsteigums, kad gaidītās mākslas izstādes vietā 9. novembrī tika atklāta kādā „vācu austrumapgabalu mājas" istabā izstāde ar visai nepilnīgu Baltijas pastmarku kollekciju un dažiem salasītiem tautas tērpiem. Neviens baltiešu — un nepavisam ne latviešu — tēlotājs mākslinieks nebija atrasts par cienīgu ar saviem darbiem pārstāvēt Baltijas tautu mākslu.

Un koncerts? Pēc principa, ka zemnieku tautiņai „nav tā, kā viņai nedrīkst būt", 16. novembra koncerta programmā nebija atļauts uzņemt nevienu mūsu komponistu oriģināldarbu. Drīkstēja dziedāt tikai tautas dziesmas. Par šī Latvijas dibināšanas atceres „koncerta" degpunktu izvērtās lietuviešu deju priekšnesumi penetranta akordeona pavadījumā. Tās nebija tautas dejas, bet gan dejiskas izdarības ar salmenīcām, koka tupelēm un plastmasas puķēm. Tas nemazina atzinību krietnajam darbam, kuru iestudējumam bija veltījuši lietuviešu ģimnazijas audzēkņi un audzinātāji, sasniedzot gandrīz vai akrobatisku kvalitāti. Dīvainos iespaidus noapaļoja neliela orķestra atskaņots valsis, kuru, varbūt, Šauļu žīdiņi būs dancojuši savās zaļumballēs, bet šeit bija deklarēts par „lietuviešu tautas deju".

Šādu sarīkojumu dalībniekiem tomēr vajadzētu iepriekš vienoties, kāda veida tautas mākslu viņi rādīs. Latviešiem šai gadījumā labāk būtu derējis uzvest „Stāv dzirnas zaļā ielejā" ar meldermeitiņu, koka tupelēm un vēl šo to. Nelielais orķestris koncertā atskaņoja arī 5 latviešu tautas dejas, kuras jau agrāk dzirdētas Vācu-baltiešu biedrības sarīkojumos. Šoreiz, dīvainā kārtā, orķestra sastāvā trūka vairāku svarīgu instrumentu, tā kā daudzās vietās dejas palika gluži bez melodijas resp. klausītājus aizsniedza tikai pašķidrs pavadījums. Jābrīnās, ka deju autors, kas pats bija ieradies Diseldorfā, neprotestēja pret šādu sava darba iznīkošanu.

17. novembra rītā notika „feierštunde", kurā arī latvieši maz vien tika pie vārda. Sarīkojumu kuplinātājam kvartetam nebija atrasts par piemērotu neviens latviešu skaņdarbs. Izpalika arī pieteiktās latviešu aktrises Dagmāras Kurmiņas deklamācijas, varbūt tādēļ, ka rīkotāji viņu bija pārkristījuši par „Kurmingu".

Izskatās tā, ka Vācijas latviešiem vēl vienmēr jādzīvo pa „Mērnieku laikiem" un Herr Schwaukstē te var strādāt dižus darbus. —

☆

Izlasot šo vēstuli par dīvainajiem Latvijas valstssvētkiem Diseldorfā, atlika tikai viens: pāšķirstīt Vācijas latviešu laikraksta „Latvija" pēdējo nedēļu numurus, lai pārlasītu, ko par minēto sarīkojumu rakstījis un kā to vērtējis avīznieks. 30. novembra numurā arī atrodams ziņojums par šo sarīkojumu — „Četras tautas — četras kultūras", kurā V. L. raksta:

— Baltijas valstu 50 gadu neatkarības proklamēšanas zīmē Baltiešu apvienības sadarbībā ar latviešu, lietuviešu un igauņu centrālajām komitejām rīkoto kultūras dienu ietvaros 9. novembrī Diseldorfā, Haus des Deutschen Ostens Dancigas zālē atklāja baltiešu etnografisko, kultūras un filatelijas izstādi.

Latviešu novietni izstādē raksturoja Bārtas un Nīcas tautas tērpos ietērptie maketi un Ilzes Soikanes keramika. I. Soikane ir beigusi Minsteres lietiskās mākslas skolu un papildinājusies Anglijā, Zviedrijā un Italijā. Turgūtie iespaidi, sevišķi etrusku mākslas ievirze, atspoguļojās arī izstādītajos priekšmetos, kas iedarbē ar latviešu etnografisko rakstu elementiem rāda mākslinieces patstāvīgo īpato pieeju viņas sūnu zaļās iekrāsas veidojumos — vāzēs, krūkās, servizēs.

Igauņu novietni raksturoja tautas tērpos ietērptie maketi no igauņu apdzīvotajām Baltijas jūras salām. Piezīmējams, ka igauņiem nacionālo tērpu dažādība ir samērā liela un sasniedz 300 variantu. Tas arī atspoguļojās etnografisko audumu un priekšmetu klāstā. Daži priekšmeti, sevišķi saktas, atgādināja somu-ugru tautu mantojumu.

Lietuviešu novietnē izcēlās koktēlnieka V. Motuzas Lietuvas vēsturiskajās vietās un ceļu krustojumos esošo krucifiksu miniatūrveidojumi kokā, kuros mākslinieks apbrīnojamā precīzitātē sasniedzis techniski un mākslinieciski izteiktu harmoniju, kas kopiespaidā raksturo Lietuvas izteikti zemnieciski-katolisko seju gadsimtiem cauri.

Filatelijas skatē atsevišķas kollekcijas raksturoja Baltijas tautu vēsturi un kultūru, sākot ar 17. gadsimtu cauri poļu, zviedru un krievu valdīšanas laikiem līdz pat neatkarības proklamēšanai. Dažos ielogos bija parādīta šo zemju okupācija un lielo valstu sacensība par pieeju pie Baltijas jūras ostām un šo zemju bagātībām. Otra pasaules kaŗa sekas, neatkarības zaudēšana Pad. savienības jaunkoloniālisma rezultātā dokumentāri atspoguļojas uz šo valstu mazajiem vērtspapīriem — pastmarkām, kuru apraksti un attēli katru gadu no jauna tiek iespiesti lielajos starptautiskajos pasta vērtszīmju katalogos un tādā veidā atgādina Baltijas valstu traģēdiju.

Baltvācu kultūrvēsturisko seju šajā skatē raksturoja 1879. gadā Rīgā dzimušā un tur mākslas skolā un vēlāk ārzemju ceļojumos un studijās izglītojusies prof. Ida Kerkoviusa. Māksliniecei ir

(Nobeigums 2. lpp.)

PIRMIE ZIEMAS PRIEKI

„Ja tu tā gribi braukt, tad bikšu dibens būs caurs! Slīdojot saliecies uz priekšu un turi līdzsvaru," pamāca Andris Stalbovs savu brāli Pēteri, kam šī pirmā reize uz slidām, mācoties slidošanu Toronto priekšpilsētā Skarboro uz pārplūdušas un apsalušas pļavas kailsalā bez sniega.

Foto: J. Liģers

Sirpis ar āmuru pret Dāvida zvaigzni

SPECIĀLRAKSTS „LATVIJAI AMERIKĀ" NO VAŠINGTONAS

Ziemsvētku priekšvakarā, summējot starptautiskos notikumus pasaulē, pat vislielākie skeptiķi Vašingtonā nevarēja noliegt, ka politiskais barometrs negaidot sācis kāpt un lietu attīstība iet uz labo pusi. Varbūt gadu mijā, viens otram vēlot laimīgāku jauno gadu, mēs tiešām piedzīvosim šī vēlējuma piepildīšanos. Vismaz nākošais gads solās būt daudz laimīgāks nekā neskaitāmu politisko vētru piemeklētais nule aizvadāmais.

Pilnībā vēl nav zināms, ko 12. decembrī zem četrām acīm Baltajā namā pārrunāja prezidents Džonsons ar savu pēcnieku Niksonu. Šīs apspriedes kopīgais komūnikē, ka sarunās skartas svarīgas ārpolitiskas problēmas, deva pamatu visdažādākajiem minējumiem. Jau nākošajā dienā Niksons steidzās atpakaļ uz Nujorku, lai tur uzklausītu sava ārkārtējā sūtņa Viljama Skrantona ziņojumu par 7 dienu ilgo misiju Vidējo austrumu valstīs.

Arabu un Izraēlas jauna militāra konflikta iespējamība visu šo gadu bija viens no nopietnākajiem draudiem pasaules mieram. Šī konflikta nenovēršamās sekas, kā to pamatoti uzsvēra visas pasaules prese, būtu neizbēgama ASV un Pad. savienības militāra konfrontācija. Viena no prezidenta Džonsona administrācijas lielākajām ārpolitikas kļūmēm bija tieši pilnīga iespaida un draudzības zaudēšana arabu pasaulē. Kā gan tas varēja notikt?

Nav jāaizmirst, ka Nujorkā vien dzīvo vairāk žīdu nekā visā Izraēlas valstī. Notikušajās prezidenta vēlēšanās 90% amerikāņu žīdu balsu piekrita demokratu partijas kandidātam, kamēr par Niksonu nobalsoja tikai 10% Nav tomēr domājams, ka šī iemesla dēļ Niksona valdība mainītu ASV labvēlīgo nostāju pret Izraēlu. Bet tai pašā laikā jāatceras, ka aizvadītajos gados arabi ne bez pamata Vašingtonai pārmeta partejisku un vienpusēju nostāšanos Izraēlas pusē.

No otras puses Izraēlas brīdinājums, ka Maskava izmanto arabu un žīdu konfliktu saviem mērķiem, izrādījies par pareizu. Arī Kremļa izraisītais antisemītisma vilnis pašas sarkanās imperijas robežās nav palicis bez žīdu pretreakcijas visā pasaulē. Kremlis, gluži tāpat kā Hitlers, histeriski kliedz par starptautisko cionisma sazvērestību, bet arī šiem propagandas saukļiem viegli var saskatīt kailu antisemītismu un arī naidu pret žīdu valsti.

Kādi gan ir Kremļa antisemītiskās nostājas iemesli? Vai žīdu tautības intelektuāļi, kas drošinājās protestējuši pret Kremļa varas politiku Pad. savienībā, ir galvenais iemesls? Liekas, ka Kremļa pretžīdu akcijas galvenais motīvs ir žīdu tautas neiznīcināmā nacionālā apziņa un gatavība nest arī vissmagākos upurus. Te jāatceras, ka tieši apspiesto tautu nacionālisms apdraud Kremļa varu šodien daudz vairāk nekā to devētais „imperiālistisko kapitālistu ielenkums".

Kad Dāvida zvaigznes karogs pagājušā gada īsajā karā iespieda kapitulēt padomju ieročiem apbruņotos arabus, Kremlis saņēma sāpīgu pliķi savam prestižam un militārajai varenībai visas pasaules priekšā. Mazais Izraēlas Dāvids sešās dienās, izšķīrēji sakaujot arabu spēkus, izgaisināja mītu par sarkanā Goliāta varenību.

Cena, kuŗu Maskava par sniegto palīdzību prasīja, atdarīja acis arī Naseram un pārējo arabu valstu vadoņiem. Jau tūlīt pēc Niksona uzvaras prezidenta vēlēšanās Vašingtonā sāka runāt, ka ASV attieksmēs ar arabu valstīm var gaidīt uzlabošanos. Ta-

(Nobeigums 8. lpp.)

TAUTISKA DZIESMU SPĒLE

ATVADĪBAS

Eaton auditorijā Toronto — 11. janvārī, pl. 7.30 vak.
Ieejas kartes $4.00, $3.50, un $3.00 (skolēniem līdz 16 g. v. puscenas) pieprasāmas pa pastu — Eaton Auditorium Variety Box Office, 1 College St., Toronto 1.

Pēteris Aigars

Kopība un individuālā brīvība

Tautas kopības intereses daudzina un to nepieciešamību iztirzā gandrīz katrā ideoloģiskā runā vai rakstā. Diemžēl, reti tomēr ieminas, ka tautas kopības priekšnoteikums ir individuālā brīvība. Sabiedrība, kas neatzīst individa tiesības, ir nolemta lēnai deģenerācijai. Neba valsts un tauta pastāv kā pašmērķis, vienīgi, lai dotu logatus, pajumti individa spēju izvēršanai, savas personības un tās dotumu izkopšanai.

Totālitārisma puve, kuŗa sagrāva veco Eiropu, nav vēl iznīdēta: tā ir tik dziļi iezīdusies mūsu domāšanā, ka esam ar to saraduši un aplaudējam katram, kas sabiedrībai pieraksta zelta teļa nozīmi. Šī kopības ideoloģija, varbūt labu gribēdama, diemžēl, nodara ne vien mūsu tagadnei postu, bet arī apgrūtina nākotni ar nevajadzīgām un nesamaksājamām hipotēkām.

Cilvēki, kuŗiem nav cieņas pret otra uzskatiem un otra brīvo rīcību, nevar kļūt par jauna laika saucējiem, par jaunu sadzīves normu veidotājiem. Mēs esam piesavinājušies no bijušajām koloniju tautām koloniālisma nacionālismu, nemaz nepadomādami, vai tas piedien mūsu tautas dvēselei. Ne audzināšana, ne propaganda, ne terrors nespēj un nekad nespēs visus cilvēkus padarīt vienādus. Bet — vai viņiem jābūt vienādiem? Vai mums jātiecas pēc neiespējamā? Kokam ir desmitiem, varbūt simttūkstošiem lapu, un neviena no tām nav pilnīgi līdzīga, taču šīs nevienlīdzības dēļ lapas nepamet koku, bet cieši turas pie zariem un zari savukārt pie stumbra. Daba to prasa.

Vienība ir jāceļ no pamatiem, ne no jumta. Vienība un tautas atsevišķu locekļu sadzīvošana ir nepieciešama, bet tā īstenojama, ievērojot katra individa savdabību. Tiklīdz šis likums pārkāpts, vienības vietā rodas visbargākā šķelšanās un brāļu cīņas.

Demokratiskās tradicijas mūsu tautai nav dziļas. Tās bija tikai pašā pumpurā, kad šo pumpuru nokoda salna. Nekas nav bīstamāks atsevišķam cilvēkam, tāpat kā veselai tautai akli pieņemt kādas autoritātes spriedumus par neapšaubāmu patiesību. Neviens nav nemaldīgs, un arī visgudrākās galvas pieļauj kļūdas. Un jo lielāka un savtīgāka kāda varas kāre, jo grūtāk savas kļūdas atzīt.

Ir aplami aizbildināties, ka nedrīkstam iztirzāt pagātnes maldus, lai nemazinātu nākošajām paaudzēm cieņu pret mūsu vēsturi un tās veidotājiem. Nepatiesība kā slīkonis arvien agru vai vēlu uzpeld. Nevienam valstsvīram nav izdevies nodrošināt slavu, ja viņš savas dzīves laikā spēris aplamus soļus, kļūdījies un nav savas kļūdas nožēlojis. Politika nepazīstot morāli, bet vēsture savukārt nav pielūdzama un uzpērkama.

Jaunā paaudze mūsu tēvzemē gaida no mums atbildi uz daudziem nacionālās dzīves jautājumiem. Bet mēs klusējam, baidāmies, izvairāmies un ļaujam mūsu vietā runāt Kremlim ar uzpirktu lieklaižu mutēm. Nav tiesa, ka nebūtu iespējamas diskusijas ar tautas brāļiem dzimtenē. Nav žogi un aizsprosti tik augsti, lai mūsu balsis neskanētu tiem pāri. Modernās technikas sasniegumi padarījuši par īstenību, ka domām nav muitas robežu.

Viņi klausās mūsu vārdus un dzird par mūsu darbiem, bet aplami apgalvot, ka nebrīvajā Latvijā dzimušie jaunieši būtu apmierināti ar mūsu paņēmieniem, ar mūsu saukļiem: nost no politikas, lai dzīvo kultūra. Kultūra un politika ir divas dažādas radinieces, kuŗas nav gājušas un neies vienu un to pašu ceļu, jo katrai ir citāds soļu raksts.

Katrā gadsimtā katra tauta jaunos vārdos formulē savus nacionālos ideālus. Vai mēs to esam darījuši? Dzimtenē ieslēgtie nevar lepoties ar vārda brīvību; viņiem jāsamierinās ar slepenu mīklu minēšanu, jālieto rebusi un ķīļu raksti, lai izteiktu savas domas. Mēs solāmies runāt viņu vārdā un apgalvojam, ka esam aicināti paust viņu sāpes un cerības, bet trimdas gados neesam tālāk tikuši par frāžu pārskaņošanu. Laika tecējumā jēdzieni „nacionālisms" un „sociālisms" ieguvuši citu saturu, jo nekas pasaulē nestāv uz vietas. Vai mēs to apzināmies? Vai mēs apzināmies, ka slāpes pēc individuālas brīvības ir daudz lielāks dzinējspēks nekā tautas kopība?

Šai kopībai ir jābūt. Tai jābūt jau iedzimtai, ja esam pilngadīgas tautas locekļi, vienalga, vai kopības vārdu deklarējam reizi, vai arī 365 reizes gadā, bet cilvēkiem, kuŗiem individuālā brīvība pilnīgi izdeldēta, nav sludināms jauns totālitārisms. Kādēļ lai viņi jaunā totālitārisma labā riskētu dzīvību, gāžot veco?

Individuālā brīvība ir nacionālās brīvības priekšnosacījums. Ne vienmēr individuālā brīvība ir savienota ar nacionālo neatkarību, bet šie izņēmumi nav izšķirēji, tāpat kā tie gadījumi, kā tagad, piemēram, Spānijā, Portugalē un Grieķijā, kad tautām gan ir neatkarība, bet ierobežota brīvība.

Ja metam skatienu atpakaļ uz tiem laikiem, kad radās saukļi brīvība, brālība un vienlīdzība, tad jākonstatē, ka šos ideālus aizstājusi nebrīvība, nebrālība un nevienlīdzība. Taču tas nav atrisinājums, izeja no strupceļa. Inteliģence aiz dzelzs aizkara zina, ka ar parastajiem politiskajiem un diplomātiskajiem paņēmieniem, ar parasto vienlīdzības un nevienlīdzības doktrīnu nav salaužams dzelzs aizkars, kas pasauli mākslīgi šķiŗ divās daļās.

Arī Rietumos ir atskanējušas balsis. Piemēram, prof. Galbraits savā grāmatā „The Affluent Society" atzīst: „Rūpes par jauniem mērķiem, kad vecie kļuvuši nepievilcīgi, ir ne vien domātāju pirmais, bet neatliekamais pienākums. Cilvēkiem ir jāredz savu pūliņu jēga." Jaunās jēgas meklēšana zīmējas ne vien uz individuāliem, bet arī naci-

(Nobeigums 8. lpp.)

Paziņojums lasītājiem

Dzīves dārdzība Kanadā pēdējā laikā strauji augusi, mazinoties dolara pirktspējai. Reizē ar to nemitīgi sadārdzinājusies arī mūsu laikraksta izdošana. Ievērojami cēlušās papīra, svina, klišeju un citu laikraksta iespiešanai nepieciešamo materiālu cenas, darbinieku algas gandrīz divkāršojušās, bet ekspedēšanas izdevumi, sakarā ar pasta tarifa paaugstinājumu, ar šāgada 1. novembri palielinājušies par 30% un vēl vairāk pieaugs nākotnē. Kanadiešu laikraksti, kas kādreiz maksāja 5 centus, tagad maksā 10 centu, bet sestdienu izdevumi pat 15 centu. Ne tikai visi etnisko grupu laikraksti paaugstinājuši abonementa maksas, bet to jau sen darījuši arī pārējie latviešu laikraksti, daži pat vairākkārt. Vienīgi „Latvija Amerikā" līdz šim vairījusies paaugstināt abonēšanas maksu, cenšoties ar taupīgu saimniekošanu dot lasītājiem laikrakstu par to pašu cenu kā 1950. gadā.

Tagad tomēr pienācis brīdis, kad apgāds Daugavas Vanags laikraksta izdošanas materiālo slodzi vairs nevar izlīdzināt un ir spiests lūgt abonentus uzņemties daļu no tās ar nedaudz palielinātu abonēšanas maksu.

Sākot ar 1969. gada 1. janvāri, laikraksta jaunā abonēšanas maksa būs šāda:

Kanadā un ASV:

par 1 gadu	18 dol.
par 6 mēnešiem	10 dol.
par 3 mēnešiem	5.50 dol.
par 1 mēnesi	2 dol.

Eiropā, Austrālijā un citās valstīs:

par 1 gadu	12 dol.
par 6 mēnešiem	6,50 dol.

Apgāds cer, ka savstarpējā uzticībā, kas pastāvējusi starp lasītājiem un laikrakstu visus 18 iznākšanas gadus, šis nelielais abonēšanas maksas paaugstinājums neradīs pārmaiņas un abonenti tā nepieciešamību izpratīs. Abonenti, kas jau samaksājuši par 1969. gadu pēc vecā tarifa, laipni lūgti iesūtīt 2 dol. starpības piemaksu.

Pateicībā par līdz šim dāvināto uzticību un cerībā, ka lasītāji to mūsu laikrakstam neliegs arī turpmāk

APGĀDS DAUGAVAS VANAGS

Kā vērtējama šāda rīcība?

(Pārresums no 1. lpp.)

pašai savs šalons, Štutgartes priekšpilsētā Degerlochā. Niecīga daļa no viņas darbiem bija redzama šajā izstādē: eļļas gleznas, akvareļi, pasteļi un seriografijas. Viņas audumu un stikla gleznojumos baltiešu mākslas elementi apvienoti ar Eiropas mākslas modernajiem virzieniem, fascinējot skatītāju ar krāsu svaigumu un ideju daudzveidību.

Visus kultūras nedēļas sarīkojumu labvēlis bija Diseldorfas virsbirģermeistars V. Bekers. Izstādi viesu un nacionālo grupu pārstāvju klātienē atklāja Baltiešu apvienības priekšsēdis ministeriāldiriģents Dr. H. Kērens. Nacionālās grupas pārstāvja un paskaidrojumus sniedza lietuvietis V. Banaitis. No Ziemeļreinas-Vestfāles landtāga apsveica deputāts Overbeks, norādot, ka viņš ir dzimis Zestē (Soest), kura ir pirmā Hanzas savienības pilsēta un no kuras savā laikā pilsētas statūtus pārņēma Lībeka, bet no pēdējās savukārt Rīga. Šī notikuma atcerei Rīgas Lielajā ģildē viena istaba bija nosaukta Sēstes pilsētas vārdā. —

☆

Augšējais atreferējums nepārprotami apliecina, ka L. Jansone sagrozījusi faktus un apzināti meklējusi „piesiešanās punktus", lai šo sarīkojumu Diseldorfā izmantotu inies izšļākšanai pret baltvāciešiem. Ar savu vēstuli viņa mēģinājusi maldināt mūsu redakciju, tādēļ jājautā, kā šāda rīcība vērtējama un ko rakstītāja vēlējusies panākt. Paanalizējot L. Jansones vēstuli, atklājas dažādas aplamības.

Vispirms minētais sarīkojums Diseldorfā nekad nav reklamēts par Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri, bet gan par baltiešu etnografisko un kultūras skati, kura gan rīkota Baltijas valstu (visu trīs!) dibināšanas 50. gadskārtas zīmē. Tas nebija 3, bet gan 4 tautu sarīkojums. Ja tas noticis baltiešu centrālo organizāciju atbalstā, tad gan jāpieņem, ka šīs organizācijas zinājušas, ko dara un ko atbalsta. Atreferējums „Latvijā" arī rāda, ka nav pamata sašutumam par to, ka skatē nav bijis latviešu izcilāko gleznotāju darbu. Taču būs tā, ka „salasītos tautas tērpus" skatei devuši, tāpat citus eksponātus, paši latvieši, ne baltvācieši, tādēļ pārmetumi vērsti nepareizā virzienā un izteikti vēl nepareizākā tonī. Nav šaubu, ka šis sarīkojums visai labi kalpojis Latvijas un latviešu tautas interesēm, populārizējot mūsu vārdu.

Ironija par kādu „vācu austrumpagabalu māju" ir nevietā. Vai tas drīzāk nav slavējami, ja padomju okupēto un daļēji inkorporēto un Polijai atdoto Vācijas austrumpagabalu atgādināšanai kādu celtni sauc par „Haus des Deutschen Ostens"? Jēdzienā „Vācijas austrumpagabali" nekādā ziņā nav ietvertas Baltijas valstis. Vai kāds uztraucas par to, ka katrā lielākajā Vācijas pilsētā tagad ir ēkas, kuras sauc „Amerika Haus"?

Šobrīd lieku sentimentu, kas jau apzīmējams par naidu, L. Jansone pauž apgalvojumā, ka latviešu sarīkojumā jau pierasta baltvācu izvirzīšana redzamā vietā. Kaut tā būtu, tad jājautā, vai tas kas ļauns? Fakts ir, ka šobrīd baltvācieši savu dzimteni (Latvija viņiem vēl tagad neapstrīdami ir dzimtene, par spīti repatriācijai 1939. gadā un Vācijas pavalstniecībai) atceras daudz sirsnīgāk nekā daudzi latvieši, kuri kļuvuši pavisam vienaldzīgi. Šobrīd valtvāciem daudzos jautājumos ir citādi ieskati nekā bija kādreiz. Protams, ir viņu vidū, galvenokārt vecajā paaudzē, vēl cilvēki, kas latvieti turpina uzskatīt par nicināmu „bauru", bet arī mūsu vidū netrūkst tādu, kas katrā baltvācietī saskata ļauno muižkungu un apspiedēju. Vai nebūtu beidzot pienācis laiks vecveco berzēšanos aizmirst, godīgi atzīstot, ka sava taisnība un sava vaina dažādajās nesaskaņās kādreiz bija abām pusēm? Šobrīd par Baltijas valstu tiesību atjaunošanu daudzi baltvāci iestājas tikpat dedzīgi kā latvieši, lietuvieši un igauņi. Baltvācu pārstāvji darbojas Rietumvācijas bundestāgā un landtāgā, kur viņi var arī mūsu lietai kalpot, viņiem ir sava prese un organizācija, kuru balsi valdība uzklausa. Vai tādā gadījumā peļami, ka viņus aicina latviešu sarīkojumos? Vai visās citās trimdas zemēs nedarām to pašu, izcilu vietu savos sarīkojumos piešķirot patvēruma zemes pilsētu galvām, parlamentu locekļiem, politiskiem un sabiedriskiem darbiniekiem? Kādēļ L. Jansone par šādu rīcību vēlas pātagot vienīgi Vācijas latviešu organizācijas?

Par L. Jansones minēto „feierštundi" Vācijas „Latvijā" līdz šim vēl nav bijis atreferējuma, bet arī bez tā zināms, ka šī „feierštunde" nebija Latvijas valsts svētku sarīkojums, bet gan priekšnesumu diena jau minētās baltiešu etnografijas un kultūras skates ietvaros. Kā var tik droši apgalvot, ka „Latvijas dibināšanas atceres koncertā" nebija atļauts uzņemt latviešu komponistu oriģināldarbus? Liekas, ka tādi, ievērojot uz etnografiju likto uzsvaru, nebija paredzēti. Katrā ziņā, vai L. Jansonei tik noteikti zināms, kas bija atļauts un kas aizliegts! Vai aktrises Dagmāras Kurmiņas deklamācijas izpalika tādēļ, ka „rīkotāji viņu bija pārkristījuši par Kurmingu"? Vai nav tā, ka rīkotāji lietojuši to vārdu rakstības veidu, ar kādu aktrise uzstājas vācu teātros un ka mēs paši viņas aktrises vārdu esam latviskojuši?

Pēdējā laikā runās un rakstos bieži debatēts par publicētajiem latviešu sarīkojumu un organizāciju darbības vērtējumiem, bieži atzīstot tos par neobjektīviem, tendencioziem, pat pieņemot nosodījumu rezolūcijas. Vienmēr gan uzsvērts, ka kritika ir vajadzīga, taču tai jābūt konstruktīvai. Gribot negribot radās ieskats, ka konstruktīva kritika ir tā, kas visu slavina, bet kritika, kurā norādīts uz kādu trūkumu, ir destruktīva. Liekas, ka šis ieskats tomēr jārevidē, jo L. Jansones iesūtītajā vēstule ir labs destruktīvas un tendenciozas kritikas apliecinājums.

☆

Iekām atklātībā turpinām paust naidu pret baltvācu „baroniem", derētu painteresēties par faktiem, kas liecina, ka baltvāci šobrīd ir tādi paši cīnītāji par Latviju un latviešu tautas tiesībām kā mēs paši. Jau minētajā „Latvijas" numurā lasāms arī rakstiņš „Brīvības piemineklis nezaimo". Tajā varam lasīt:

— Vācijas nedēļas laikraksta 'Die Zeit' 33. numurā bija ievietots René Drommerta raksts par iespaidiem Latvijā. Tā kā viņš pirms otra pasaules kara dzīvojis Rīgā, tad agrākie Latvijas apstākļi viņam pazīstami. Drommerts savā rakstā un virsrakstā Latvijas brīvības simbolu — Brīvības pieminekli nosauc par Konjaka dāmu, apgalvojot, ka tā to saukuši latvieši. Pret šo vulgāro apgalvojumu īsā rakstiņā 'Mitteilungen aus dem Baltischen Leben" vēršas baltvācu profesors Dr. H. fon Rimša, norādot, ka latviešu tautai tāds Brīvības pieminekļa noniecinājums bijis svešs un Drommerta apgalvojums neatbilst patiesībai. Dr. Rimša izsaka izbrīnu un pārsteigumu par šī raksta autora un redaktoru politiskā takta, gaumes un instinkta trūkumu. —

To lasot, jājautā: cik latviešu vērsās pret šo Drommerta apgalvojumu, norādot, ka latvieši Brīvības pieminekli nenievāja, bet dziļi cienīja, kaut to labsirdīgā mīlībā kādreiz apzīmēja par „Zaļo Mildu" (pareizāk, pieminekļa virsotnes tēlu), bet apzīmējumu „Konjaka dāma" lietoja hitleriešu partijas vīri, domājot vairāk par trim zvaigznēm uz konjaka pudelēm Vācijā? Ja šo jautājumu nebūtu satriecoša? Bet baltvācu profesors, kas pieder pie vecās paaudzes, atzinis par vajadzīgu vērsties pret Brīvības pieminekļa zaimošanu! Atliek pašiem tikai izsaukties: Kādēļ mēs nespējam būt tolerantāki pret citiem?

Hamburgā iznāk mēnešraksts „Baltische Briefe", kuru izdod un rediģē Latvijas vācietis Volfs fon Kleists. Šai izdevumā bieži, gandrīz vai katrā numurā lasāmi objektīvi raksti par Latviju un latviešu tautas jautājumiem un problēmām, redaktoram un citiem rakstītājiem ne tikai atzīstot latviešu tautas tiesības uz savu neatkarīgu valsti, bet arī iestājoties par tām. Volfs fon Kleists it bieži runājis latviešu sarīkojumos un vienmēr latviešu valodā, kas viņam bijis labu un skaidru. Sakarā ar Latvijas dibināšanas 50. gadadienu viņš „Baltische Briefe" novembra numurā vācu un latviešu valodā publicējis rakstu „Lettland in Europa" (Latvija Eiropā), pareizāk sakot sava referāta savilkumu, kuru latviešu valodā sniedza Eiropas latviešu jaunatnes apvienības sanāksmē. Kas baltvācu redaktoram bija sakāms latviešu jaunatnei? Sniedzam raksta pārspiedumu no „Baltische Briefe" — tieši tai rakstībā, kādā tas publicēts, nelabojot no mūsu redakcijas puses ne kommata:

— Latvija Eiropā — nav jāšaubās par to, ka kopš tā laika, kad no šī subkontinenta sāka izstrādāties civilizācija, kultūra, zeme ap Rīgas jūras līci jāieskaita šīs kultūras šūpulī. Bez šaubām zemes vēsturiskā struktūra ir vecāka par daudzinātiem „700 gadiem". Bez šaubām jādatē arī mūsu zemes vēsturisko funkciju sākumi Eiropā ar daudz senāka laika posmu.

Bet, godinot Latvijas republikas dibināšanas gadadienu, atļaujiet man pievērsties tam laikam, kad radās sauklis, kam nepieciešami jākļūst par jaunvēstures un tagadnes situācijas galveno jēdzienu, runājot par Latviju Eiropā. Šis sauklis ir: pašnoteikšanās tiesības. Protams šis jēdziens izsaka arī tikai sauklī ietvertos notikumus, kas Latvijas vēsturē iegājuši ar vārdu „atmodas laikmets".

Tie vēsturiskie notikumi, kas savu kulminācijas punktu sasniedza 1918. g. 18. novembrī, nebija atturami, — tāpat kā nav atturama neviena attīstības norise. Šī norise, kuras rezultātā nodibinājās mūsu jaunā valsts, bija šīs attīstības loģiskās sekas, kas, izejot no Eiropas, pārveidoja visu pasauli, radot tanī jaunas nacionālas valstis. Un tikai mūsu tagadnē manāma jauna attīstība, kas nomainīs organiski augušās cilvēku sabiedrības kopdzīves veco formu. Tieši mūsu laikā mēs ievērojam pazīmes, ka Eiropa pati kļūst kautkas vairāk nekā ģeografisks jēdziens.

Praktizētās pašnoteikšanās tiesības 1918. gadā nozīmēja: brīva Latvijas republika! Vai ir derīgi šeit citēt nelabvēlīgo aprindu nicinošos vārdus „nomales valsts, mazvalsts" utt.? Jeb jēdzienu, kas radās kara nogurumā un sociālā apvērsuma bailēs: „Cordon sanitaire"? Visi šie nicinošie izteicieni nespēj mazināt latviešu tautas sparu un gribu veidot savu valsti pēc sava prāta. Tie nespēj mazināt faktu, ka Latvija Eiropā bija kļuvusi par faktoru. Latvija palika šinī pozicijā, līdz kamēr 1940. gadā to atspieda atpakaļ vasaļu stāvoklī, pret iedzīvotāju vairākuma pārliecību.

Kā katra organiski auguša cilvēku sabiedrība, tā arī latviešu tauta ir gājusi ceļu no ģimenes uz cilti, no cilts uz tautu, no tautas uz valsti. Bet šī attīstība tika „mākslīgi" pārtraukta, t.i. ar vardarbību no ārpuses.

Nenozīmē atpakaļkritienu, ja es saku, ka turpmākai attīstībai jāiesākas tai vietā, kur tā tika pārtraukta. Latvijai Eiropā tas nenozīmē neko citu kā Latvijas brīvvalsts atjaunošanu ar 1940. gada robežām un ar tādu valsts formu, kas atbilst tautas vairākuma gribai.

Bet — un šis „bet" jāraksta ar sevišķi lieliem burtiem: šis stāvoklis nedrīkst ilgt vairāk par vienu dienu! Tas, protams, simboliski teikts; gribu ar to izteikt, ka turpmākai attīstībai jāiesākas jau ar šo pirmo brīvības dienu.

Tikai tāda, piespiedu kārtā svešumā dzīvojošā tautas grupa, kas revolūcionārāka nekā dzimtenē valdošais režīms, kas — labākā vārda nozīmē — ir progresīvāka nekā tas progress, kas starplaikā ir sasniegts dzimtenē, ir spējīga ievērojami ietekmēt dzimtenes likteni. Un kā visas cilvēku nogrupējumu formas jāpakļauj pārmaiņām, lai šīs formas nenovecotu, tā jāmaina jēdzienu lietošana, kuri kalpo kopdzīvei. Mums tas nozīmē to, ka tautu pašnoteikšanās tiesībām jāaizsniedz tā skaidrā forma, kas būtiski ar to domāta: cilvēka pašnoteikšanās tiesības. Nerakstīto vērtību katalogā, ko mēs atzīstam, indivīda pašnoteikšana un brīvība stāv rakstīta pašā pirmajā lappusē. Šīm cilvēka pašnoteikšanās tiesībām jāvada mūs, un viņas vadīs mūs turp, ka pasaulē, Eiropā un ar to arī Latvijā zudīs tautību norobežošanās, nacionālā atšķirība un politiskās robežas.

Jūsu priekšā, kā jaunai latviešu ģenerācijai, kas esat izredzēta veidot rītdienas Latviju garīgi un politiski, esmu aizstāvējis tēzi, ka „veselajā pasaulē" Latvijai jāieņem vieta un Latvija ieņem to vietu, kas viņai pienākas kā Eiropas organiskai sastāvdaļai. Pieņemiet no manis arī personīgo apliecinājumu, ka es ar šo Latviju jūtos saistīts savas izcelsmes dēļ, sava stāvokļa, sava pienākuma un savas politiskās pārliecības dēļ. —

Vai L. Jansone un viņai līdzīgi noskaņotie lasījuši šo Volfa fon Kleista runas kopsavilkumu? Vai L. Jansone vispār iepazinusies ar „Baltische Briefe" saturu? Ja nē, būtu ieteicams to darīt. Tad, varbūt, reiz gaistu novecojušies resentimenti: varbūt tad zustu arī šobrīd liekais un nepamatotais naids.

Rd.

LATVIJA

101. N-RS. TREŠDIENA, 1968. GADA 18. DECEMBRIS

GALVENĀ REDAKCIJA TORONTO

Atbildīgais redaktors — Alfrēds Vinčels, 508 Palmerston Blvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.

REDAKCIJA EIROPĀ:

Iekšlietu redaktors — Rūdolfs Norītis, 1765 Victoria Park Ave., Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.

Vācijā — Pauls Strante, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19

Redakcijai tiesības manuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neizlietotos manuskriptus neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpakaļ, ja pievienota pastmarka (Kanadā) vai starptautiskais pasta kupons (citās zemēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem parakstītajos rakstos izteiktās domas ir rakstītāja personīgs ieskats un ne katrā gadījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.

Abonēšanas maksa Kanadā un ASV — parmēnesi $2.00, 3 mēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.

Atsevišķa numura cena 25 centi.

Sludinājumu maksa: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā $4.20 — $6.40 par 1 collas slejas telpu.

...jas proklamēšanas 50 gadu svinību komiteja Montreālā: priekšā no kreisās — saimniecības nozares vadītājs A. Bērziņš, vicepriekšsēdis A. Voitkus, priekšsēdis konsuls V. Tomsons, sekretārs A. Spūrmanis un sarīkojumu nozares vadītājs R. Tūters; aizmugurē — J. Zilkalns, kasieris K. Ozols, G. Valdmanis, J. Gributs un J. Lukstiņš; iztrūkst vicepriekšsēdis K. Deksnis, informācijas nozares vadītājs prof. I. Freibergs un R. Brāzma. Foto: R. Sīmanis

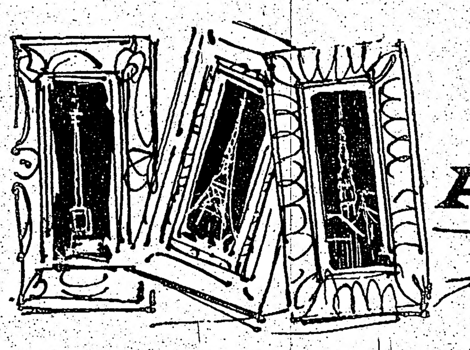

HUGO VĪTOLS

ATMODINĀTĀS ATBALSIS

(70. turpinājums)

Man daudz vairāk patīk audumi, sagšas, kas turpat vai atgādina kultiskos kardināliskos dievkalpojumu tērpus, zem kuriem latvietes ir tik skaistas; galvas segas, majestātiskas kā kroņi, lakati, kas ielogo lielas, mierīgas acis un tīrus seju ovālus; apzeltītās sidraba saspraudes, kurās iestrādāti akmeņi; keramikas ar savu dziļo zaļumu; senās kokles, mākslīgi izstrādātas cītaras; bronzas jostu sprādzes, kurās vēl vītero aizvēsture, un zemnieciskie koka kausi, diženi savā simmetrijā un laucinieciskumā, kuros uzputot masīvām zeltīta alus putām, un kurus latvietis priecīgs cilā, līksmi dziedādams vecās tautiskās, āriskās dziesmas, kas ir senākas par vissenāko sanskritu..."

Lai nu kā, šos vārdus rakstījis ne Ernests Brastiņš, bet Francijas galvaspilsētas franču laikraksta kritiķis Fortunio.

Kas ir Fortunio? Protams, pseudonims, kam kaut kas jānozīmē. Kas?

Atcerēsimies, ka „māksla mākslas labad" virspriesteris Teofils Gotjē (Gautier), gleznotājs, kurš „iemaldījies" literātūrā un kuru pieminējām nodaļā par Hūnu, 1837. gadā bija laidis klajā noveli Fortunio.

Noveles varonis, pasakaini bagāts indiešu princis, tiecas Parīzē uzcelt savu sapņu valstību, taču vīlies atgriežas savā dzimtenē. Ievadā autors aizrāda, ka Fortunio „ir himna skaistumam, bagātībai, laimei, trīs vienīgām dievībām, ko mēs atzīstam", un „Mēs esam Fortunio padarījuši pietiekami skaistu, pietiekami apveltījuši ar pilnību, lai pienācīgi pārstāvētu mīlestību; bez tam, vai visi šai saulē nedzenas pēc kāda neatrodama Eldorado!"

Pašā novelē autors saka, ka Fortunio esot vienādi „apbrīnojis mākslu un dabu... Rafaela jaunavas un Ticiāna kurtizānes: īsumā, viņš bija augstākā līdojuma eklektiķis, un neviens nebija lielāks kosmopolīts par viņu."

Ja nu Le National mākslas kritiķis par savu pseudonimu bija izraudzījies Fortunio vārdu, tad taču laikam tādēļ, ka jutās dvēseliski rada šim Gotjē fantazijas tēlam. Eklektiķis un kosmopolīts. Eklektiķis — tātad cilvēks, kurš no visām filozofijām izlasa labākos domu graudus, kosmopolīts — pasaules pilsonis, tātad, bez dvēseliskas saistības ar kādu noteiktu tautu, bez gara savietības un pienākuma apziņas pret savas tautas pagātni un nākotni.

Tādam pēc izraudzītā pseudonima vajadzētu būt Le National mākslas kritiķim. Bet — viņš ir pretstats Fortunio. Viņš liekas aizķēries savos gallu vai ķeltu senčos, aizmirsis Cēzaru un Romu, Atēnas un Krētu... Un to pašu ieteic darīt arī latviešu māksliniekiem: pievērsties savai latvietībai vien, kā to darījusi latviešu tautas māksla, kaut arī tā savā laikā bija ļāvusies rosināties no tālās Bizantijas...

Bet franču Fortunio nebija Gotjē fantazijas tēls, viņš bija savas tēvijas Francijas, un tamlīdz visas rietumu cilvēces piederīgais — jo arī ASV nav nekas cits kā Rietumu turpinājums aiz Atlantijas okeāna. Vārdi andropos, andropoi, andropeios — grieķu, homo, homines, humanus — latīņu, l'homme, l'Humanité, humain — franču, cilvēks, cilvēce, cilvēcība — latviešu valodā eiropiešus daudz vairāk vieno nekā šķir. Ja kaut kur Eiropā izgudro sintetiskas krāsvielas, kas ārkārtīgi paplašina krāsu gammu, tad tas nevar neatsaukties uz glezniecību. Ja kaut kur Eiropā atklāj, ka enerģija, piemēram, saules enerģija, ir vēl lielāka īstenība par materiju, tad tas nevar neatsaukties uz glezniecību Parīzē un Londonā, Briselē un Rīgā. Un ja nu šie divi priekšnosacījumi noteica franču impresionismu, tad tie paši priekšnosacījumi nevarēja neietekmēt arī latviešu impresionismu, latviešu glezniecību.

Luvra mūzeja gleznu un zīmējumu galvenais konservātors Žermēns Bazēns Luvrā savāktajiem impresionisma dārgumiem veltījis cildenu grāmatu, kurā sastopami šie mūsu domu gaitai tik svarīgie vārdi:

„Il y a un humanisme impressioniste: Ir impresionistisks humānisms, kas patiesībā ir moderns humānisms, par kuru sapņoja Bodlērs. Šī glezniecība pievēršas cilvēcei no senatnības apmātības, tiklab reliģiskās un vēsturiskās, kā arī metafiziskās. Savā veida pasaules rītā cilvēks dodas uz priekšu līksms, smaidīgs, kā gaismas pievilkts; impresionisms ir tās XIX gadsimta filozofiskās nostājas atspoguļojums mākslā, kas visu savu paļāvību ieguldīja cilvēcē, kas šķietami atbrīvota no kalpības, un tādā veidā sagatavota laimes nodrošināšanai tikumā.".*)

Tāpēc, ja no vienas puses latvieši darījuši daudz, lai ar reliģisku nopietnību pasargātu savas tautas folkloras pirmatnību un tīrību ir tautasdziesmās, ir lietiskās mākslas darinājumos (zinu gadījumu, kad Rīgas mākslas amatniecības direktors atteicās pieņemt pasūtinājumu tautas tērpa komplektam kādai kundzei, kad tā pieprasīja vainagu cepures vietā! Sievām vainags nepienākas. Un pasūtinātājai ar to bija jāsamierinās), tad glezniecībā viņi sekojuši eiropiskām nosliecēm. Un ar tiesībām. Impresionistiskais humānisms bija arī viņu humānisms, arī viņi pēc Latvijas neatkarības pasludināšanas iegāja dzīvē un mākslā kā radības pirmajā dienā „līksmi, smaidīgi, kā gaismas pievilkti". Latviešu māksliniekos, par cik tie bija latviski, nevarēja būt vācu ekspresionistiskā pasaules skatījuma, jo Latvija no I pasaules kara bija iznākusi kā neatkarīga valsts. Latviešu māksliniekam nebija par ko raudāt, nebija ko nožēlot, nebija kroplības, kas būtu paceļamas mākslas altārī. Tādēļ viņš tik nepiespiesti un draudzīgi, kā savietis ar savieti, identificēja latvieti ar cilvēci un cilvēcību un saskatīja franču impresionismā cilvēces veselīgo, līksmo dzīves optimismu. Bez piespiešanās. Bez pāri nodarīšanas sev un savai dziļākai jūtībai.

Bet Latvijas debesis bija citas nekā Francijas debesis, gaisma Francijā cita nekā Latvijā. Tādēļ latvju impresionisms bija savs, latvisks, bet ne mazāk jūtīgs, ne mazāk apliecināja dzīvi, ne mazāk mīlēja gaismas pasauli.

Šī aizrautība palaikam aizsitās pat līdz nevajadzīgi lielajiem formātiem un nevajadzīgi plašajiem vēzieniem, bet būtībā bija veselīga un — pāri visam — latviska, saskanīga ar latviešu raksturu, iejūtību un lietu vērtējumu.

Esam pateicīgi Fortunio par to, ka viņš lika pārdomāt savu rakstu un veidot secinājumus, kas nesaskan ar viņa vērtējumiem par latviešu tagadnes mākslu.

Bet vai tā nav brīvības privilēģija un laime?

LE TEMPS: OTRS RAKSTS

Tā kā latviešu tautas māksla bija atradusi tiešu ceļu uz parīziešu sirdīm, neatkarīgi no viņu mantas stāvokļa politiskās piederības vai intellektuālās ievirzes, liecina tas, ka laikrakstu atsauksmēs neatrodam nevienas paļas, nevienas „kritikas kritikas dēļ", neviena pārākuma diktēta iebilduma. Visi apbrīnoja un teica latvju tautisko mākslu visos tās izpaudumos.

(Turpinājums sekos)

*) Germain Bazin, Conservateur-en-chef des Peintures et des Dessins au Musée du Louvre, Trésors de l'Impressionisme au Louvre; Editions Aimery Somogy, Paris, 1958; 78. lpp.

Otto Grebžes 50. patstāvīgās izstādes atklāšana, kurā ... kreisās: — norises vadītājs J. Popelis, LNAK valdes ... Šmita, Dr. R. Sniķere, H. Mangule, Baltiešu sieviešu p...

Ze...

IMPRESIJAS OTT...

Zinu, par Zelta svētdienu Rīgā dēvēja pēdējo pirms Ziemsvētkiem — visi veikali tirgoja, līksms, laimīgs ļaužu mudžeklis mīdīja sniegotās ietves, vēra gaismotās durvis, pērkot, saiņojot, aiznesot līdz ielās un namos prieku. Zelta svētdienā!

8. decembrī, arī svētdienā, tālu no Toronto trokšņa un putekļiem, Ričmondhillā, vītolu un jau svētkiem puškotu sudraba egļu ielenkta, durvis vēra Otto N. Grebžes savrupmāja, vairākiem simtiem lūgtu un gaidītu viesu — 50. gleznu izstādes skatītāju. Mākslinieka gar sienām izvietotām 50 gleznām, viņa gara bagātībai, pretim stājās, atkāpās, sēdās grezni kažoki, modīgi kamzoļi, čalas un slavinājumi. Pirms izstādi ar laipniem vārdiem atklāja Hydro pārstāvis Mr Bleijs un sveica Mr. Barness, latvisko ievadījumu ar viņam piemītošo asprātību patonējot LNAK valdes priekšsēdim J. Niedram: „Ja šīs izstādes viesi būtu šurp ar zirgiem braukuši, ne ar automašīnām, varētu teikt, kā tirgos un godos teica, ka loks lauž loku", pāris duču gleznu jau rotājās ar uzrakstu: „Pārdota". Tradicionālajai vīna, šampanieša glāzei sekoja kafijas krūzītes, tām piedienīgas nepiedienīgi noklausītas izteikas.

Pie šīs izstādes lepnuma — „Rudens ainavas" (Maskokas upes klintājā), kas 8x11 pēdu plašumā milza pār visu sienu, kāds tautietis izsaucās: „Ja es te, uz šīs klints raga, kreisajā stūrī, tūlīt varētu sēsties un mest makšķeri ūdenī, es to gleznu pirktu uz vietas!" — Ainava spoža, melni dzidra ar Maskokas klintāju ūdeņiem tik raksturīgo dziļo rāmumu dusēja, aizgrimdama tālā perspektīvā. Ja varēji tikt tuvāk par diviem soļiem, ie-

DANDO...

(67. turpinājums)

ATVIJA
…A, 1968. GADA 18. DECEMBRIS
…Ā REDAKCIJA TORONTO
…tors — Alfrēds Vinčels,
…lvd. Toronto 4, Ont.; tālr. 531-4533.
…DAKCIJA EIROPĀ:
…rs — Rūdolfs Norītis,
…, Apt. 307, Scarboro, Ont.; tālr. 759-8076.
…, 44 Münster/Westf., Von Einem Str. 19
…nuskriptus pēc vajadzības īsināt. Neiz… neuzglabā, bet uz vēlēšanos sūta atpa… stmarka (Kanadā) vai starptautiskais …mēs). Ar autora vārdu vai iniciāliem pa… eiktās domas ir rakstītāja personīgs ie… dījumā atbilst arī redakcijas viedoklim.
… maksa Kanadā un ASV —
…ēn. $5.50, 6 mēn. $10.00, 1 gadu $18.00.
…a numura cena 25 centi.
…: sludinājumu daļā $2.20, bet tekstā …0 par 1 collas slejas telpu.

Otto Grebžes 50. patstāvīgās izstādes atklāšana, kurā ar skaļruņu palīdzību noklausījās ap 200 viesu visās studijas telpās, jo galvenajā visi nevarēja saspiesties: no kreisās: — norises vadītājs J. Popelis, LNAK valdes priekšsēdis J. Niedra, mākslinieks O. Grebže, Kanadas vanadžu priekšniece M. Jonāne, inž. E. Snikeris, B. Šmita, Dr. R. Snikere, H. Mangule, Baltiešu sieviešu padomes priekšsēde L. Krasta un Ontario Hydro direktors V. Barness.
Foto: J. Ligers

Pēteris Aigars

CEĻĀ VAICĀJA KĀDS

Ceļā vaicāja kāds, kur aug dīvainais stāds,
Kam ik gadskārta jaunu sien maidi?
Un es atsaucos: draugs, tikai pasakā augs,
Velti vējā to veroties gaidi.

Un viņš vaicāja vēl, kam tas rožukrūms kvēl,
Kuram ziemelis ziedus nav traucis?
Velti valodu vīt, vārdus kamolā tīt,
Tāda neatrast, dārzā nav plaucis.

Bet viņš nespēja rimt: kad tai sievietei dzimt,
Kurai valdnieces mantiju valkāt?
Ne to sastapt, ne gūt, tikai tveras varbūt —
Mūsu iecerēs, sapņos un alkās.

Un tad jautāja cits, kam lai šaubīgais tic,
Kam lūgt taisnības graudiņu sīko?
Teicu — gājis pie bikts — neba logā viss likts
Tas, ko ausīgā iekāre tīko.

Neba tīrākais zelts ļaužu ziņkārei celts,
Tikai tumšākās velvēs to gūsi.
To, ko nesaredz skats, meklē sirdī sev pats,
Pats sev burvis un zeltkalis būsi.

Zelta svētdienā

IMPRESIJAS OTTO GREBŽES 50. GLEZNU IZSTĀDĒ RIČMONDHILLĀ

Ziņu, par Zelta svētdienu Rīgā dēvēja pēdējo pirms Ziemsvētkiem — visi veikali tirgoja, līksms, laimīgs ļaužu mudžeklis mīdīja sniegotās ietves, vēra gaismotās durvis, pērkot, saiņojot, aiznesot līdz ielās un namos prieku. Zelta svētdienā!

8. decembrī, arī svētdienā, tālu no Toronto trokšņa un putekļiem, Ričmondhillā, vītolu un jau svētkiem puškotu sudraba egļu ielenkta, durvis vēra Otto N. Grebžes savrupmāja, vairākiem simtiem lūgtu un gaidītu viesu — 50. gleznu izstādes skatītāju. Mākslinieka gar sienām izvietotām 50 gleznām, viņa gara bagātībai, pretim stājās, atkāpās, sēdās grezni kažoki, modīgi kamzoļi, čalas un slavinājumi. Pirms izstādi ar laipniem vārdiem atklāja Hydro pārstāvis Mr Bleijs un sveica Mr. Barness, latvisko ievadījumu ar viņam piemītošo asprātību patonējot LNAK valdes priekšsēdim J. Niedram: „Ja šīs izstādes viesi būtu šurp ar zirgiem braukuši, ne ar automašīnām, varētu teikt, kā tirgos un godos teica, ka loks lauž loku", pāris duču gleznu jau rotājās ar uzrakstu: „Pārdota". Tradicionālajai vīna, šampanieša glāzei sekoja kafijas krūzītes, tām piedienīgas nepiedienīgi noklausītas izteikas.

Pie šīs izstādes lepnuma — „Rudens ainavas" (Maskokas upes klintājā), kas 8x11 pēdu plašumā milza pār visu sienu, kāds tautietis izsaucās: „Ja es te, uz šīs klints raga, kreisajā stūrī, tūlīt varētu sēsties un mest makšķeri ūdenī, es to gleznu pirktu uz vietas!" — Ainava spoža, melni dzidra ar Maskokas klintāju ūdeņiem tik raksturīgo dziļo rāmumu dusēja, aizgrimdama tālā perspektīvā. Ja varēji tikt tuvāk par diviem soļiem, ielūkojies vēlreiz, taču cilvēku drūzma lika iedomāt teicienu, ka aiz kokiem nav saskatāms pats mežs...

Par „Puķu" pirkšanu pārrunāja divi lepni kažoki: „Nē, mīļā, nepērc puķes nekad izstādē; tikai apskaties, izvēlies un tad pasūtini tieši, cik lielu gribi, kādas krāsas ziedus, apmēram skaitu, un iznāks pulka lētāk..." Trīs izstādes telpas rādīja mākslinieka iemīļotos tematus: aizredzē skatītus rudzu status, daudz ekspresīvākā triepienā nekā agrāk, monumentālā kompozicijā iecerētus; vēja pāršalktu ābeļu ziedēšanu (skat. „Laika kalendāru", 1969. g.), kur manāma impresionisma izteiksme, tāpat kā vienā otrā ziemas ainavā — liekot iedomāt meistaru Purvīti, — sprieda paviršāki vērotāji. Nu, kas gan latviskās ziemas, pavasarus, atkušņus, martus spētu atsavināt Purvītim? Viņa audzēknis, pateicīgs līdz pietātei, Otto N. Grebže teica:

„Latvijas mākslas akadēmijā bija daudz lielisku paidagogu, kas mācēja runāt, aizraut, rāties un jūsmot, bet parādīt, kā gleznoto labot, kā pusgatavo skici pabeigt, kā iecerēto izteikt, prata un vēlējās tikai Purvītis. Taču viņa aprādīto, izlaboto skici atkārtot ne spēju, ne atdarināju."

Tomēr ar meistaru abiem kopīga ražība, radīšanas moku nepazīšana, sistēmatiska strādāšana, arī lielā popularitāte. Lai atceramies, ka 1917. gadā Oslo Purvītis izpārdeva visus savas izstādes darbus! Kaut cik pazīstot norvēgu tautas nacionālo lepnumu, notikums pielīdzināms brīnumam. Gan jāiedomā, ka šī tauta lepojas ar Eduardu Munchu, visa Eiropas ekspresionisma tēvu, kuram Oslo pilsēta tagad (par kino ieejas biļešu nodokļa nodevām) uzcēlusi modernu mūzeju, kur ievietoti visi nelaiķa mākslinieka darbi, darba rīki, kā arī iekārtota lieliska auditorija, uz tās sienām izvietojot no citām telpām pārvestos Muncha lielgleznojumus. No Norvēģijas Purvītis pārveda ekspresionisma iestraumi savā triepienā, taču uzticīgi palika dabas, arī retas mazpilsētas, ainavu gleznotājs.

„Sarkanās rozes man patīk, tikai, novietojot pie tās sienas, kur es tās gribu, kumodi būtu jāpavelk sāņus," sacīja daiļa dāma. Ir jāiedomā Bostona, pirms gadiem desmit, kur jaunbagātnieku mājā nama māte atzinās: „Mēs varētu atļauties vēl pāris Libertu, bet ziniet, jāsit āķi un naglas, un tas bojā sienas — krītas mājas cena, kad tā pārdodama..."

Mākslinieks smaidīja, kas gan viss nebija dzirdēts, jau 50. izstādi vīkšot; reiz kāda ģimene no Čikāgas speciāli atbraukusi gleznu iegādāties. Kamēr vecāki izvēlējušies, puika skraidījis pa plašo dārzu; atgriežoties un ieraugot izvēlēto darbu, tas brēcis kā plēsts: „Nē, to tik' nē, es negribu — tas ūdens ir tik slapjš!" — Nu, kompliments, tā ko dzirdēt par savu darbu, noteica namatēvs. Kafija burbuļoja, lējās krūzītēs; konjaks brūni dzirkstīja kristallā, valodas čaloja, ārā — loks lauztu loku, ja būtu ar zirgiem braukts...

„Distance zudusi," mēteli uzvelkot, teica gleznotājs, arī zemūdens darbu speciālists, V. Pāvuls smaidīgā ironijā, „skat, publika tepat vai berzējas gar gleznām, tausta tās rokām..."

Tas bija mirklis, kad šo rindu autore atskārta, ka nav jākautrējas, ne jāslēpjas aiz pseudonimiem, kas tagad tik ļoti modē; ka nav jābūt vienas skolas solus berzušiem; ne gara, ne asins radiniekiem, lai teiktu, ko domā, ko izjūt un vēro. Arī par Otto N. Grebžes izstādi. Jo distance zudusi — viesi un gleznas tuvumā.

Hm... Ja mēs šodien būtu brīvā valstī un tautā, un mūsu Kultūras fonds reprezentētos Parīzē, Berlīnē, Oslo vai Stokholmā ar gleznu izstādi — teiksim, 50 gadu jubilejas zīmē — Otto N. Grebžes darbu tur netrūktu, jo viņš ir sakne un zars no mūsu glezniecības tradicijām un skolas. Arī cittautieši to saskatītu krāsu ziedā, tematikā, kompozicijā, kā saskata šodien, kaut vai izstādē Edmontonā, sakot: tā rudzu druvu neglezno neviens cits kā latvietis, ne iecerē, ne izteiksmē, ne pārdzīvojumā. Tāda krāsu zieda nav arī ziemai, nav ūdeņiem — mēs piederam zemnieku tautai, savā mentālitātē mēs šo piederību nesam līdz jo būtiski aizsāktu dainu senumā, ornamentu simbolikā un kompozicijā, pretmetu saskaņā, izteikas un atteikas līdzsvarojumā. Lai modernisti neduśmo, iedomājot, ka te teiktais ir vecmodīgs. No sev būtiskā, savai tautai īpatnējā nav ko kaunēties. Ja ģeniālais aug no tautas saknes, tad tas atšķirīgi uzzied starptautiskā lielumā. Vērojot modernistu izstādes gan Edinburgā, gan Dublinā, pirms gadiem trim, gan tematikas izvēlē, gan kompozicijas sastatījumā, gan krāsu ziedā šīs abas nācijas izteikti atšķīrās viena no otras, kaut bija skolotas franču un flāmu mākslā, arī aizrāvušās ar internacionālo, ko auklējusi Amerika. Tas pats būtu šodien ar mūsu glezniecību, ja ne izkliedētības lāsts, svešu zemju virsroka par būtiski pašu mantoto, vienreizējo uzskatos, asociācijās, izteiksmē. Pat par moderno, izcilo jaunās paaudzes gleznotāju Visvaldi Reinholdu kāds mākslu speciālists teica, ka viņa krāsu skāla, laukumu attiecības, nopietnā saskaņība nesot dziļi latvisko glezniecības tradiciju iezīmes. Un Reinholds ir skolojies Kanadā...

Krēsloja, viesu pulks noplaka kā paļi, saskatāmas atkal gleznas, namatēvs apsēdies blakām, varējām parunāties. Cik darbu paveicis savā gleznotāja mūžā, šo rindu autors vaicāja.

Tik intensīvi darbīgam māksliniekam atcerēties nav viegli: 1 izstāde Latvijā, 2 Vācijā, kur darināti ap 40 darbu. Kanadā 20 gados šī ir 50. izstāde, gan paša namā, gan visā Ziemeļamerikā no krasta līdz krastam viesojoties. Ik gadus darināti ap 200 darbu. Brīvdabas altāris un latviešu lauku sēta (Jāņu uzvedumu dekorācijai) grezno Sv. Andreja draudzes Sidrabenes īpašumu. Kas kavē gleznot? Paša izstādes izsitot no sistēmatiska darba ritma, kad vai veselu mēnesi pēc tam nevarot atgūties. Jā, arī citu izstāžu apmeklēšana, gūtie iespaidi. Nupat lielā, Latvijas 50. gadu zīmē rīkotā izstāde Sv. Jāņa baznīcas telpās bijusi ļoti iespaidīga; neaizmirstama kompozicijas monumentālitāte Ed. Dzeņa gleznā „Arāji", tāpat cildināma J. Zuntaka lielā „Ziemas ainava". Aktīvi gājis talkā Anglijas viesa A. Mazīša izstādei DV namā Toronto. No akadēmijas laikiem pieminams Mazītis, „dūzis jau toreiz", ne velti Otto N. Grebže iegādājies Mazīša „Krizantēmas", gleznu, kurā māceklis izaudzis no meistara, tomēr likdams to iedomāt: Mazītis no Tones... Arī Margaritas Kovaļevskas darbi mīļi, īpaši zīmējums „Krogū", no Vācijas laikiem.

„Ko īpašu vēlies paveikt nākotnē?"

„Vēl intensīvāk pārnest paša pārdzīvoto uz gleznas vērotāju, vienkāršot izteiksmes formu; un gleznot, ik dienas gleznot!"

„...un negausties par to, ka oficiālā latviešu mākslas kritika noklusē, ka uz Kultūras fonda izstādēm ielūgums pienāk dienu pirms izstādes atklāšanas, ka kollēgas..." gribētos bilst, bet jāiedomā kāda liela, vēl vairāk — pilnām novērtēt nepagūta personība latviešu literārajā pasaulē: Dr. Zenta Mauriņa (nu labi, pirms pāris gadiem cienītā eseiste beidzot sagaidīja Kultūras fonda 400 dolaru godalgu. Bet Tautas balva?). Mauriņu dievina Vācijā, atzīst Eiropā; analoģija — Otto N. Grebži atzīst, pērk, ciena gan Kanadā, gan ASV — no šodienas 400 viesiem vismaz 100 bija kanadiešu... Ērcīgā, viensētnieku iezīmēm apsēstā, mīļā mūsu tauta!

Mākslinieks klusēja, neuzminējis šo rindu autores domu sāņceļus. Iedomāju, ko teicu „Latvija Amerikā" slejās par Otto N. Grebžes 15. izstādi 1960. gadā. Toreiz cieši vēlējos, lai mākslinieks eksperimentē (iedomādama mūsu kopīgo zīmēšanas skolotāju Jāni Celmu Jēkabpilī), lai paplašina tematiku, varbūt pat maina stilu, lai sevi pazaudē un no jauna atrod. Pagājuši tikai 8 gadi, lai būtu jāatzīst, ka viņš daudz veicis, to nedarīdams un tomēr mainīdamies. Sākotnējie talanta dotumi gadu skrejā aug, tā veca patiesība, tikai tie nostiprinās ar sev būtiskā skaidrošanos izteiksmes tvirtumā, māksliniekam topot arvien dziļāk sev pašam — tam vienreizējam, neatkārtojamam ik personības parādībā.

Velta Toma

Pelikāni gaida Ziemsvētkus

Ņujorkā un apkārtnē dzīvo laba tiesa dzejnieku un rakstnieku. Varbūt tāpēc, ka publika var tos bieži vērot tāpat, tā teikt — brīvā dabā, rakstnieku sarīkojumi šai pilsētā parasti nav pārpildīti. Rakstītāji tad arī necenšas pārāk bieži tādus rīkot.

Ņujorkas draudzes Bronksas novada baznīcā Jonkeros, piemēram, šāds rakstnieku cēliens bija sarīkots 8. decembrī pēc divu gadu atstarpes. Pieteikti bija pavisam 14 autori; trīs gan pašreiz izplatītās gripas dēļ pēdējā brīdī vairs nebija varējuši ierasties. Taču arī šādā sastāvā Ņujorkas autoru šķērsgriezums (kā tagad preses aprindās mēdz teikt) iznāca it pilnīgs. Ņujorkas grupa, manuprāt, atšķiras no citās pilsētās — kaut Čikāgā vai Toronto dzīvojošajām — ar to, ka tās dalībnieki vairāk savstarpēji ietekmējas, vismaz tematu ziņā, gan paturot katrs savu īpato izteiksmes veidu.

Tā arī šoreiz nolasītie darbi vijās ap trim galvenajiem tematiem: nule pārlaistajiem Latvijas valstssvētkiem (Zentas Liepas 18. novembra rītā radies „Balts sapnis ar rudzu maizi", Voldemāra Avena „Pēc svētkiem", Ritas Gāles „Valstssvētki baznīcā" u. c.), tuvējiem Ziemsvētkiem (E. Ķezberes „Šis ir tas laiks, kad eņģeļiem Pie ļaudīm mājas vieta", un vēl citas jaukas dziesmas par svētkiem un mīlestību, kuras gaida kom-

(Nobeigums 5. lpp.)

PANDORA

ARTURS VOITKUS
ROMĀNS II DAĻA

(67. turpinājums)

Viņš spēra soli uz priekšu, kaut arī nebūdams drošs, ka tiks Snaideram garām. Bet tad viņš bija jau durvīs. Neatskatīdamies viņš cēla kāju uz kāpnēm un tai pašā brīdī juta Snaidera spērienu sēžamvietā. Laimīgā kārtā Grieze ar kreiso roku jau bija paguvis pieķerties kāpņu margām, tāpēc negaidītais sitiens tam gan lika saļodzīties, bet zemē nenotrieca. Pirmos piecus, sešus pakāpienus Grieze notuntuļoja uz papēžiem un tikai puskāpnēs pilnīgi atguva līdzsvaru.

Uz ielas bērnu pulciņš bija pieaudzis; tagad tur bija arī vairāki vecāka gada gājuma pusaudži. Griezem parādoties, sarunas bērnu starpā apklusa, un visi kā viens pagrieza galvas uz nācēja pusi. Sejās bija saspriņdzināta uzmanība un izsmiekls. Kad Grieze lika atslēgu auto durvīs, viņam šķita, ka mašīna būtu zemāka nekā parasti. Bet iela bija izbraukta, un varēja būt, ka auto ieslīdējis kādā bedrē. Viņš iesēdās aiz stūres rata, iedarbināja motoru un sāka braukt. Auto dīvaini šūpojās un kratījās, un Grieze sirdījās par nejēdzīgo, grumbuļaino ielu. Griežot ap stūri, viņš pameta skatienu spogulī un ieraudzīja, ka bērnu bars steidzīgi dodas tam pakaļ. Tai pašā mirklī viņš juta, ka auto stūre nedarbojas kā parasti. Viņš piegrieza brīvā vietā ielas malā un apturēja. Savā laikā auto vadītāju skolas instruktors bija teicis, ja auto zvārojas un stūre neklausa, tad tā ir droša zīme, ka riepa tukša. Grieze izkāpa. Tā arī bija — kreisais pakaļējais ritenis riepu bija saspiedis plakanu. Nosirdījies par negaidīto, nepatīkamo kavējumu, Grieze atvēra bagāžas nodalījumu un izņēma no tā rezerves riteni un domkratu. Šī bija pirmā reize, kad viņam bija jāmaina ritenis, un viņš ar bažām domāja, vai darbu pratīs pareizi veikt.

Šai brīdī viņš ielas galā izdzirda troksni: bērnu bars viņam bija sekojis un visi tagad smīnēdami lūkojās. Smīns pusaudžu acīs Griezi saniknoja. Nelieši! Ir arī par ko smīnēt — par otra nelaimi! Viņš sāka rīkoties ar domkratu — pastūma tā knābi zem auto un sāka darbināt rokturi. Domkrata knābis sāka celties, un Grieze uzelpoja — negāja nemaz tik grūti. Ar katru pumpējumu auto cēlās uz augšu.

— Mister, jums abas galošas cauras, — Grieze aiz sevis izdzirda garlaikotu balsi. Bērni bija pienākuši klāt un ziņkāroti skatījās Griezes pūlēs.

— Ej ellē, — Grieze pie sevis norūca, bet tomēr paskatījās uz automobiļa labās puses riteni.

— Nolādēts! — viņam paspruka; gudriniekam bija taisnība. Gaisa trūka arī labās puses riepā.

Griezem nošļuka rokas. Tik muļķīgā stāvoklī viņš savā auto braucēja mūžā vēl nekad nebija nokļuvis. Ja viņam arī izdotos apmainīt vienu riteni, braukt viņš tomēr nevarēja. Citas izejas nebija — vajadzēja meklēt kādas darbnīcas palīdzību. Grieze noslēdza auto un sāka soļot. Kaut kur vajadzēja būt veikalam, un veikalos parasti atradās tālruņi. Bērnu bars palika stāvam ap pamesto auto, un vienu mirkli Griezem uznāca šaubas, vai dara pareizi, domkratu atstādams pusceltu, bet tad viņu pārņēma vienaldzība — viņš vairs pats nepūlēsies.

Divas šķērsielas tālāk Grieze atrada tālruņa būdu, sameklēja garāžas numuru un izsauca palīdzību. To solīja tikai pēc stundas. Grieze uzdeva adresi un apsolīja gaidīt. Otrpus ielai bija restorāns. Viņš iegāja un pasūtināja kafiju. Pēc minūtēm četrdesmit Grieze samaksāja un gāja atpakaļ pie auto. Tas atradās vecajā vietā, bet tur nebija vairs ne domkrata, ne riteņu. Auto gulēja kā kaķis uz vēdera un atvērtām acīm laipni raudzījās Griezē.

VI

Māris satrūkās; kaut kur namā bija kritis smags priekšmets un pēc tam tūlīt iestājies klusums. Uzrāvies uz elkoņiem, Māris mēģināja saklausīt trokšņa turpinājumu, bet tāds nenāca. Velti izgaidījies, viņš ļāva ķermenim lēni ieslīdēt atpakaļ gultā. Istabā valdīja necaurredzama tumsa, un tikai aizvērto durvju apakšā spokojās gaismas svītra. To radīja blakus telpā iedegtā spuldze. Kārlis, tātad, bija nomodā, trokšņa cēlonis varēja būt viņš.

Bet kas tas bija par troksni? Vai brālis dzērumā kaut kam uzgrūdies virsū? Bet kādēļ pēc tam viss palika klusu? Ja Kārlis ar kaut ko bija sadūries — kādu galdu vai krēslu, tad šādai sadursmei vajadzēja sekot skaļām lamām; Kārlis par otra cilvēka miegu nekad daudz nerūpējās. Ja lamāšanās izpalika, bija noticis kas neparasts.

Jeb troksnis nemaz nebija radies namā, bet nācis no āra? Nē, tas nevarēja būt. Mārim bija sajūta, ka tai pašā brīdī jutis arī satricinājumu; tam vajadzēja būt notikušam namā.

Kad tikai —

Un Māris uzrāvās gultā sēdus. Tā bija. Citādi nemaz nevarēja būt: Kārlis dzērumā bija kaut kam uzskrējis virsū, sasities un tagad gulēja nemaņā.

Māris steigšus nosvieda no kājas slapjos apliekamos un izmetās no gultas. Kaut istaba bija tumša, gaismas strēle zem durvīm rādīja ceļu. Kāja sāpēja, pirmos soļus vajadzēja klibot, bet pēkšņais satraukums sāpes neļāva ievērot. Viņš atgrūda durvis. Gaisma žilbināja acis.

— Kārli! Ē-ū! Kur tu esi?!

Pagrabā atskanēja steidzīga kustība.

— Te. Ko tev vajadzēja?

— Kas tev notika? Kas tas bija par troksni? — Māris juta atvieglinājumu: ar brāli, tātad, nekas ļauns nevarēja būt noticis.

— Drovers izkrita, — Kārļa balss atbildēja. — Ko tu dauzās apkārt — nevar palikt pie miera? Sajaktēs kāju un vēlāk nemaz nevarēs paiet. Iet atpakaļ gultā. Ja tev ko vajaga — pasauc. Pienesīšu.

Šāda rūpība nemaz nesaskaņēja ar Kārļa raksturu. Dzēruma runa tā arī nelikās.

Māris turpināja iet pagraba kāpņu virzienā. Kāju tagad juta vairāk, un soli reizē ar to padevās lēnāki. Māris pāris reižu pusbalsī iestenējās.

(Turpinājums sekos)

Latvijas valstssvētki Vinipegā

Vinipegas tautieši un lūgti viesi 24. novembra pēcpusdienā pulcējās Marlborough viesnīcā, lai atzīmētu Latvijas neatkarības pasludināšanas 50. gadadienu. Svētku noorganizēšanai bija izveidota īpaša rīcības padome, kuŗa darbojās vairāk nekā gadu un jau iepriekš noorganizējusi vairākus sarīkojumus līdzekļu iegūšanai, kā arī dāvinājusi krēslu, par ko jau ziņots, jaunajai Vinipegas koncertzālei.

Atceres aktā, kuŗa norisi pārziņāja Tālivaldis Šnīķeris, svētbrīdi vadīja Sv. Krusta draudzes mācītājs L. Grendze. Rīcības komitejas priekšsēdis Mārtiņš Štauvers, kas tikko bija atgriezies no dienesta brauciena un Trinidadu un Tobago, teica īsu atklāšanas uzrunu angļu un latviešu valodā. „Brīvība ir pērle, kuŗa ne tikai sargāma, bet arī spodrināma," teica M. Štauvers, atzīstot, ka katrs latvietis var būt lepns — tik bagās ir latviešu kultūras pūrs.

Latviešu jaunatnes vārdā runāja Gundega Anskiāviņa, pieskaroties problēmām, ar kuŗām jāiepazīstas jauniešiem, kas gan dzīvo Kanadā, bet vēlas reizē palikt arī latvieši.

Svētku runu teica LNAK valdes vicepriekšsēdis un BTFK priekšsēdis Tālivaldis Kronbergs. Runas angliskā daļā viņš asi kritizēja rietumu demokratiju vājumu attieksmē pret komūnismu. Baltijas valstu liktenis nemitīgi atgādināms šejienes politiķiem, tas paceļams pasaules politiskajā arēnā. Kanadai un ASV ne tikai ar vārdiem, bet arī darbiem jāpierāda, ka tās cīnās par cilvēku tiesībām, par tautu brīvību. Pienācis laiks vienmēr un visur aizrādīt uz latviešu tautai nodarīto pārestību. Runas latviskajā daļā T. Kronbergs pakavējās pie tā, kas darāms nākotnē, proti — uzturamas latviešu skolas, bērni audzināmi latviskā dzīves ziņā, jāveicina mūsu kultūrālie un politiskie pasākumi, vairāk jādomā, kā varam palīdzēt nākotnes Latvijai. Tādēļ jāuzkrāj līdzekļi, katram dodot savu daļu. It sevišķi atbalstāmas visas mūsu centrālās organizācijas, jo tieši tās ir lielākais dadzis mūsu ienaidnieku acīs. Šo organizāciju veidošanu un stiprināšanu runātājs atzina par vienu no mūsu aktuālākajiem uzdevumiem.

Šī svētku runa dziļi atbalsojās klausītājos. Sekojošajos apsveikumos, kuŗus ievadīja Manitobas premjera pārstāvis D. Stīns, runātāji bieži atsaucās uz T. Kronberga teikto. Ļoti spēcīgi par latviešu un citu apspiesto tautu likteni iestājās Vinipegas pilsētas galvas vietnieks S. Rebčaks (Rebchuk) un liberāļu partijas pārstāvis J. Koteles, kas pārstāvēja arī ungārus, izpelnoties skaļus aplausus. Ne mazāk dedzīgas bija arī pārējo apsveicēju runas: no lietuviešiem sveica J. Malinauskas, no igauņiem N. Poldsārs, ukraiņiem — Dr. Kalba, poļiem — N. Kusiks, Pretkomūnistiskā bloka — S. Iziks, Tautas mākslas padomes — S. Semčišins un pavalstniecības padomes — S. Rēdere. Kaut runas aizņēma vairāk laika nekā bija paredzēts, to kvēlais saturs klausītājus negarlaikoja: tie visas runas uzņēma atsaucīgi.

Rīkotājiem bija jāgroza priekšnesumu programma, jo pēkšņas saslimšanas dēļ nevarēja ierasties koncerta soliste Irma Kurme. Vairāk nekā 100 svētku akta apmeklētāju to ļoti nožēloja, jo bija mākslinieci nepacietīgi gaidījuši. Viņu tomēr sekmīgi aizstāja pianiste J. Rīda, Zigrīda Kļaviņa un Dace Štauvere. Pēc tam visi sēdās pie svētku mielasta galda, lai sarunās vēl pakavētos pie dzirdētā un redzētā. Par telpu dekorēšanu bija rūpējusies Elza Šnīķere. Sarīkojuma techniskajā izkārtošanā un rīcības padomes darbā pēdējos mēnešos daudz bija paveicis Kārlis Līcēns.

Ilgi gaidītais un plaši organizētais sarīkojums nu pieder Vinipegas latviešu sabiedriskās dzīves vēstures lappusēm. Paveikts ir liels darbs. Par to pateicība pienākas visai sabiedrībai, kuŗas atbalsts un darbošanās griba izrādījās teicama. Atliek tikai vēlēties, lai viss līdzīgā garā arī turpinātos.

Informātors

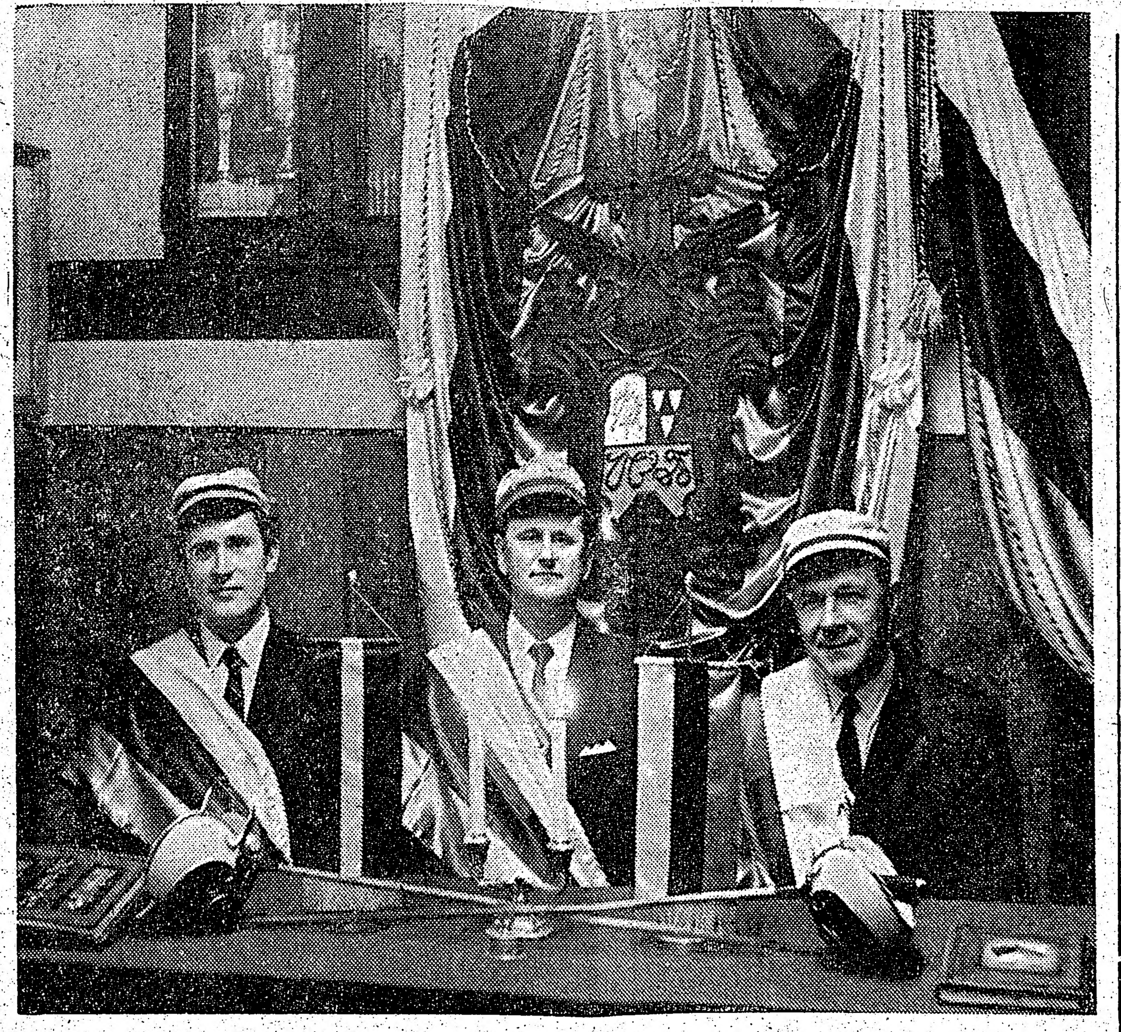

TALAVIJAS GADASVĒTKOS

Rīgas latviešu biedrībā 1900. gada 14. decembrī nodibināja studentu korporāciju Talavija, kuŗas brīvajā pasaulē izklīdušie un še klātnākušie locekļi nule savās apmešanās zemēs atzīmēja 68. gadasvētkus. Uzņēmumā Talavijas Kanadas kopas prezidijs: no kreisās — kopas vecākā vietnieks Reinis Piegāze, kopas vecākais Laimons Garklāvs un sekretārs Eduards Rengarts. Talavijas mītnē, kas iekārtota Latviešu namā Toronto, uz šo gadasvētku salidojumu bija ieradušies korporācijas locekļi ne tikai no tuvākās apkārtnes, bet arī no Montrealas un ASV.

Foto: J. Liģers

Vecuma pensijas 66-gadniekiem un vecākiem

Kā „Canadian Scene" ziņo, sākot ar nākošā gada janvāri vecuma pensijas varēs saņemt tie Kanadas iedzīvotāji, kuŗi līdz šā gada beigām sasnieguši 66 gadu vecumu; protams, arī vecākie, kas vēl nav pensiju pieprasījuši, var to pieprasīt. Katrā pasta iestādē saņemamas vecuma pensijas pieprasījumu veidlapas, kuŗas pēc izpildīšanas nosūtāmas pieprasītāja dzīvesvietas provinces galvaspilsētas vecuma pensiju rajona direktoram, pievienojot dokumentu, kas pierāda pieprasītāja vecumu.

Lai Kanadas iedzīvotājs būtu tiesīgs saņemt vecuma pensiju, tam nav jābūt Kanadas pilsonim, bet jābūt nodzīvojušam Kanadā 10 gadu bez pārtraukuma. Ja pensijas pieprasītājs dzīvojis Kanadā ar pārtraukumiem, tad laika posmiem, kuŗi pavadīti Kanadā, kopā saskaitot, jābūt divreiz lielākiem par laiku, kas pavadīts ārpus Kanadas pēdējos 10 gados, bet Kanadā jābūt noteikti pavadītam vismaz vienam gadam pirms pensijas pieprasīšanas. Ja pensijas pieprasītājs pēc 18. dzīves gada nodzīvojis Kanadā kopsummā 40 gadu, tam nav jāatgriežas Kanadā, lai būtu tiesīgs pieprasīt un saņemt pensiju.

Bez vecuma pensijas Kanadā maksā arī t. s. garantētā ienākuma papildinājumu tiem pensionāriem, kuŗiem ir mazi vai nav nekādu ienākumu, bet tos šķiro pēc financiālajiem apstākļiem. Tātad — pensionārs, kuŗam nav nekādu citu ienākumu, var saņemt papildus 31,20 dol., kuŗus pieskaita viņa kārtējai pensijai (78 dol. ar 1969. gada janvāri). Izmaksa tādā gadījumā, sākot ar janvāri, kopā būs 109,20 dol. mēnesī.

Pensionāri, kas pēc 21 gada vecuma sasniegšanas Kanadā nodzīvojuši 25 gadus, var Kanadu atstāt un visu laiku, kuŗu pavada ārpus Kanadas, nepārtraukti saņemt pensijas maksājumus. Citādi pensiju, dzīvojot ārpus Kanadas var saņemt tikai 6 mēnešus. Tad izmaksas pārtrauc, bet atkal atjauno, kad pensionārs atgriežas Kanadā. A. Kns.

Jānim Niedram 60 gadu

Pirms apmēram desmit gadiem ievērojām, ka vesela rinda mūsu garīgās un sabiedriskās dzīves vadītāju sasnieguši 50. dzīves gadu. Viņi pieder pie tās paaudzes, būdami puslīdz viena vecuma, kas izglītojusies brīvās Latvijas laikā, bija un arvien vēl ir latviešu sabiedrības vadītājās vietās. Līdzīgā kārtā tagad daudziem no viņiem atzīmējam 60. mūža gada sasniegšanu. Viens no viņiem ir visiem labi pazīstamais pašreizējais Latviešu nacionālās apvienības Kanadā valdes priekšsēdis Jānis Niedra.

Jānis Niedra

Jānis Niedra dzimis 1908. gada 21. decembrī Balvu pagastā. Pēc vietējās pamatskolas beigšanas viņš mācījās Aglonas ģimnazijā, kuŗu beidza 1927. gadā. Pēc abitūrija J. Niedram radās iespēja vienu gadu studēt filozofiju Vīnē. Tomēr jau agrāk radusies interese par tieslietām viņu veda atpakaļ uz dzimteni, un 1929. gadā viņš sāka tiesību zinību studijas Latvijas universitātē. Studiju laikā viņš iestājās korporācijā Lacuania, aktīvi darbodamies arī Latvijas universitātes studentu padomes dažādās komisijās.

Līdzīgi daudziem tā laika latviešu studentiem, J. Niedra līdztekus studijām strādāja valsts iestādēs; vispirms zemkopības ministrijā, tad satiksmes ministrijā un slimo kasē. Vēlāk bija nodarbināts līdz pat Latvijas okupācijai valsts kontrolē, kaŗa ministrijas sekcijā. Aktīvā kaŗadienesta laikā viņš beidza Latvijas kaŗaskolas rezerves virsnieku nodaļu, iegūstot leitnanta pakāpi. Laikā no 1934.—1937. gadam viņš bija arī sabiedrisko lietu ministrijas lektors un šai sakarībā apceļoja Latviju krustām šķērsām. Jānis Niedra ir labs tērzētājs un bieži mēdz pastāstīt tā laika piedzīvojumus dažādās Latvijas malās.

Vācu okupācijas laikā J. Niedra piedalījās latviešu pašpārvaldē. Līdz 1944. gada vasarai viņš bija Daugavpils pilsētas vecākais, pēc tam pašvaldību departamenta direktors, bēgļu izvietošanas štāba priekšnieks un latviešu pašpārvaldes pilnvarotais Kurzemē. 1945. gada pavasarī viņš ar dzīvesbiedri Regīnu pievienojās latviešu bēgļu pulkam Vācijā, kur 6 gadus bija aktīvs darbinieks latviešu centrālajās organizācijās: Latviešu centrālās padomes un Latviešu nacionālās padomes loceklis, kā arī 1950./51. gadā laikraksta „Latvija" atbildīgais izdevējs.

Jānis Niedra ir pienākuma cilvēks un visā trimdas laikā ne vien apzinājies mūsu uzdevumus, bet arī bijis to centīgs pildītājs. Tam viņš ziedojis neskaitāmas dienas, pūles un līdzekļus. Sabiedrisko darbu veicot, viņš bijis daudz tālos ceļos un ciemos Kanadā un ASV. Arvien bijis ne vien runātājs un lēmējs, bet arī darbu darītājs, šos lēmumus īstenojot. Viņš vairākus gadus pēc ierašanās Kanadā 1951. gadā ir vadījis Kanadas latviešu katoļu apvienību, 3 gadus bijis Latviešu nacionālās apvienības Kanadā vicepriekšsēdis, bet tagad jau 7 gadus ir LNAK valdes priekšsēdis, veikdams bez tam dažādus pienākumus arī citās mūsu sabiedriskās dzīves institūcijās, kas ar to sakarā. Pārstāvēdams LNAK viedokli par stipras un darbības spējīgas visu latviešu trimdinieku pārstāvniecības nepieciešamību, viņš piedalījies tādas izveidošanā un tagad ir Brīvās pasaules latviešu apvienības vicepriekšsēdis.

Jānis Niedra ir apdomīgs bezkompromisa cīnītājs pret Latvijas okupantiem. Tai pašā laikā viņš pastāvīgi centies uzturēt latviešu vienību un ticību brīvībai, neatlaidīgi aicinot kopīgā darbā visus latviešus, lai mēs paši pastāvētu un lai Latvijas vārda daudzināšana neapklustu. Mūsu stāvoklis un centieni dažreiz prasa atteikšanos no konvencionāliem paņēmieniem, bet, pārstāvot un vadot LNAK darbu, J. Niedra vienmēr centies rīkoties saskaņā ar tai pienākošos cieņu un demokratiskiem principiem. Enerģija, darba spars un labās runas dāvanas ar krietnu daļu humora un asprātības viņam palīdzējušas līdzināt mūsu sabiedriskās dzīves negludumus. Bet viņš arī nekad nav vairījies deklarēt savus uzskatus un tos dedzīgi aizstāvēt.

Būs maz tādu mūsu sabiedriskās dzīves vadītāju, kas varēs mēroties ar Jāni Niedru uzņēmības, nodošanās un izturības ziņā. Viņa vadītā LNAK ir sekmīgi veikusi tai uzliktos uzdevumus arvien pieaugošo grūtību laikā. Trimdinieku saime var būt priecīga, ka tās interešu aizstāvētājos un vadošajos darbiniekos ir tādi vīri kā Jānis Niedra. Tomēr būsim ne tikai pašapmierināti un priecīgi, bet arī pateicīgi. Kādam šis darbs ir jādara, bet mums lielākajai daļai it kā pietrūkst laika un labas gribas. Paldies arī jubilāra dzīvesbiedrei, kas vienmēr viņu atbalstījusi, uzņemoties pienākumus, ierobežojumus un grūtības, kuŗas arvien piemeklē sabiedriskā darba darītāju dzīvesbiedrus. Daudz baltu dienu!

J. Mežaks

SARNIJA

◉ Sarnijas mazais latviešu pulciņš, skaitā ap 40, pirmo reizi bija noorganizējis atklātu sarīkojumu 20. novembrī atzīmējot Latvijas dibināšanas 50 gadu atceri. Pilsētas bibliotēkā bija iekārtota izstāde ar latviskām rotas lietām, audumiem, kokgriezumiem, pastmarku kollekcijām un citiem eksponātiem, parādot arī kokli, par kuŗu ļoti interesējās daudzi kanadiešu apmeklētāji, kuŗu kopskaitu varēja lēst uz apm 300. Izstādi bija izkārtojusi M. Ķepsela, aizņemoties eksponātus no vietējiem tautiešiem. E. Mogensena un A. Lase savukārt bija noorganizējušas latviešu dziesmu, tautas deju un deklamāciju vakaru, kuŗā priekšnesumus sniedza bērni, bet to nobeigumā svētku runu teica A. Svenne no Toronto. Ap 100 vakara dalībnieku vidū bija arī tautieši no Toronto, Londonas, Čatamas un Vindzoras, kā arī vietējie kanadiešu draugi. Šī pirmā latviešu diena Sarnijā beidzās ar saviesīgu vakaru Kārļa Šketra mājā. Sarīkojumus savās slejās īsi atzīmēja vietējais laikraksts „Sarnia Observer", bet plašāks un labvēlīgāks raksts bija ievietots „Windsor Star" 2. decembra numurā.

A. B.

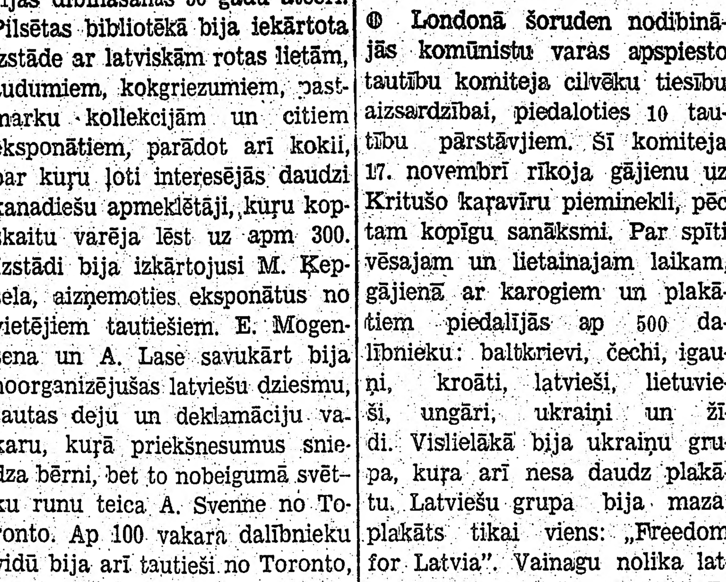

Anna Sopa un E. Mogensene pie Latvijas pastmarku kollekcijām Sarnijā iekārtotajā izstādē.

LONDONA

◉ Londonā šoruden nodibinājās komūnistu varas apspiesto tautību komiteja cilvēku tiesību aizsardzībai, piedaloties 10 tautību pārstāvjiem. Šī komiteja 17. novembrī rīkoja gājienu uz Kritušo kaŗavīru pieminekli, pēc tam kopīgu sanāksmi. Par spīti vēsajam un lietainajam laikam, gājienā ar karogiem un plakātiem piedalījās ap 500 dalībnieku: baltkrievi, čechi, igauņi, kroāti, latvieši, lietuvieši, ungāri, ukraiņi un žīdi. Vislielākā bija ukraiņu grupa, kuŗa arī nesa daudz plakātu. Latviešu grupa bija maza, plakāts tikai viens: „Freedom for Latvia". Vainagu nolika latviešu un lietuviešu pārstāvji R. Epneris un L. Eimantas. Pie pieminekļa runāja komitejas pr-dis Dr. E. B. Rozlickis. No pieminekļa visi devās uz Ukraiņu namu, kuŗā pie ieejas bija iekārtota grāmatu skate par komūnistu apspiestajām tautām. Sanāksmē, kuŗu atklāja Dr. Rozlickis, runāja senātors P. Juziks (Paul Yuzyk), ar zinātnieka precīzitāti iztirzādams, kā komūnisti apspiež citas tautas Pad. savienībā. Klātesošos uzrunāja arī Londonas pilsētas galva Meklurs, bet no Kanadas ministru prezidenta sveicināja parlamenta loceklis J. Linds. Sanāksmes nobeigumā komitejas uzdevumā žīdu pārstāvis M. Harris nolasīja gaŗu memorandu, ar uzskaiti, kādus Apvienoto nāciju principus pārkāpusi Pad. savienība attieksmē uz nekrievu tautām. Memorandu nosūtīs Kanadas ministru prezidentam, ārlietu ministram un Apvienoto nāciju sekretāram. Gājienu uz Kritušo kaŗavīru pieminekli rādīja CFPL televīzijas raidījumā, bet senātora Juzika runu sīki atreferēja laikraksts „The London Free Press".

Ps.

TORONTO ZIŅAS

◉ Sv. Jāņa draudzes 20 gadu darbībai veltīts pateicības dievkalpojums paredzēts 12. janvārī ar sekojošu draudzes sarīkojumu un tēlnieka A. Kopmaņa gatavotā pieminekļa iesvētīšanu.

◉ TLB sestdienas skola mācības pusgadu beigs 21. decembrī un mācības atjaunos 4. janvārī parastajā laikā. 5. janvārī plkst. 3 pēcpusdienā Kolumba zālē notiks Ziemsvētku eglītes sarīkojums. Skolotāju referāta un pārrunu vakars notiks 14. janvārī plkst 8 vakarā Latviešu namā, kur Solveiga Miezīte runās par tematu „Uzvešanās ietekmēšana".

◉ Sv. Jāņa draudzes tradicionālais Ziemsvētku tirdziņš, pēc skaita jau 18., 7. decembrī baznīcas sarīkojumu telpās apkalpoja vairāk nekā 1000 apmeklētāju. Lielu piekrišanu guva B. Tiltiņas pārzinātā loterija, kuŗas lozes bija izpārdotas jau agrā pēcpusdienā. Plašs bija arī Latviešu daiļamatnieku savienības izstrādājumu klāsts, kuŗu pārzināja tās pr-dis A. Gugāns, piedāvājot arī paša gatavotās sudrablietas. Ar keramiku piedalījās Z. Jurševskis un E. Groskaufmanis. Tirdziņā bija iekārtots arī DV grāmatnīcas un DV izdoto Ziemsvētku kartīšu stends, bet medu apmeklētājiem piedāvāja S. Vasarājs. Ēdienu bufete, kuŗā varēja dabūt brieža un stirnas cepeti, dažādas desas, zirņus ar speķi, tortes u. c., vien deva 600 dol. atlikumu. Medījumus un daudzus priekšmetus tirdziņam bija dāvinājuši draudzes locekļi. Īpašā sarakstā apmeklētāji palīdzības darbam saziedoja 167 dol., bet kopīgais tirdziņa atlikums pārsniedz 2000 dol. Tirdziņu bija rīkojusi draudzes dāmu komiteja savas pr-ces L. Jansones vadībā. Sakarā ar Ziemsvētku tuvošanos dāmu komiteja atvēlējusi palīdzības darbam dzimtenē 150 dol., Kanadā 225, bet Zviedrijā un Vācijā 125 dol.

◉ LPB Kanadas kopas kārtējo ikmēneša interno biedru sanāksmi 15. decembrī Latviešu namā bija paredzēts veltīt literātūrai, bet tā izvērtās vairāk par paplašinātu valdes sēdi, izpaliekot T. Ķikaukas referātam un diskusijām par to. Sanāksmi, kuŗā piedalījās 10 dalībnieku, vadīja M. Lorbergs, bet galvenais pārrunu temats bija kopas turpmākā darbība un sarīkojumu organizēšana. Pēc kopas pr-ces B. Senkēvičas vispārējā ziņojuma un pārrunām vienojās 19. janvārī plkst. 4 pēcpusdienā Latviešu namā rīkot T. Ķikaukas referātu „Reālisms modernajā literātūrā", to papildinot ar „jauna veida gaismas ilustrācijām". T. Ķikaukas ierosinājumā vienojās rīkot arī divas literāras pēcpusdienas ar izvēlētu autoru piedalīšanos, kuŗi lasīs vienīgi jaunus, līdz šim vēl nepublicētus darbus. Pārrunāja arī dažus jauninājumus, lai paceltu šādu literāru sarīkojumu kvalitāti un radītu par tiem lielāku publikas interesi. Pirmais sarīkojums notiks 9. februārī plkst. 4.30 Latviešu namā, un tā virstemats būs „Baltais latviešu literātūrā", bet otrs paredzēts 2 martā plkst. 4.30 Latviešu namā ar virstematu „Melnais latviešu literātūrā". Abas šīs literārās pēcpusdienas notiks piemēroti dekorētās telpās, un klausītāji autoru sniegumā varēs noklausīties pie kafijas galdiņiem. Tādēļ ieejas karšu skaits būs ierobežots. Tās varēs iepriekš pasūtināt par 2 dol., bet skolu jaunatnei un studentiem puscenā. Kopas 20 gadu darbības atcere, kas būs apvienota ar gadskārtējo Preses balli, notiks 1. novembrī, bet 2. novembrī plašāks rakstnieku cēliens. Preses balles organizēšanai kopas valde pieaicinās techniskos darbiniekus, bet humoristiskā izdevuma „Preses Pīle" rediģēšanu uzdeva R. Norītim. Pieņēma zināšanai LPB centrālās valdes pr-ža V. Irbes paziņojumu, ka iecerētais žurnālistu un literātu kongress notiks no 20. — 22. jūnijam Ņujorkas latviešu luterāņu draudzes lauku īpašumā Katskiļu kalnos.

◉ Austrumu draudzes bērnu un svētdienas skolas audzēkņu Ziemsvētku eglītes sarīkojums notika 14. decembrī Sv. Barnaba baznīcas telpās. To ievadīja māc. A. Brieža bērniem veltīts dievkalpojums, bet pēc tam programmas daļā uzveda H. Miķelsona sagatavotu bērnu ludziņu „Ziemsvētku ieskaņa", piedaloties 24 dalībniekiem. Ludziņā ietilpa arī vairākas I. Kajakas - Ķeniņas sagatavotas ritmoplastiskas dejas. Bija arī bērnu deklamācijas un mūzikāli priekšnesumi. Ziemsvētku vecītis (H. Miķelsons) apdāvināja ap 120 bērnu ar draudzes dāmu komitejas sagādātām veltēm. Kopīgais apmeklētāju skaits bija ap 220, kas vēl pakavējās pie kafijas galdiem, bet bērni dejās un rotaļās.

◉ Austrumu draudzē māc. A. Briedis salaulājis Silviju Balodi ar Kevinu Patriku Krīneru (Creaner).

◉ Sv. Andreja draudzes bērnu un svētdienas skolas audzēkņu Ziemsvētku eglītes sarīkojums 15. decembrī sākās ar māc. A. Čopa vadītu dievkalpojumu, kuŗu ar vairākām dziesmām kuplināja svētdienas skolas koris E. Ķivles vadībā. Dievkalpojumā bija ap 300 baznīcēnu, no kuŗiem ap 160 bērnu ar saviem vecākiem un tuviniekiem piedalījās arī eglītes sarīkojumā baznīcas zālē, kur uzveda Mirdzas Timmas bērnu ludziņu „Ziemsvētki mežā". To bija sagatavojis H. Miķelsons, piedaloties 20 tēlotājiem. Uzvedumam kostīmus bija gatavojuši bērnu vecāki pēc V. Melli un B. Kūlas zīmējumiem. Uzvedumā bija ietilpinātas arī I. Kajakas - Ķeniņas iestudētas ritmoplastiskas dejas. Ziemsvētku vecīša lomā H. Miķelsons bērniem izdalīja dāvanu sainīšus, bet draudzes dāmu komiteja bija klājusi mielasta galdus. Sarīkojums beidzās ar tautas dejām un rotaļām.

HERTAS KERAMIKAS STUDIJA
58 Bainhart Cres., Scarboro; tālr. 291-0576
Dabūjama visāda veida
latviska un moderna keramika.

IEVĒRĪBAI!
Daugavas Vanagu Grāmatnīca
— Latviešu namā Toronto BŪS ATVĒRTA
ZELTA SVĒTDIENĀ
22. decembrī no plkst. 10 rītā līdz plkst. 6 vakarā,
24. dec. no plkst. 9 rītā līdz plkst. 2 p.p.
Sakarā ar inventūras uzņemšanu GRĀMATNĪCA
slēgta no 27. dec. līdz 31. dec.

Pirmā Balt…

Jau daudz dienu aizritējis, kopš esmu atgriezies no pirmās Baltijas studiju konferences, kas notika Merilendas universitātē laikā no 28. novembra līdz 1. decembrim, bet domas vēl vienmēr aizklīst atpakaļ šajā četru dienu ilgajā sanāksmē, kuŗā latviešu, igauņu un lietuviešu liktenu kopība izauga un saliedējās nemanot — bez skanīgām frāzēm, bez deklarācijām.

Tur astoņās interešu grupās, reizēm trīs vai četrās auditorijās vienlaicīgi, ap 130 baltiešu no ASV, Kanadas un Meksikas noklausījās vairāk nekā 50 referātu vai arī dzīvi pārrunāja referentu sniegtos faktus, secinājumus un iztirzājumus. Gan referentu, gan arī klausītāju vidū bija pazīstami Baltijas valstu neatkarības laika universitāšu mācības spēki, bet vairums bija jaunāki gados, mācījušies minētajās valstīs vai arī citās pasaules malās — dažādu augstskolu jaunie profesori. Viņu vidū bija starptautiski atzītas autoritātes savās speciālitātēs, departamentu un augstskolu nodaļu vadītāji, žurnālu redaktori, kā arī doktorandi, kas pašreiz strādā savu pētniecības darbu. Bija jāapbrīno referentu vairuma rūpīgā un lietišķā iedziļināšanās Baltijas un baltiešu politiskajos, sabiedriskajos, daiļliterātūras un zinātnes jautājumos, gadiem ilgi meklējot datus un tos izvērtējot. Bija arī spriedumi, par kuŗiem domas dalījās, un katram referātam vai to grupām sekoja dzīvas pārrunas.

Viens no galvenajiem tematiem bija komūnisms un nacionālisms Baltijas valstīs. Šie divu pirmo dienu referāti beidzās ar raitām paneļa diskusijām, kuŗās gan pārāk daudz laika patērēja nacionālisma un patriotisma atšķirību skaidrošanā. Pēc politisko jautājumu iztirzāšanas vairums klausītāju saplūda nākošo divu dienu populārākajā sesijā — par …

Jauns LAZA priekšniek…

Pēc pēdējā Latviešu ārstu un zobārstu apvienības priekšnieka — pašaizliedzīgā Dr. Kārļa Apiņa nāves par šo ārstu organizāciju un tās darbību maz dzirdēja. Tagad LAZA izraudzījusi jaunu priekšnieku — Dr. med. Arvēdu Alksni, lai viņš, vadot apvienību, turpinātu mediķu tradicijas un izveidotu ārstu organizāciju par ievērojamu faktoru latviešu trimdas dzīvē. Kollēgas viņu iecienījuši ne vien kā labu chirurgu, bet arī kā enerģisku darbinieku un sabiedrisku personību.

Dr. med. Arvēds Alksnis dzimis 1910. gadā Liepājas ārsta ģimenē, ieguvis Liepājā pirmo izglītību, absolvējis vidusskolu Francijā un 1933. gadā beidzis Latvijas universitātes medicīnas fakultāti, sākot strādāt chirurģiskajā klīnikā par asistentu, pēc tam papildinoties Francijā, Vācijas un Beļģijas universitāšu klīnikās. 1938. gadā viņš ieguva Dr. med. gradu, kā arī speciālitāti chirurģijā, kā arī urologijā. 1940. gadā viņu ievēlēja par privātdocentu Latvijas universitātē. Otrā pasaules kaŗa laikā viņš vadīja III chirurģisko klīniku un darbojās par medicīnas fakultātes docentu. Atstājot dzimteni kā kaŗa chirurgs, Dr. med. Alksnis dziedināja un operēja ievainotos latviešu kaŗavīrus. Kaŗa beigās viņš strādāja Lībekā, Vācijā, kur līdz 1949. gadam strādāja vietējā vispārējā slimnīcā. Pēc ieceļošanas ASV viņš praktizējis Vašingtonas pavalstī, bet 1953. gadā iegu…

Arvē…

ANŠA TIPĀ…
„Veltījums Latvijai" SKAN…
Andreja Eglīša dzeja —
kā latviešu tautas …
Plates cena: $5.50.
Pieprasāma lielākās grāmatnīcās, va…
nāma tieši (pievienojot $0.50 …
miem):
ARNOLDS ZALUMS.
721 Lark Court, Los Angeles, Cal…

JAUNGADA SAGAIDĪŠANAS BALLE
š. g. 31. decembrī, pl. 8 vak. DV namā, 125 Broadview Ave., Toronto.
Ieeja ar rezervētu vietu pie galdiņa $5.00 no personas.
Iepriekšēja pieteikšanās un galdiņa rezervēšana līdz 25. dec. pie
MARGARIETAS DUMPES 105 Garden Ave., Thornhill, Ont.,
tālr. 889-3885
BUFETE
Spēlēs iecienītā igauņu deju kapella ARRO

...O ZIŅAS

...runām vienojās 19. janvārī plkst. 4 pēcpusdienā Latviešu namā rīkot T. Ķikaukas referātu „Reālisms modernajā literātūrā", to papildinot ar „jauna veida gaismas ilustrācijām". T. Ķikaukas ierosinājumā vienojās rīkot arī divas literāras pēcpusdienas ar izvēlētu autoru piedalīšanos, kuŗi lasīs vienīgi jaunus, līdz šim vēl nepublicētus darbus. Pārrunāja arī dažus jauninājumus, lai paceltu šādu literāru sarīkojumu kvalitāti un radītu par tiem lielāku publikas interesi. Pirmais sarīkojums notiks 9. februārī plkst. 4.30 Latviešu namā, un tā virstemats būs „Baltais latviešu literātūrā", bet otrs paredzēts 2. martā plkst. 4.30 Latviešu namā ar virstematu „Melnais latviešu literātūrā". Abas šīs literāras pēcpusdienas notiks piemēroti dekorētās telpās, un klausītāji autoru sniegumā varēs noklausīties pie kafijas galdiņiem. Tādēļ ieejas karšu skaits būs ierobežots. Tās varēs iepriekš pasūtināt par 2 dol., bet skolu jaunatnei un studentiem puscena. Kopas 20 gadu darbības atcere, kas būs apvienota ar gadskārtējo Preses balli, notiks 1. novembrī, bet 2. novembrī plašāks rakstnieku cēliens. Preses balles organizēšanai kopas valde pieaicinās techniskos darbiniekus, bet humoristiskā izdevuma „Preses Pīle" rediģēšanu uzdeva R. Nori... Pieņēma zināšanai LPB centrālās valdes pr-ža V. Irbes paziņojumu, ka iecerētais žurnālistu un literātu kongress notiks no 20. — 22. jūnijam Ņujorkas latviešu biedrības lauku īpašumā Katskilu kalnos.

● Austrumu draudzes bērnu un svētdienas skolas audzēkņu Ziemsvētku eglītes sarīkojums notika 14. decembrī Sv. Barnaba baznīcas telpās. To ievadīja māc. A. Brieža bērniem veltīts dievkalpojums, bet pēc tam programmas daļā uzveda H. Miķelsona sagatavotu bērnu ludziņu „Ziemsvētku ieskaņa", piedaloties 24 dalībniekiem. Ludziņā ietilpa arī vairākas I. Kajakas - Ķeniņas sagatavotas ritmoplastiskas dejas. Bija arī bērnu deklamācijas un mūzikāli priekšnesumi. Ziemsvētku vecītis (H. Miķelsons) apdāvināja ap 120 bērnu ar dāmu komitejas sagādātām veltēm. Kopīgais apmeklētāju skaits bija ap 220, kas vēl pakavējās pie kafijas galdiem, bet bērni dejās un rotaļās.

● Austrumu draudzē māc. A. Briedis salaulāja Silviju Balodi ar Kevinu Patriku Krīneru (Creaner).

● Sv. Andreja draudzes bērnu un svētdienas skolas audzēkņu Ziemsvētku eglītes sarīkojums 15. decembrī sākās ar māc. A. Čopa vadītu dievkalpojumu, kuŗā ar vairākām dziesmām piedalījās svētdienas skolas koris E. Ķiķeles vadībā. Dievkalpojumā bija ap 300 baznīcēnu, no kuriem ap 160 bērnu ar saviem vecākiem un tuviniekiem piedalījās arī eglītes sarīkojumā baznīcas zālē, kur uzveda Mirdzas Timmas bērnu ludziņu „Ziemsvētki mežā". To bija sagatavojis H. Miķelsons, piedaloties 20 tēlotājiem. Uzvedumam kostīmus bija gatavojuši bērnu vecāki pēc V. Meļli un B. Kūlas zīmējumiem. Uzvedumā bija ietilpinātas arī I. Kajakas - Ķeniņas sagatavotās ritmoplastiskas dejas. Ziemsvētku vecīša lomā H. Miķelsons bērniem izdalīja dāvanu sainīšus, bet draudzes dāmu komiteja bija klājusi mielasta galdus. Sarīkojums beidzās ar tautas dejām un rotaļām.

...MIKAS STUDIJA
...rboro; tālr. 291-0576
...šāda veida
...rna keramika.

... Grāmatnīca
...nto BŪS ATVĒRTA
...SVĒTDIENĀ
...rītā līdz plkst. 6 vakarā,
...rītā līdz plkst. 2 p.p.
...ņemšanu GRĀMATNĪCA
...31. dec.

...ču deju kapella ARRO

Pirmā Baltijas studiju konference

Jau daudz dienu aizritējis, kopš esmu atgriezies no pirmās Baltijas studiju konferences, kas notika Merilendas universitātē laikā no 28. novembra līdz 1. decembrim, bet domas vēl vienmēr aizklīst atpakaļ šajā četru dienu ilgajā sanāksmē, kurā latviešu, igauņu un lietuviešu likteņu kopība izauga un saliedējās nemanot — bez skanīgām frazēm, bez deklarācijām.

Tur astoņās interešu grupās, reizēm trīs vai četrās auditorijās vienlaicīgi, ap 130 baltiešu no ASV, Kanadas un Meksikas noklausījās vairāk nekā 50 referātu vai arī dzīvi pārrunāja referentu sniegtos faktus, secinājumus un iztirzājumus. Gan referentu, gan arī klausītāju vidū bija pazīstami Baltijas valstu neatkarības laika universitāšu mācības spēki, bet vairums bija jaunāki gados, mācījušies minētajās valstīs vai arī citās pasaules malās — dažādu augstskolu jaunie profesori. Viņu vidū bija starptautiski atzītas autoritātes savās speciālitātēs, departamentu un augstskolu nodaļu vadītāji, žurnālu redaktori, kā arī doktorandi, kas pašreiz strādā savu pētniecības darbu. Bija jāapbrīno referentu vairuma rūpīgā un lietišķā iedziļināšanās Baltijas un baltiešu politiskajos, sabiedriskajos, dailliterārajos un zinātnes jautājumos, gadiem ilgi meklējot datus un tos izvērtējot. Bija arī spriedumi, par kuriem domas dalījās, un katram referātam vai to grupām sekoja dzīvas pārrunas.

Viens no galvenajiem tematiem bija komūnisms un nacionālisms Baltijas valstīs. Šie divi pirmo dienu referāti beidzās ar raitām paneļa diskusijām, kurās gan pārāk daudz laika patērēja nacionālisma un patriotisma atšķirību skaidrošanā. Pēc politisko jautājumu iztirzāšanas vairums klausītāju saplūda nākošo divu dienu populārākajā sesijā — par dailliterātūru okupētajās Baltijas valstīs un trimdā. Arī šīs sesijas nobeigumā bija paneļa diskusijas, īpaši veltītas baltiešu literātūras attīstības salīdzinājumam dzimtenē.

Atsevišķas sesijas vēl bija par baltiešu likteni un uzdevumiem kā okupētajās Baltijas valstīs, tā trimdā, par baltiešu jaunāko laiku vēstures jautājumiem, par reliģijas stāvokli dzimtenē un trimdā, par modernās lingvistikas jautājumiem, okupēto Baltijas valstu saimniecisko attīstību un dažu zinātņu nozaŗu veidošanos un likteni, īpaši Latvijā un Igaunijā.

....

Visās sesijās, neatkarīgi no to tematiem, izlobījās secinājumi, ka galvenais pārkrievināšanas un komūnisma spiediens vēršas pret Latviju — gan garīgā, gan saimnieciskā dzīvē. Dailliterātūras attīstībā visvairāk jauno vēsmu manāms Igaunijā, varbūt sakarā ar igauņu un somu ciešāku kontaktu.

Konferences nobeigumā visi vienprātīgi nolēma turpināt šāda veida sanāksmes un izraudzīja komisiju apvienības dibināšanai, kas rīkotu baltiešu zinātnieku konferences un publicētu nozīmīgāko pētījumu rezultātus. Par tās priekšsēdi ievēlēja profesoru Gundaru Ķeniņu - Kingu no Pacifika luterāņu universitātes Takomā, Vašingtonas pavalstī. Pārējie latviešu pārstāvji šai komisijā ir prof. P. Lejiņš, prof. E. Andersons un prof. S. Grava. Igauņus pārstāv prof. I. Ivasks un H. Valdsārs (trešo pārstāvi izraudzīs vēlāk), lietuviešus — prof. B. Kaslas, prof. R. Šilbajoris un prof. V. S. Vardis.

Par konferences noorganizēšanu īpaši jāpateicas ņujorkieša J. Gaiguļa neatlaidībai un enerģijai, pārvarot visvisādus šķēršļus, ieskaitot pašu šaubas, neticību un gausumu. Tāpat daudz pateicības pienākas tām sabiedriskajām organizācijām, kuŗas sagādāja līdzekļus konferences norisei: lai it īpaši minētas studentu organizācijai. Mazticības un šaubu inerce ir pārspēta, un vērtīgs baltiešu kopīgs pasākums ir kļuvis tagadnes un nākotnes īstenība.

Prof. A. Dreimanis

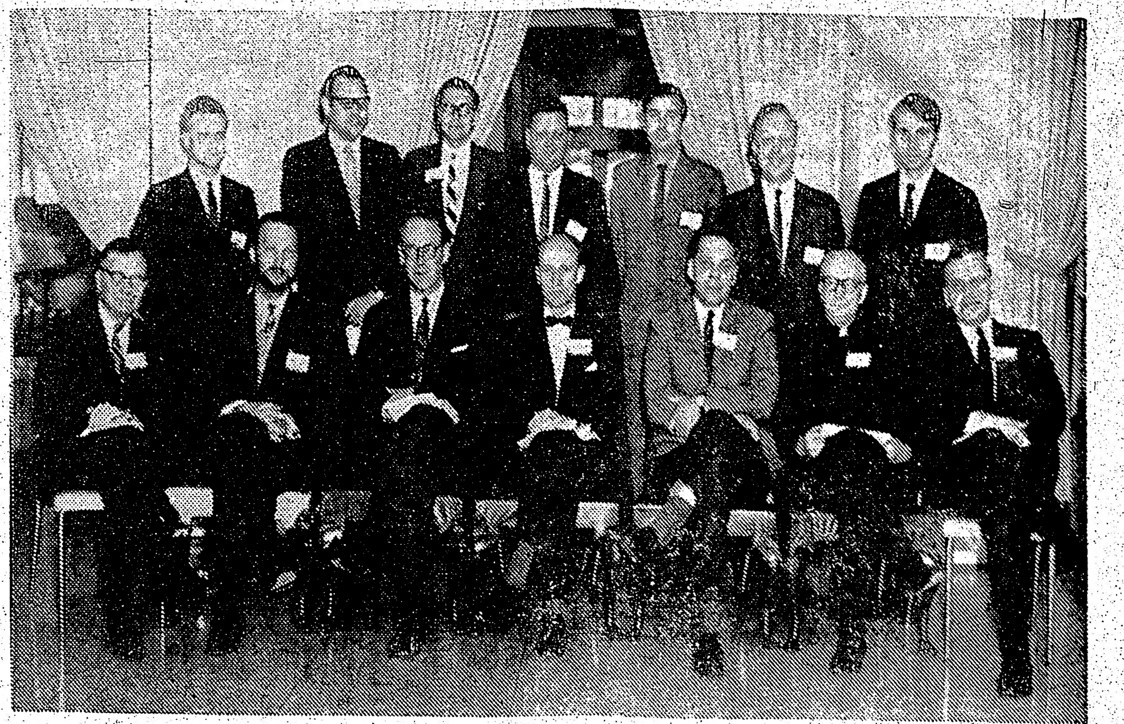

BALTIJAS STUDIJU KONFERENCES VADĪTĀJI UN RĪKOTĀJI

Priekšā no kreisās — Dr. Jonas Balis, prof. Ivars Ivasks, prof. Pēteris Lejiņš, Jānis Gaigulis, prof. Pranas Zunde, Vitautas Bagdanavičus un prof. Edgars Andersons; aizmugurē — Zigfridas Vaituzis, Ago Ambre, Nils Briška, Ramons Miezis, Dr. Are Tsirks, Dr. Herberts Valdsārs un Malgonis Krūmiņš.

Profesoru Otto Grotānu pavadot

Jau 8. gadu prof. Otto Grotāns vadīja latviešu Kr. Barona skolu Čikagā. Notika, kas līdz šim nebija gadījies: pēdējās divas sestdienas viņš neieradās skolā. Skolotāji mēģoja: vai mūsu priekšnieks sāk „izlaisties"? Bet jau otrā dienā Čikagu pārsteidza skumīga ziņa — prof. Grotāns miris.

Tā negaidot ir noslēdzies kāda mūža stāsts.

Otto (Atis) Pēteris Grotāns dzimis 1901. gadā 21. jūlijā Biržu pagasta (Jēkabpils apr.) Dambrāņu saimnieka ģimenē. No tuvākās apkaimes nākuši arī citi slaveni sēļu zemes dēli. Kaut vai tie 4 Jāņi — Akurāters, Jaunsudrabiņš, Veselis un Grīns. Pēdējais, 11 gadu vecāks par Grotānu, kādā vestulē rakstīja, ka labi atceroties „gaišo zēnu Grotānu Ati".

Pienāca laiks Atim sākt skolas gaitas. Pēc vietējās pagastskolas tās turpināja bēgļu ceļos Krievijā, kur viņš mācījās krievu reālskolā. Vidusskolu Grotāns beidza jau neatkarīgajā Latvijā. Sekoja studijas Latvijas universitātes dabas zinātņu fakultātē, specializējoties zooloģijā un līdztekus dzīvi interesējoties par ķīmiju un citām dabas zinātņu nozarēm. Beidzis studijas, Grotāns palika universitātes darbā, ieņemdams arvien nozīmīgākus posteņus — subasistenta, asistenta, privātdocenta un docenta. Kad Valmieras ģimnazijai vajadzēja dabas zinātņu skolotāja, izglītības ministrijas vidusskolu direkcija pierunāja Grotānu uzņemties arī šo amatu. Tā viņš iknedēļu mēroja ceļu uz Valmieru un atpakaļ.

Pienāca mūsu smagais laiks, kad asiņainie komūnisti pulki atkal iebruka Latvijā. Kopā ar citiem arī Grotāni devās bēgļu ceļos un nonāca Šlezvigā. Te viņš bija Gotargas apvienotās pamatskolas un vidusskolas vadītājs, atkal ik nedēļu braukdams uz Hamburgu lasīt lekcijas universitātē. Kad Pinebergā nodibināja Baltijas universitāti, viņš pārcēlās uz turieni par dabas zinātņu profesoru. Vienlaicīgi krājās viņa zinātniskās publikācijas vācu, franču un angļu valodā.

1937. gadā docents Grotāns slēdza mūža derību ar skolotāju Kseniju Ulpi. Šai divvienībā ienāca dēls Jānis. Šī trijotne turējās kopā, kamēr tās galva šķīrās.

Tālākās trimdas gaitas Grotānus 1950. gadā noveda Indianapolē, ASV, kur viņš darbojās ķīmijas pētniecības laukā, bet 1959. gadā pārcēlās uz Čikagu, kur atkal iestājās kādas uzņēmuma ķīmijas pētniecības nozarē.

Čikagā profesors uzņēmās arī latviešu Kr. Barona skolas vadību, kurā apvienotas visas pakāpes, sākot ar bērnu dārzu un beidzot ar 4-gadīgu ģimnaziju. Viņš iesaistījās arī ALAs darbā, būdams izglītības biroja vadītāja vietnieka un Kultūras fonda dabas zinātņu nozares vadītājs. Prof. Grotāns bija arī Amerikas latviešu skolotāju biedrības dibinātājs un tās pirmais priekšnieks. Ja nu vēl pieliekam gadskārtējā izdevuma „Akadēmiskā Dzīve" redakcijas locekļa pienākumus, tad redzam, kādu lielu darba slodzi profesors bija uzņēmies. Tas nozīmēja, ka medībām, kāršu partijām un citiem izklaidēšanās veidiem laika neatliek. Tie viņu arī nevaldzināja, bet viņš labprāt būtu vairāk nodevies grāmatām un savām zinātnieka interesēm. Taču nedēļu nogales un katrs brīvais brīdis bija jāveltī skolas un pārējiem darbiem.

Tie ir profesora mūža ārējie meti. Tajos ieausta viņa personība. Vienu rāda jau šie meti: vīru, kas viss bez atlikuma ieracies darbā. Arī viņa atpūta un izklaidēšanās bija — darbs.

Būdams nopietns, atturīgs, mazrunīgs, nedzērājs un nesmēķētājs, viņš ātri nesadraudzējās ar „nepievilka" cilvēkus, bet — kam piekērās, tam piekērās dziļi un dedzīgi. No reiz nospraustā ceļa viņš neļāvās novirzīties; pie savas pārliecības turējās, varbūt pat tiepīgi un iecirtīgi. Bija arī diezgan prasīgs, kā liecina viņa bijušie skolēni un studenti. Tas varēja viņam sagādāt arī nedraugus, bet viņš neļāvās ietekmēties.

Tagad, kad prof. Otto Grotāns tik negaidot šķīries, visi atzīstam: esam zaudējuši latviešu patriotu un krietnu darbinieku. Vienoti vēlam viņam — vieglas smiltis.!

Hermanis Kreicers

Jauns LAZA priekšnieks

Pēc pēdējā Latviešu ārstu un zobārstu apvienības priekšnieka — pašaizliedzīgā Dr. Kārļa Apiņa nāves par šo ārstu organizāciju un tās darbību maz dzirdēja. Tagad LAZA izraudzījusi jaunu priekšnieku — Dr. med. Arvēdu Alksni, lai viņš, vadot apvienību, turpinātu mediķu tradicijas un izveidotu ārstu organizāciju par ievērojamu faktoru latviešu trimdas dzīvē. Kollēgas viņu iecienījuši ne vien kā labu chirurgu, bet arī kā enerģisku darbinieku un sabiedrisku personību.

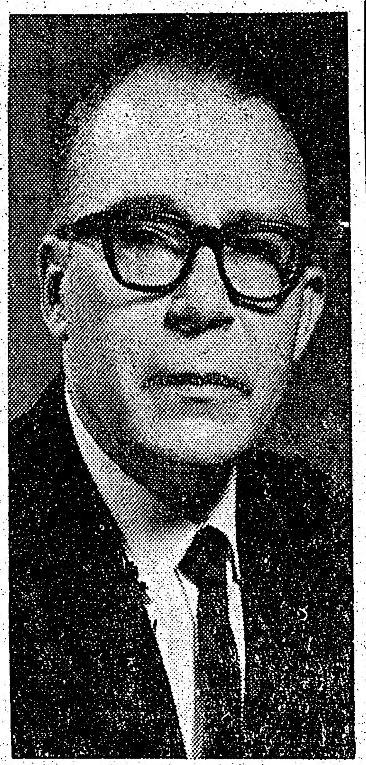

Arvēds Alksnis

Dr. med. Arvēds Alksnis dzimis 1910. gadā Liepājas ārsta ģimenē, ieguvis Liepājā pirmo izglītību, absolvējis vidusskolu Francijā un 1933. gadā beidzis Latvijas universitātes medicīnas fakultāti, sākot strādāt chirurģiskajā klīnikā par asistentu, bet vasarās papildinoties Francijas, Vācijas un Beļģijas universitāšu klīnikās. 1938. gadā viņš ieguva Dr. med. gradu, kā arī speciālitāti chirurģijā, gadu vēlāk uroloģijā. 1940. gadā viņu ievēlēja par privātdocentu Latvijas universitātē. Otra pasaules kaŗa laikā viņš vadīja III chirurģisko klīniku un darbojās par medicīnas fakultātes docentu. Atstājot dzimteni kā kaŗa chirurgs, Dr. med. Alksnis dziedinājis un operējis daudzus ievainotos latviešu kaŗavīrus. Kaŗa beigās viņš sagaidīja Libekā, Vācijā, kur līdz 1949. gadam strādāja vietējā latviešu slimnīcā. Pēc ieceļošanas ASV viņš praktizējās Vašingtonas pavalstī, bet 1953. gadā ieguva licenci Kalifornijā un uzsāka privātpraksi Crescent City pilsētā. Dr. med. Alksnim piekrīt lieli nopelni šīs pilsētas slimnīcas izveidošanā.

Jaunais LAZA priekšnieks savā laikā bijis aktīvs sportists un sabiedrisks darbinieks, kā arī pēdējais Latvijas ārstu biedrības sekretārs pirms 1940. gada. Dr. med. Alksnis darbojas dažādās medicīniskās organizācijās un publicējis 10 zinātnisku rakstu.

R. G.

ANŠA TIPĀNA

„Veltījums Latvijai" SKAŅU PLATĒ!

Andreja Eglīša dzeja —
kā latviešu tautas liktendrāma!

Plates cena: $5.50.

Pieprasāma lielākās grāmatnīcās, vai arī pasūtināma tieši (pievienojot $0.50 sūtīšanas izdevumiem):

ARNOLDS ZAĻUMS,
721 Lark Court, Los Angeles, Calif. 90065

Pelikāni gaida Ziemsvētkus

(Pārnesums no 3. lpp.)

ponistu) un aizgājušo draugu pieminēšana. Tā Voldemārs Avens teicās redzējis Linarda Tauna veli, kas, laikam, atnācis pilsētā nopirkt sev jaunu cepuri uz svētkiem, tādu kā Veidenbaumam (jau lasīts Preses dienu rakstnieku cēlienā Milvokos). Nikolajs Kalniņš lasīja skici par braucienu uz rakstnieku sarīkojumu Bostonā, kur piedalījušās vairākas dzejnieces, to vidū arī Karola Dāle, kuŗu viņam padevies sevišķi dzīvi iezīmēt. Valda Mora lasīja dzejoli Ilzes Kalnāres piemiņai — „Zilā lakatiņa" autore „Lai nu paliek šoruden" autorei, kas publikas acu priekšā vienā rāvienā uzbūra veselu laikmetu, kuŗā nevieni svētki, ne godi nebija iedomājami bez šīm abām dziesmām.

Kā ietekmīgs kopsaucējs ņujorkiešu rakstos rādās iedarbojamies arī viņu pilsēta. Otto Bergmansona stāstā aprakstīts liktenīgais Ziemsvētku putenis, tikai šoreiz uz Bruklinas tilta. Un diezvai citā pilsētā mītošs autors liktu pašā svētku vakarā Pestīšanas armijas Ziemsvētku vecītim piesaukt māti krievu valodā. Henrijs Mors lasīja stāstu „Bailes", par dienasvidus spoku stundu pie Hobokenas stacijas, ar iespaidīgu beigu pūanti. Arī Kārļa Zuša Tolēnu tēvs, kādu viņš to rādīja savās skicēs „Tolēnu tēvs ņem atelpu", „Tolēnu tēvs pērk mašīnu" u.t.t., nezin vai citur tik krasi iezīmētos, kā pret Ņujorkas fonu.

Protams, tika lasīti arī darbi ārpus uzskaitītajiem tematiem. Pats pirmais lasītājs — Egils Kalme — uznāca uz skatuves un paziņoja: „Lasīšu 5 minūtes". Un tieši tā viņš arī darīja, savu fragmentu par gūstekņu dzīvi pēc otra pasaules kaŗa pārraudams kurmet pusvārdā. Mudīte Austriņa lasīja daudzsauļotu gaismas stelļu mīklu, kuŗu bija nosaukusi par skici, tomēr likās, ka tā bija dzeja, kā „viszaļākais vasaras vīns". Herta Krauja savā dzejā rādīja lielu rakstura spēku, tāpat kā sences - dainotājas, kas, palikušas bēdu zem akmens, pāri gāja dziedādamas: „bet mani soļi dejodami iet tām pāri pa saules laipu" (Saknes). Sarīkojumu vadīja un dalībniekus pieteica LPB priekšnieks Viktors Irbe. Apmeklētāju skaits bija pieklājīgs. Noskaņu zālei piešķīra izstādītie bostonietes Anitas Sisenes—Asbergas dekoratīvie darbi.

D. V.

Igauņu sēras

MIRIS KOMITEJAS IGAUNIJAS BRĪVĪBAI PRIEKŠSĒDIS ALEKSANDRS KITS

Pārpildītā Ņujorkas Leksingtona avenijas un 52. ielas bēŗu namā 11. decembra vakarā, skanot solodziesmām un Igaunijas himnai, pēdējā dusā izvadīja Komitejas Igaunijas brīvībai priekšsēdi Aleksandru Kitu (Kütt), kuŗš pēc ilgākas slimošanas šīs zemes gaitas bija beidzis 7. decembrī.

Pēc aizlūguma atvadvārdus teica Igaunijas ģenerālkonsuls E. Jāksons, organizācijas Brīvā Eiropa priekšsēža vietnieks B. Jarovs, ACEN pr-dis Dr. J. Letrichs, Igaunijas nacionālās komitejas ASV pr-dis H. Lesments, Komitejas Igaunijas brīvībai priekšsēža vietnieks L. Vahters un daudzi citi. Sēru viesu vidū atradās arī bijušais organizācijas Brīvā Eiropa pr-dis J. Richardsons, Lietuvas ģenerālkonsuls A. Simutis, bijušais ASV sūtniecības vadītājs Baltijas valstīs E. Pakers, visu apspiesto tautu delegāciju pārstāvji un kupls vietējo igauņu pulks. Pie šķirsta visu ceremonijas laiku stāvēja igauņu korporācijas Veronia goda sardze.

Aizgājējs bija pazīstams igauņu tautsaimnieks, dzimis 1900. gada 9. novembrī, beidzis Tartū universitāti un Igaunijas neatkarības gados ieņēmis vairākus vadošus amatus valsts, saimnieciskos pasākumos. Viņš brīvprātīgi bija piedalījies Igaunijas brīvības cīņās, arī otrā pasaules kaŗā. Trimdā aizgājējs bija pazīstams cīnītājs par Igaunijas brīvības atgūšanu, savā laikā bijis Igauņu apvienotās padomes priekšsēdis Kanadā (1950 — 1953. gadam), bet kopš 1957. gada Komitejas Igaunijas brīvībai priekšsēdis. Aleksandrs Kits vienu gadu bija arī ACEN priekšsēdis (1963./64. g.) un gandrīz visu laiku ACEN ekonomiskās un sociālās komitejas priekšsēdis. Aizgājējs bija starptautiski pazīstams eksperts saimnieciskos jautājumos, publicējot trimdā vien 17 zinātniska rakstura izdevumus par padomju ekonomiju pašā Pad. savienībā un tās satelitvalstīs. Vairākas viņa publikācijas iznāca ne vien angļu, bet arī vācu, franču un spāņu valodā.

Nelaiķis bija ne tikai dedzīgs igauņu patriots un neatsveŗams cīnītājs par savas tautas tiesībām, bet arī tikpat kvēls Baltijas sadarbības ideju aizstāvis. Ieņemdams priekšsēža vietnieka amatu Baltijas brīvības padomē, viņš arvien uzsvēra nepieciešamību mūsu spēkus saliedēt un stiprināt sadarbību kopīgo politisko mērķu sasniegšanai. Sadarbībā ar latviešu organizācijām Kits vienmēr parādīja izcilu draudzību, uzmanību un pietāti.

Igaunija, Baltijas un visas apspiestās tautas ir zaudējušas vienu no saviem izcilākajiem reprezentantiem un čaklākajiem darbu veicējiem.

V. Hazners

Divkosības gads beidzies

CILVĒKU TIESĪBU 20 GADU ATCERES NOBEIGUMS

ASV prezidents Džonsons šāgada sākumā izsludināja 1968. gadu par Cilvēka tiesību gadu un ASV ārlietu ministrijā izraudzīja īpašu komisiju vēstnieka Herimena vadībā šī gada attiecīgai atzīmēšanai. Laikā no 22. aprīļa līdz 13. maijam Irānas galvaspilsētā Teherānā notika starptautiska konference, kuŗu sasauca Apvienotās nācijas sakarā ar cilvēku tiesību deklarācijas 20 gadu atceri. Konferencē piedalījās arī ASV delegācija. Šai sakarā Amerikas latviešu apvienības valdes priekšsēdis prof. P. Lejiņš nosūtīja memorandu ASV ārlietu ministram Raskam, bet Brīvās pasaules latviešus apvienības vārdā arī Apvienoto nāciju ģenerālsekretāram Utantam, AN delegācijām un konferences vadībai, norādot uz latviešu tautas pašreizējo stāvokli, kas ir spilgts piemērs cilvēku tiesību ignorēšanai, un prasot, lai konferencē apskata arī latviešu un pārējo baltiešu tautu jautājumu.

Prezidenta Džonsona speciālās komitejas vadītājs Herimens, atlidojot no Vjetnamas miera konferences Parīzē, 3. un 4. decembrī ārlietu ministrijā Vašingtonā sasauca Cilvēku tiesību gada nobeiguma sanāksmi, kurā ieradās arī prezidents Džonsons, ārlietu ministrs Rasks un augstākās tiesas priekšsēdis Vorens. Sanāksmē sniedza atskatu par šai gadā veikto cilvēku tiesību aizardzības laukā un pārrunāja turpmāko darbību un centienus, atzīstot, ka nekavējoties panākams, lai ASV kongress nākošajā sesijā ratificētu vairākas starptautiskas konvencijas cilvēku tiesību aizsardzībā, kurām ASV vēl nav pievienojušās, piemēram, genocīda jautājumā.

Sanāksmē piedalīties bija aicināta arī Amerikas latviešu apvienība, kuŗu pārstāvēja ģenerālsekretārs B. Albats. Diskusijās pieminēja arī baltiešu, ukraiņu un citu apspiestot tautu pašreizējo stāvokli Pad. savienības okupācijā. Tā kā sanāksmes dalībnieku vidū no apspiestajām tautām bija tikai latviešu un ukraiņu pārstāvji, tad konferences dalībnieki, kuŗu bija vairāki simti, debatēs galvenokārt koncentrējās tikai uz ASV iekšējiem cilvēku tiesību jautājumiem, kuŗi pēdējā laikā kļuvuši ļoti aktuāli.

Konferences sākumā ASV pasta ministrs Votsons paziņoja, ka izdota pēdējā šai gadā paredzētā pastmarka, kuŗa veltīta Cilvēku tiesību deklarācijas atcerei.

B. A.

KLĪVLENDA

● Apvienotās draudzes namā 23. novembrī pulcējās dziesmu svētku rīkotāji, lai kopīgās vakariņās atcerētos 3 gadus, kuŗi veltīti ASV 4. vispārējo dziesmu svētku organizēšanai. Organizāciju un draudžu padomes pr-dis J. Bungs, uzrunājot vakara dalībniekus, uzsvēra lielo darbu, kuŗu Klīvlendas latviešu sabiedrība veltījusi svētku sgatavošanai. Rīcības komitejas pr-dis K. Avens savukārt pateicās visiem, kas pielikuši roku lielajam darbam. „Mūsu darbs pilnīgi attaisnoja Latvijas dibināšanas 50. gadadienu, un svētki izdevās lieliski. Pats par sevi saprotams, ka pie lielā tautiešu pieplūduma radās dažas nekārtības, kuŗas nebija novēršamas," cita vidū izteicās K. Avens. Izveidojās interesants humoristisks „priekšnesums", kuŗu nolasīja „no lapām", kuŗas Šeratona viesnīcas gaiteņos „izkritušas" preses reportieŗiem J. Ezergailim un J. Ladusānam. Bija jāpriecājas, ka šīs „izkritušās lapas" nav nokļuvušas līdz redakcijām un to saturs kļuvis zināms plašākai tautiešu sabiedrībai. Daudziem par to vajadzētu sarkt un bālēt, bet dažam arī gavilēt priekā... Vakara dalībnieki noklausījās arī svētku koncerta pirmo daļu un noskatījās filmas fragmentus no 3. vispārējiem dziesmu svētkiem.

Latviešu karikatūras iziet pasaulē

Šāgada pavasarī Rietumvācijas laikraksta „Stimme der Freiheit" galvenais redaktors F. Friče publicēja pirmo Eduarda Keiša politisko karikatūru. Tas ir vienīgais izteiktais pretkomūnisma laikraksts ne vien pašā Rietumvācijā, bet, liekas, arī visā Rietumeiropā, kuŗu lasa ievērojami preses politiskie ievadnieki. Šis laikraksts pagājušajā mēnesī latviešu darbības apskatam bija veltījis veselu lappusi, cita vidū ilustrējot rakstu par latviešu dziesmu svētkiem Hanoverā ar Ed. Keiša īpatu karikatūru par Latvijas okupāciju.

Arī oktobra izdevumā „Stimme der Freiheit" bija publicējis veselu seriju Ed. Keiša karikatūru par notikumiem Čechoslovakijā, kuŗas papildināja Dr. H. Lēmana plašo rakstu „Stalin und Hitler waren Komplizen". Vairākas šīs karikatūras pārņēmuši citi Rietumvācijas laikraksti. Sešos mēnešos latviešu karikatūrists bija iekaŗojis vācu simpatijas, kas beidzās ar īpašu pagodinājumu māksliniekam, uzņemot Ed. Keišu organizācijā „Aktion Freier Staatsbuerger e. V.".

Ed. Keiša karikatūras vācu laikrakstos nevarēja palikt neievērotas vienā no lielākajiem sindikātiem pasaulē. Šīs īslaicīgās darbības rezultātā vācu presē karikatūrists parakstīja līgumu ar Bena Rota sabiedrību ASV. Tagad Ed. Keiša darbi bez ASV un Kanadas aizceļo arī Meksiku, Dienvidamerikas zemes, Austrāliju, Jaunzēlandi, Japānu, Dienvidafriku, Angliju un Rietumeiropas valstis.

Ed. Keišs vairāk nekā 30 gadu pacietīgi nodevies šaržа žanram, kuŗā izkopa apbrīnojamu vienkāršību un ārkārtīgu veiklību. Tā kā Ziemeļamerikā šaržs pārāk maz pazīstams, viņš īsā laikā „pārskolojās" par karikatūristu un tagad kā pirmais latviešu preses darbinieks, saistīts starptautiskās avīžniecības laukā.

—rs

Karikatūrists Eduards Keišs

TOWN & COUNTRY
REAL ESTATE LTD.
V. PALMA PĀRSTĀVIS
377 Glengarry Ave., Toronto 12, tel. 782-7246

NEMAKSĀJIET VELTĪ ĪRI. IZMANTOJIET MŪSU IZDEVĪGO KREDITĒŠANOS UN MAZĀS IEMAKSAS. IEPĒRCIET PAŠI SAVUS ĪPAŠUMUS!

Danforth — Broadview: 2-stāvu 7 istabu dubultķieģeļu māja, ūdens eļļas apkure, garāža. Cena $29.900.

Danforth — Logan: Atsevišķa 7 istabu māja, 2 virtuves, 2 vannas istabas, ūdens eļļas apkure, garāžas iespējas. Cena $26.500. Iemaksa $3.900.

O'Connor — Greenwood: Atsevišķs 5 istabu dubultķieģeļu bungalovs. 2 vannas istabas. Privāts iebraucamais ceļš. Cena $26.500.

UZTICAMIEM MĀJU PIRCĒJIEM PALĪDZAM IZTRŪKSTOŠO VAI VISU NAUDU IEMAKSAI SAGĀDĀT BEZ GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ VISIZDEVĪGĀKIEM NOTEIKUMIEM. ZVANIET MUMS NESAISTOŠAI INFORMĀCIJAI. MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

PIEMINEKĻI
Izgatavo uzņēmums YONGE MEMORIALS LTD.
2019 Yonge St., Toronto 7 (starp Eglinton un Davisville).
Tel. 487—2147, vakaros 447—1206.
Kvalitātes darbs un eiropiešu meti.

LŪDZU, KLAUSIETIES
Toronto Latviešu misijas radio raidījumu 13. GADA GAJUMĀ
BRĪDIS AR DIEVU
katru svētdienu, no pl. 10,30—11
OSAVAS CKLB raidītājs (vilnis 1350).
Informācija: tālr. Toronto 261—4218.

KANADAS BAZNĪCĀS

TORONTO

Archibīskaps A. Lūsis, 5 Valleymede Rd., Toronto 8, Ont., tālr. 767-3810. Sv. Jāņa draudze, tel. 921-3327, 200 Balmoral Avenue Toronto 7.

Dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta. Dievkalpojumos turpmāk lietos jaunās Dziesmu grāmatas.

Māc. A. Cops, 70 Scarboro Rd., Toronto, Ont., tel. OX9-3331, Sv. Andreja draudze, tālrunis 924-1568, Carlton St. un Jarvis St. krustojumā, Toronto 2.

24. decembrī Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums plkst. 7. Dziedās draudzes koris.

25. decembrī, I svētkos, plkst. 10 dievkalpojums.

Māc. A. Briedis, 44 Marilyn Cr. Toronto 16, tel. PL. 7—2780.

Toronto Austrumu ev.-lut. latviešu draudzes dievkalpojumi notiek Sv. Barnaba baznīcā, 361 Danforth Ave.

24. decembrī plkst. 7 vakarā Ziemas svētku dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

31. decembrī, plkst. 7 vakarā Vecgada vakara dievkalpojums Sv. Barnaba baznīcā.

BRAMPTONA

22. decembrī, plkst. 1.30 pēcp. Ziemsvētku dievkalpojums Grace United baznīcā.

HAMILTONA

Māc. E. Pavasars.

Hamiltona, Latviešu ev.-lut. Kristus draudze 18 Victoria Ave, South.

22. decembrī, plkst. 5 pēcp., Ziemsvētku ieskaņai draudzes koŗa koncerts sveču gaisā diriģentes A. Kārkliņas vadībā.

Ziemsvētku vakarā, 24. decembrī, plkst. 5.30 un plkst. 7 svētvakara dievkalpojums ar jaunatnes dziedātāju ansambli „Dzintars" un draudzes koŗa piedalīšanos diriģentes A. Kārkliņas vadībā. Dziesmu lapiņas.

Ziemsvētkos, 25. decembrī, pl. 11 svētku dievkalpojums.

LONDONA

Māc. J. Prauliņš — 88 Martindale Rd., St. Catherines, Ontario. Tālr. 685 - 8190.

Londonas latviešu ev.-lut. draudze Trīsvienības lut. baznīcā, Oxford un Colborne St.

SV. KATRĪNAS

Sv. Katrīnu latviešu ev.-lut. draudze Kristus lut. baznīcā, 140 Russel Ave.

24. decembrī pl. 4.30 pēcp. Ziemas svētku vakara dievkalpojums; dziesmu lapiņas. Māc. J. Prauliņš.

NIAGARA

Niagara Falls (Ont.) latviešu ev.-lut. draudze anglikāņu Sv. Jāņa baznīcā 580 Portage Road.

5. janvārī, pl. 2 pēcp. dievkalpojums ar dievgaldu. Māc. J. Prauliņš.

MONTREALA

Prāv. Viesturs Šēfers, 471 Coolbrook Ave, Montreal 29. P. Q. Tel. 484-8394. Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze Montreālā.

24. decembrī, plkst. 7 vakarā Ziemas svētku vakara dievkalpojums.

31. decembrī, plkst. 7 vakarā Vecgada vakara dievkalpojums ar dievgaldu.

Māc. A. Voitkus, 3438 Rosedale Ave, Montreal 28 P. Q. Tel. HU9-8294.

Montrealas latviešu ev.-lut. Trīsvienības draudze Sv. Jāņa baznīcā, 4345 Marcil Ave.

22. decembrī plkst. 1.30 p.p. eglītes dievkalpojums un sarīkojums Svētdienas skolai.

24. decembrī Ziemsvētku svētvakara dievkalpojums plkst. 7.30 vakarā.

31. decembrī Vecgada vakara dievkalpojums ar dievgaldu pl. 8 vakarā.

OTAVA

Māc. Edg. Lange, 864 Pleasant Pk. Rd.; tel. 733-3906, Otavas latv. ev.-lut. Miera draudze Sv. Pētera lut. baznīcā 400 Sparks ielā.

TORONTO MISIONE

Toronto latviešu misiones kārtējie dievkalpojumi notiek sestdienās, plkst. 8 vakarā 106 Dorset Road, Scarboro. Stop 19.

VASARSVĒTKU VĒSTS

Radioraidījumi katru svētd. pl. 2.45 p.p. uz viļņiem 1270 D. Miķelsona vadībā. Adrese: P. O. BOX 285 Station "K" Toronto 12. Ont.

TORONTO BAPTISTU

draudzes dievkalpojumi svētdienās, plkst. 4 p. p. un trešdienās plkst. 8 Bībeles vakari Walmer Road baznīcas telpās.

ASV BAZNĪCĀS

ŅUJORKA

Skolu eglītes: 20. decembrī vidusskolām Bruklinā un Jonkeros; 21. decembrī Ņuarkas skolai pl. 5 Oranžas YMCA; 22. decembrī, pl. 11 Jonkeros, pl. 1 Bruklinā, Betlemes baznīcā, pl. 4 Salas baznīcā, Longailendā un pl. 4 Džamaikā.

Betlemes baznīcā Ziemsvētku vakara dievkalpojums otrdien, 24. dec. plkst. 7 un svētku dievkalpojums 25. decembrī, plkst. 11, abās reizēs māc. R. Zariņš.

ČIKAGA

Latvijas ev.-lut. baznīcas Svētā Pāvila draudze — 18 W. 641 Fore st Prezerve Drive, Wooddalc. Illinois (dienvidriet. no Irving Park Rd. un Addison Ave.).

Mācītājs Māris Ķirsons — 303 DesPlaines Ave, Forest Park, Ill. 60130, tel. 366-3347.

Dievkalpojumi katru svētdienu plkst. 11 no rīta. Svētdienas skolas sākums plkst. 9.30.

Bērnu eglīte, 22. dec. plkst. 4 p.p. Visi apkārtnes latviešu bērni aicināti ciemoties.

Svētku vakara dievkalpojums, 24. dec., plkst. 7.30 vakarā. Ikviens latvietis sirsnīgi aicināts piedalīties.

Čikagas latviešu ev.-lut. Ciānas draudze 5015 W. Ferdinand St.

DETROITA

Sv. Pāvila latviešu ev.-lut. draudzes dievkalpojumi notiek svētdienās plkst. 11 no rīta dievnamā, 10711 West Outer Drive un Stout Ave. stūrī (starp Evergreen un Lahser avenijām). Mācītājs Valters Līventāls. — Ērģelniece Aina Raits.

ANN ARBORA

Dievkalpojumi Redeemer lut. baznīcā 1886 Pauline Blvd.

AURORA (ILL.)

420 Dawners Place, Mūsu Pestītāja baznīcā.

Latviešu skolas un draudzes bērnu dārza nodarbību sākums svētdienās plkst. 9:45. Telefoni: baznīcā un grāmatnīcā 532—1700. mācītāja mājā 538—7647.

BOSTONA

Bostonas latv. ev.lut. Trīsvienības draudze. Māc. K. Kampe, 4965 Washington St. Apt. 201 West Roxbury. Boston. Mass. 02132, telef. 327 - 5738. Dievkalpojumi notiek katru svētdienu pl. 11 rītā draudzes baznīcā 41 Highland St. Roxbury.

22. decembrī adventa dievkalpojums plkst. 11 rītā.

24. decembrī, plkst. 7 vakarā Ziemsvētku vakara dievkalpojums. Dziesmu lapiņas.

25. decembrī, plkst. 11 rītā Ziemsvētku dievkalpojums.

29. decembrī, plkst. 11 rītā dievkalpojums.

1. janvārī, plkst. 11 rītā Jaungada dievkalpojums. (Vecgada vakara dievkalpojuma nebūs.)

KALAMAZU

Sv. Jāņa ev.-lut. latv. baznīca — 122 Cherry Hill Dr., Kalamazoo Mich., 49007.

LOSANDŽELOSĀ

Dienvidkalifornijas latviešu draudze — 2450 Griffin Ave, L. A. Cal. 90031, draudzes tālrunis CA-59408, māc. E. Caune, tālr. PO9-8679..

OKLANDĒ

Centrālā luterāņu baznīcā, 215 Ridgeway Ave.

SACRAMENTO

Sacramento, Sv. Krusta ev.-lut. baznīcā, 45 un H ielā.

BURLINGEMA (KAL.)

Burlingemā, Lutheran Church of the Good Shepherd, 301 Burlingame Ave.

Santa Rosā, Betlemes baznīcā, Tupper ielā 783.

Kā es kļuvu amatieris latviešu teātrī (1)

Draugi man ieteica pēc iespējas daudz uzturēties latviešu sabiedrībā, lai saglabātu valodu. Viņi to darot, jo esot latvieši. Es arī tāds esmu. Pārdomāju, kādām latviskām nodarbībām es derētu laikā, kamēr esmu brīvs no augstskolas.

Sportā nevaru būt aktīvs kādā latviešu vienībā, jo darbojos ar bumbu augstskolā. Ceru ar to nopelnīt kādu stipendiju savām studijām, jo ar bumbu man iet labi. Piedalīties tautas deju kopā arī nevaru, jo man jau tā ir stipra ēstgriba, kad atgriežos no sporta spēlēm. Ja sākšu dejot un kustēties vēl vairāk, ēstgriba augs. Iestāties jauniešu apvienībā man arī nebija nekādas patikas, jo tur daudz sapulču un daudz runāšanas, lieli ierosinājumi un idejas, kuŗas neviens neprata īstenot. Bija jau arī citas, latviskas kopas, bet tajās darbojās laba tiesa vecāku cilvēku, kas vienmēr žēlojas par dažādiem jaunatnes trūkumiem. Zinu, ka viņi dara tādēļ, ka paši nav vairs jauni, bet nevaru palīdzēt šai lietā: klausoties nievājošās runās un tenkās, es varētu iegūt mazvērtības sajūtu. Un to nekādā ziņā negribētu piedzīvot savā vecumā, jo var gadīties, ka to iemantošu, kad man būs vairāk gadu nekā tagad. Varētu pievienoties kādam koklētāju pulciņam, bet šim instrumentam, pēc manām domām, par maz stīgu. Nedomāju, ka varēšu būt aktīvs savās izjūtās ar tādu mazumu . . .

Es tomēr ļoti gribēju kaut kā izteikties — kaut kur, kam sakars ar mākslu un latviešu valodu. Manas domas pievērsās latviešu teātrim. Biju izlasījis un redzējis dažas latviešu lugas. Martīri labi patika Mārtiņa Zīverta darbi. Par R. Blaumaņa lugām man pietrūkst izpratnes: nepazīstu latviešu zemniekus un viņu dzīvi. Bet „Pazudušais dēls" mani tomēr aizkustināja, patika labāk par visiem Blaumaņa darbiem.

Aiz skatuves nebiju nekad stāvējis pieaugušā gados. Tikai pamatskolā biju tēlojis Lieldienu zaķi un kādu lāci. Bet tās bija bērnu lietas. Pilsētā, kurā dzīvoju, darbojās diezgan aktīva latviešu teātŗa grupa. Kāds paziņa tajā spēlēja. Tas man pastāstīja, ka šī teātŗa ļaudis neuzskatot sevi par profesionāliem aktieŗiem un lugas sagatavojot, kad vairāk brīvs laiks. Mana augstskola necietīšot. Tas bija tieši tas, ko man vajadzēja. Mani mājinieki gan vienmēr pārmeta, ka man pietrūkstot vārdu latviešu valodā. Šo pašu rakstu man palīdzēja uzrakstīt kāds labs latviešu cilvēks. Tas teica, ka ar latvisku domāšanu man esot viss kārtībā, tikai ar gramatiku ne. Manās acīs gramatika bija tīrais nieks, salīdzinot ar maniem nodomiem teātŗa lietās.

Pēc dažām nedēļām saņēmu ziņu, ka varu piedalīties kādā lugā. Biju pārsteigts, cik ātri tas noticis. Viņi jau nekā nezināja, vai es varēšu, vai ne . . . Bet bija kāds cits svarīgs punkts — vajadzīgs kāds jauneklis, kas runā latviešu valodu bez sveša akcenta. Un es biju šis jauneklis, kas runā bez tā akcenta! Tas mana vecuma cilvēkos, kuŗiem izglītība bijusi un vēl turpinās angļu valodā, ir retums. Jutos lepns un priecīgs, nevarēju sagaidīt, kad sāksies mēģinājumi. Noliktajā dienā un stundā ierados attiecīgajā vietā veselu pusstundu par agru un dabūju ilgi gaidīt, kamēr sanāca vēl kādi desmit cilvēki. Režisors daudz un ilgi runāja par dažādiem stiliem un citiem teorētiskiem jautājumiem. Es biju nepacietīgs un gribēju sākt darboties ar savu lomu. Nākošo mēģinājumu nolika pēc nedēļas. Dažiem tēlotājiem ātrāk nebija laika.

Nākošajā mēģinājumā mēs visi lasījām savas lomas. Daži tēlotāji lugu nebija lasījuši nemaz, un režisors atkal daudz runāja. Lasīšanas un runāšanas laikā vairāki tēlotāji nodarbojās ar ko citu, runāja par savām lietām, skatījās fotouzņēmumus u.t.t.

Domāju, ka vēlāk būs citādi, ka tas tā tikai sākumā. Patiešām, katrs nākošais mēģinājums bija citāds. Katru reizi pa vienam vai pat diviem tēlotājiem trūka. Tie, kas bijām ieradušies, staigājām ar teksta grāmatām rokās un lasījām lomas. Bija arī šis tas jāpieraksta pēc norādījumiem. Tā bija diezgan interesanta luga. Autors un lugas nosaukums lai paliek lasītājam nezināms, tāpat kā vieta, kurā man bija lemts iepazīties ar teātŗa spēli pašam personīgi, bet galvenais — kā es tur kļuvu amatieris. Mēģinājumi bija ļoti interesanti, un kā jau teicu, katrs citāds. Tādi tie arī palika katrā kopā nākšanā. Pēc pāris mēnešu staigāšanas ar lomu rokās, kādi trīs tēlotāji atteicās spēlēt. To vietā sameklēja citus. Tie atkal sāka kopā ar citiem staigāt, lasīdami un pierakstīdami savās grāmatās. Tā diezgan īsā laikā bija jāizmaina un jāaizstāj vairāki tēlotāji. Es nezināju, kas kurā vietā labāk iederējās, bet izskatījās, ka to nezina arī režisors, jo katra iztrūkstošā tēlotāja vietā bija ar mieru likt katru, kas vien gribēja nākt mūsu pulkā. Līdz šim jau arī nekādas grūtības pulkā būt nebija. Tikai jālasa un drusku jāpakustas. Tad kādā mēģinājumā divi tēlotāji, katrs savu lomu lasīdami, sagrūdās, jo abi domāja. ka iet pareizajā virzienā. Sākās lielas ķildas pašiem savā starpā un ar režisoru atsevišķi. Tas teica, ka laiks lomas zināt no galvas vai runāt pēc sufliera.

Nākošajā mēģinājumā es savu lomu zināju kā reizes rēķinu. Katru reizi, kā nāca mana reize runāt, es visu bēru kā zirņus, bez kādas apdomas, ko runāju un daru. Man aizrādīja, ka vajadzīga kontrole un arī drusku iejūtas. Es nesapratu, kā lai sevi kontrolēju, jo to gaidīju no režisora. Ar iejūtām arī nezināju, ko darīt, jo savā lomā nekādu jūtu nevarēju uziet. Cita lieta ar jūtām bija dažiem citiem tēlotājiem. Tiem bija jācieš savās lomās, un to viņi arī mēģināja darīt. Sevišķi viena tēlotāja parasti turēja vienā rokā lasāmo un otrā kabatas lakatiņu. Es vēroju, ka viņas asarām bija maz sakara ar lomā minētajām ciešanām. Viņa cieta par kaut ko pavisam personīgu un izraudājās kā gadījās. Man bija viņas žēl. Režisors teica, ka tai laba iejūta. Tad jau man arī bija kādas jūtas, ja varēju iedzīvoties, tikai skatoties asarās . . . Nelaime tikai, ka tēlotāja ciezdama aizmirsa, kad jārunā. Citiem bija ilgi jāgaida, kad tā sāks runāt nākošo sakāmo.

Tā mēs dažādi rīkojāmies, lugu mēģinādami. Bija daudz pārrunu, un katrs darījām katrā mēģinājumā citādi. Tie bija eksperimenti. Man tas patika. Biju daudz dzirdējis par eksperimentiem visās mākslas nozarēs. Nu bija arī mans laiks eksperimentēt.

Tad nāca kāds gadījums, kas mani noveda juceklīgās pārdomās. Mūsu pilsētā viesojās kāds ceļojošs latviešu teātris. Visa auditorija bija izpārdota jau labu laiku pirms izrādes. Man stāstīja, ka tēlotāju sastāvā esot vairāki aktieŗi no bijušām Latvijas skatuvēm. Es lugu noskatījos ar lielu interesi. Pats galvenais, kas mani interesēja, bija salīdzinājums. Patiešām, neviens tā nebēra tekstu, kā es to darīju savos lomas mēģinājumos. Tikai cietēji un tie, kuŗiem bija darīšana ar lielākām jūtām, stiepa teikumus un runā taisīja lielas pauzes, kaut ne tik lielas, kā tā raudātāja, par kuŗu stāstīju. Tā apmēram tēloja vecās filmās, kuŗas man gadījušās noskatīties televīzijā, kur programmās minēts gada skaitlis, ar ko man nav nekāda sakara, pateicoties manai nepilngadībai . . . Tie aktieŗi, kuŗiem bija komiskas lomas, tēloja tā, it kā autors būtu domājis tikai par viņiem, lugu rakstīdams. Es nezinu, vai tas bija tas, ko biju kaut kur lasījis par tā saukto „stardoom". Varbūt maldos. Bet man tomēr patika, kā viņi visu darīja, izņemot tos cietējus. Labāk bija nekā tai grupā, kurā es darbojos.

Juceklīgās pārdomas pārvērtās šaubās par kaut kādu svarīgu apstākli, kas pacēlās nākošajā mēģinājumā mūsu pulkā. Bija lielas pārrunas par viesizrādi. Kā mani biedri varēja visu tik labi zināt par tēlošanu, bet paši nevarēt? Visi izrādījās ļoti kompetenti, un rets kāds teica, ka spēle bijusi laba. Vai tikai te nebija tas pats, no kā es bēgu kādā citā latviešu organizācijā, kurā vecāka gadagājuma ļaudis sūdzējās par jaunatnes trūkumiem? Viņu jaunība bija palikusi Latvijā. Bet te gados jauni teātrinieki pēla vecākus aktieŗus. Par ko? Nesapratu, kas viņiem bijis kaut kur jāatstāj: gados veci jau viņi nebija. Katrā ziņā jaunāki par viesizrādes aktieŗiem . . .

Es varēju savas juceklīgās pārdomas izbeigt ar priecīgo atzinumu, ka esmu jauns un mana jaunība ir kopā ar mani. Lai kā man klāsies ar to teātŗa spēli izrādē, es tomēr neatkāpšos no uzsāktā. Kā mums veicies un ko domāju pēc tam, to uzrakstīšu vēlāk. Ceru, ka mans draugs izlabos manu latvisko centību uz papīra ar tādu pašu pacietību, kā viņš to veica šai rakstā. Un ja ne, tad — ir arī vēl redaktors . . . Tātad: pagaidām!

Ka. Vi.

ĶĪNIEŠI IENĀK EIROPĀ

Ar sarkanās Ķīnas jūras un raķešu bāzu atļaušanu Albānijā ķīnieši sper pirmo soli Eiropā. Attiecīgs līgums starp abām valstīm nule parakstīts Albānijas galvaspilsētā Tiranā. Ierīkojot bazes Adrijas jūras piekrastē, ķīnieši spēs kontrolēt ne vien šo jūru starp Dienvidslaviju un Italiju, bet arī visas Grieķijas rietumu krastu, mēģinot iespiesties arī Vidusjūrā, lai nostātos Pad. savienībai tieši ceļā no Melnās uz šo jauno „padomju jūru".

Ar ķīniešu izkāpšanu Eiropas krastā Maskavai problēmatiska kļūtu arī Dienvidslavijas okupācija, ja tāda plānota, jo tas praktiski nozīmētu Tito iegrūšanu Maocetunga apkampienos, kuŗos Albānija jau pasargās no krievu draudiem.

Šo ziņu par sarkanās Ķīnas bazēm Albānijā plašāk sniedzis britu laikraksts „Sunday Observer", piezīmējot, ka ķīniešiem no šīm bazēm būs iespējams ar saviem raķešieročiem apšaudīt ikvienu Eiropas galvaspilsētu.

Tuvākajās nedēļās Ķīna gatavo jaunas atomizmēģinājumu eksplozijas. Tā kā 26. decembrī Maocetungs atzīmēs savu 75. dzimšanas dienu, tad ļoti iespējams, ka viņš svinības vēlēsies izcelt ar kādu skaļāku „blīkšķi".

STABURAGA SARĪKOJUMS
1969.g. SAGAIDĪŠANAS jauniešiem **BALLE**
LATVIEŠU NAMĀ (pagraba zālē) 31. dec., plkst. 8 vakarā
Spēlēs **EDWARD BEAR**
Vietas rezervējamas pa tālruni **691-7618**

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

21. decembrī — pl. 2.30 DV namā DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem, pl. 7.30 vak. pieaugušiem.

22. decembrī pl. 3 pēcpusdienā Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā ar solistiem M. Dežardēnu un P. Geistautu,, pianisti A. Rundāni, TB draudzes kori A. Purva vadībā un stīgu kvartetu.

29. decembrī — plkst. 3 pēcp. latvisko tradiciju kopēju Burtnieku ziemas Saulgriežu daudzinājums Latviešu nama pagraba telpā.

31. decembrī — Jaungada sagaidīšana DV namā, 125 Broadview Ave.

31. decembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā Jaungada sagaidīšanas balle. Spēlēs divas deju kapellas.

11. janvārī — plkst. 7.30 Itona auditorijā „Atvadības" — tautiska dziesmu spēle. L. Gleškes vadībā.

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā DV nama atklāšanas atceres sarīkojums.

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā Latviešu namā TLMM kluba „Zaķu balle".

25. janvārī — pl. 7 vak. vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts.

8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.

8. martā — Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpā plkst. 7 vakarā.

9. martā — Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

SV. KATRĪNAS

31. decembrī — plkst. 9 vakarā Beacon Motor Hotel „Sands Room" vanadžu kopas gadskārtējā Jaungada sagaidīšanas balle ar priekšnesumiem.

TORONTO PILSĒTAS
PAZIŅOJUMS PAR
ATKRITUMU AIZVĀKŠANU
Atkritumus nesavāks
ZIEMSVĒTKU DIENĀ
OTRO SVĒTKU DIENĀ
JAUNGADA DIENĀ
Krājumus aizvāks nākošajā kārtējā savākšanas reizē.
H. F. ATYEO, P. Eng.
Ielu komisārs

LATVIETIS NAV BIJIS VERGS
un arī nekad NEBŪS,
to atzinis pēc 7 gadu pētīšanas Latvijas vēsturnieks
Dr. N. VĪKSNIŅŠ grāmatā
LATVIJAS VĒSTURE
JAUNĀ GAISMĀ
kas tikko iznākusi Krolla kultūras biroja izdevumā. 510 lpp. ar kartēm. Maksā grāmatnīcās $8, bet izdevniecībā pasūtinot — $6. Maksāt var ar čeku, MO, vai naudā: O. Krolls, 12 Harrison St., Oak Park, Illinois, 60304, USA.

Laikrakstam LATVIJA AMERIKĀ
491 College Street, Toronto 4, Ont.,
Lūdzu sūtiet man laikrakstu LATVIJA AMERIKĀ
līdz .... uz .... mēnešiem uz šādu adresi:
Mr. Mrs. Miss ....
Adrese: ....
....
Pievienoju Money Orderi, čeku vai skaidrā naudā $..............
.... abonementa uzsākšanai/pagarināšanai.
(Nevajadzīgo svītrot)
Paraksts ....
Abonēšanas maksa $1.50 par 1 mēn., $4.50 par 3 mēn., $8.50 par 6 mēn., $16.00 par gadu.

IEGĀDĀJIETIES LATVIEŠU KAŖAVĪRAM VELTĪTĀS SKAŅU PLATES!
Daugavas Vanagu Grāmatnīca,
491 College St., Toronto 4, Ont., Canada.

DV Nr. 3
LATVIEŠU KAŖAVĪRU DZIESMAS
Stereo $5.50
Mono $5.00
Saturs: Junda, Daugavas Vanagu dziesma. Dziesmā ietilpināta pulkveža K. Lobes runa. Daugav' abas malas. Vīru zvērests. Par zemi, ko mīlam. Latvijas ev.-lut. baznīcas archibīskapa A. Lūša runa. Lielā junda. Sardzes maršs. Sardzes priekšnieka komandas pie Brīvības pieminekļa. Apsveikšanas maršs. Svēts mantojums. Rīga dimd. Ardievu, Saulcerīte. Kam tu zviedzi, kumeliņ. Pa to ceļu, kas gar ciemiem. Es kaŗāi aiziedams.

DV Nr. 2
Stereo $5.50
Mono $5.00
Saturā: Mirdzot šķēpiem. Jau saule riet. Balta roze. Kad pār austrumiem. Mana dzimtene Kurzeme. Kur Gauja plūst. Pumpiņrasā.
15. Divīzijas dziesma. Es vēlos mājās pārnākt. Tur Cēdelgemā draugs. Balta roze nozied. Vedēj. Virši zili, virši sārti. Aizgāja latvietis. Komanda un Jundas signāls.

DV Nr. 1
Stereo $5 50
Saturs: Paliec sveiks, mans mazais draugs. Dzimtenes meitenes dziesma. Kad šķiroties no tēva mājām. Man dzīvē laimes nav. Tumba rasā. Ikkatru sestdienas vakaru.
Saule uzlec mirdzēdama. Paliec sveika, baltā bērzu birze. Zilais lakatiņš. Augstienē pie Madonas. Klip klap. Kad ar uzvaru šo kauju.
Diriģents I. Sakss, solisti — P. Geistauts, Maiga Dežardēna (soprāns), DV vīru ansamblis un E. Slaucītāja pūtēju orķestris — dir. E. Slaucītājs.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU na
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 4
Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām,
tībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām c
Pieprasiet telefoniski 465-5225
„Jautrais Ods
JŪS GAIDA CIEMOS
Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas l
dienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdien
no plkst. 12 dienā.
Uz redzēšanos JAUTRA

Ontario Hospi
Insurance
vēlētos saņemt ziņas no
(pirms vēl nav par vēlu)

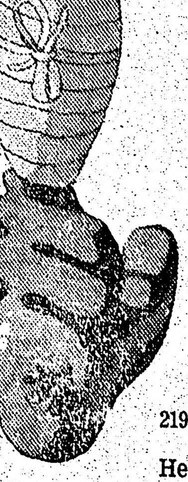

Kad esat tikko apprecējies, ģimenes" slimnīcas apdrošināšanas maksa jānokārto, lai segtu kā vīru, tā sievu. Ja esat iesaistījies grupas maksājumā, nekavējoties paziņojiet savu ģimenes stāvokli, vai arī — ja abi kārtojat iemaksas tieši — paziņojiet H. I. R. B.

Ja pārejat jaunā darbā, varat turpināt apdrošināšanos, ievērojot norādījumus „Hospital Insurance Certificate of Payment Form 104", kas darba devējam jums jāizsniedz, atstājot veco darba vietu.

Kad kļū
vecs, jū
kat iesk
slimnīca
jumā. J
individu
laikā. D
šinājum
bankā, s
arī H. I
Ja jūs
adresi,
savai gr
apdroši
āli, rak
H.
Health
Registra
2195 Yonge
Serving
Health Insu

Sv. Andreja latviešu draudzei vajad
BAZNĪCAS APKALPOTĀ
Alga pēc vienošanās.
Zvanīt draudzes priekšniekam Tor
463-8246 pēc plkst. 5 pēcp.

ATPĒRKAM
1967. gada Daugavas Vanagu Mēnešra
1., 2. un 4. numuru
Ja kāds nevēlas uzglabāt, lūdzu sū
DV GRĀMATNĪCAI,
491 College Street, Toronto 4, Ont. C

SVARĪGS PAZIŅOJUMS
Dr. Edg. Andersona LATVIA — Past and Present, l
par Latviju, 50 gadu neatkarības atcerei
pilnīgi izpārdota,
bet sagatavosim jaunu papildu izdevumu. Kas to
gādāties sev un draugiem, lūdzam pieteikt apgādā
siem grāmatniekiem ne vēlāk kā līdz šā gada be
Cena ir $19.80, pasūtināšanas noteikumi tie pa
Tūlīt pēc tam sagatavosim arī LATVIA — Present
mu, kas kopā ar pirmo, tagadējo sējumu ir vienīg
izdevumi.
LATVJU GRĀMATA, P.
Waverly, Iowa, 5067

VISLABĀKĀS
GAĻAS PRECES
DELIKATESES
iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernāka
kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas u
katešu veikalos,
KUR VALDA KVALITĀ
tip-top MEA
delicate
1727 Bloor St. West (High Park) tālr.
YORKDALE SHOPPING CENTRE

KAKTIŅ
Veicam visādus transportus ar modernām
(mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt
LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd.,

...T PASI SAVUS ĪPAŠUMUS!

...Greenwood: Atsevišķs 5 istabu dubult-...alovs. 2 vannas istabas. Privāts iebrau-... Cena $26.500.

... GALVINIEKIEM UZ 6 GADIEM UZ ...MĀJAS LIELĀ IZVĒLĒ VISĀ PILSĒTĀ.

...AGA SARĪKOJUMS

...SAGAIDĪŠANAS

...jauniešiem BALLE

...pagraba zālē) 31. dec., plkst. 8 vakarā

...VARD BEAR

...amas pa tālruni 691-7618

...k lielas, ...u stāsti-...ecās fil...s noska-...rammās ...ko man ...teicoties ...ie aktie-... lomas, ...ūtu do-...gu rak-...as bija ...ijis par ...ūt mal-..., kā vi-...s cietē-... grupā, ...rvērtās ...īgu ap-...jā mē-...a lielas ...ā mani ...i zināt ...varēt? ...nti, un ... bijusi ...s pats, ...atviešu ...adagā-...jaunat-...ība bi-... gados ...us ak-...u, kas ...atstāj: ... Kat-...izrādes ...āš pār-...o atzi-... mana ...Lai kā ...pēli iz-...no uz-...ko do-...šu vē-...s izla-...uz pa-...bu, kā ...Un ja ...rs . . . ...a. Vi.

Sarīkojumu kalendārs

TORONTO

21. decembrī — pl. 2.30 DV namā DV Toronto nodaļas eglītes vakars bērniem, pl. 7.30 vak. pieaugušiem.

22. decembrī pl. 3 pēcpusdienā Walmer Rd. baptistu baznīcā Ziemsvētku ieskaņa mūzikā ar solistiem M. Dežardēnu un P. Geistautu,, pianisti A. Rundāni, TB draudzes kori A. Purva vadībā un stīgu kvartetu.

29. decembrī — plkst. 3 pēcp. latvisko tradiciju kopēju Burtnieku ziemas Saulgriežu daudzinājums Latviešu nama pagraba telpā.

31. decembrī — Jaungada sagaidīšana DV namā, 125 Broadview Ave.

31. decembrī — pl. 8 vak. Latviešu namā Jaungada sagaidīšanas balle. Spēlēs divas deju kapellas.

11. janvārī — plkst. 7.30 Ītona auditorijā „Atvadības" — tautiska dziesmu spēle. L. Gleškes vadībā.

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā DV nama atklāšanas atceres sarīkojums.

18. janvārī — pl. 7.30 vakarā Latviešu namā TLMM kluba „Zaķu balle".

25. janvārī — pl. 7 vak. vīru koŗa Viesturs gadskārtējais koncerts.

8. februārī — DV Toronto nod. tradicionālā masku balle DV namā.

8. martā — Čikagas Piecīšu kabarets King Edward Sheraton, Crystal Ballroom telpā plkst. 7 vakarā.

9. martā — Čikagas Piecīšu koncerts Latviešu namā.

SV. KATRĪNAS

31. decembrī — plkst. 9 vakarā Beacon Motor Hotel „Sands Room" vanadžu kopas gadskārtējā Jaungada sagaidīšanas balle ar priekšnesumiem.

...TO PILSĒTAS

...ŅOJUMS PAR

...U AIZVĀKŠANU

...DIENĀ
... DIENĀ
...NĀ

...košajā kārtējā savākšanas reizē.

H. F. ATYEO, P. Eng.
Ielu komisārs

...NAV BIJIS VERGS
... nekad NEBŪS,
... pētīšanas Latvijas vēsturnieks
...IKSNIŅŠ grāmatā

...AS VĒSTURE
...Ā GAISMĀ

... kultūras biroja izdevumā. 510 lpp. ...tnīcās $8, bet izdevniecībā pasūtinot ... MO, vai naudā: O. Krolls, 12 Har... ...nois, 60304, USA.

...ELTĪTĀS

...Vanagu Grāmatnīca,
... Toronto 4, Ont., Canada.

Stereo $5 50

...veiks, mans mazais draugs. Dzimte-...sma. Kad šķiroties no tēva mājām. ...s nav. Tumba rasā. Ikkatru sest-...

...rdzēdama. Paliec sveika, baltā bēr-...katiņš. Augstienē pie Madonas. Klip...aru šo kauju. ...kss, solisti — P. Geistauts, Maiga ...ns), DV vīru ansamblis un E. Slau-...estris — dir. E. Slaucītājs.

Kanadas DAUGAVAS VANAGU nams
125 Broadview Ave., Toronto 8, tel. 465-5225

Piedāvā banketzāli sarīkojumiem, iesvētībām, kristībām, dzimšanas dienu jubilejām par jaunām cenām.
Pieprasiet telefoniski 465-5225

„Jautrais Ods"

JŪS GAIDA CIEMOS

Silts ēdiens ar dzērieniem. Atvērts no pirmdienas līdz ceturtdienai no plkst. 4 — 12 naktī. Piektdienās un sestdienās atvērts no plkst. 12 dienā.

Uz redzēšanos JAUTRAJĀ ODĀ!

Ontario Hospital Insurance

vēlētos saņemt ziņas no jums

(pirms vēl nav par vēlu)

Kad esat tikko apprecējies, ģimenes" slimnīcas apdrošināšanas maksa jānokārto, lai segtu kā vīru, tā sievu. Ja esat iesaistījies grupas maksājumā, nekavējoties paziņojiet savu ģimenes stāvokli, vai arī — ja abi kārtojat iemaksas tieši — paziņojiet H. I. R. B.

Ja pārejat jaunā darbā, varat turpināt apdrošināšanos, ievērojot norādījumus „Hospital Insurance Certificate of Payment Form 104", kas darba devējam jums jāizsniedz, atstājot veco darba vietu.

Kad kļūstat 21 gadu vecs, jūs vairs netiekat ieskaitīts vecāku slimnīcas apdrošinājumā. Jums jāiestājas individuāli 30 dienu laikā. Dabūjiet apdrošinājuma veidlapu bankā, slimnīcā vai arī H. I. R. B.

Ja jūs esat mainījis adresi, paziņojiet to savai grupai. Ja esat apdrošināts individuāli, rakstiet H.I.R.B.

H. I. R. B.

Health Insurance Registration Board,
2195 Yonge St., Toronto 7.
Serving Ontario's Health Insurance Plans

Sv. Andreja latviešu draudzei vajadzīgs

BAZNĪCAS APKALPOTĀJS

Alga pēc vienošanās.
Zvanīt draudzes priekšniekam Toronto 463-8246 pēc plkst. 5 pēcp.

ATPĒRKAM

1967. gada Daugavas Vanagu Mēnešraksta
1., 2. un 4. numuru
Ja kāds nevēlas uzglabāt, lūdzu sūtiet
DV GRĀMATNĪCAI,
491 College Street, Toronto 4, Ont. Canada.

SVARĪGS PAZIŅOJUMS

Dr. Edg. Andersona **LATVIA — Past and Present**, lielā grāmata par Latviju, 50 gadu neatkarības atcerei ir

p i l n ī g i i z p ā r d o t a ,

bet sagatavosim jaunu papildu izdevumu. Kas to vēl vēlas iegādāties sev un draugiem, lūdzam pieteikt apgādā vai pie visiem grāmatniekiem **ne vēlāk kā līdz šā gada beigām.**

Cena ir $19.80, pasūtināšanas noteikumi tie paši agrākie. Tūlīt pēc tam sagatavosim arī **LATVIA — Present** kā otro sējumu, kas kopā ar pirmo, tagadējo sējumu ir vienīgie tāda veida izdevumi.

LATVJU GRĀMATA, P. O. Box 332,
Waverly, Iowa, 50677

VISLABĀKĀS GAĻAS PRECES UN DELIKATESES

iegādāsities Ziemeļamerikas vismodernākajos un kvalitatīvi izcilākajos Eiropas stila gaļas un delikatešu veikalos,

KUR VALDA KVALITĀTE

tip-top MEATS
delicatessen

1727 Bloor St. West (High Park) tālr. RO 6-4982
YORKDALE SHOPPING CENTRE —7838866

KAKTIŅŠ

Veicam visādus transportus ar modernām mašīnām (mēbeļu, būvmateriālu u. c.) Lūdzam zvanīt katrā laikā.

LE 5-6619. 941 Dovercourt Rd., Toronto.

Latviešu Nams Toronto rīko 31. dec., pl. 8. vak.

1969. g.

SAGAIDĪŠANAS

BALLI

Spēlēs 2 deju kapellas
Biļetes pasūtināmas zvanot
225-0130

PĀRSŪTĀM

naudu uz LATVIJU

US $10.- pret 9 jauniem rubļiem. Sūtīšanas izdevumi $3.50 līdz $35.-, pārējām summām 10%. Saņemšana 14—21 dienu laikā. Sūtījumi apdrošināti.
DV SAIMNIECISKĀ NODAĻA,
491 College St., Toronto 4, Ont.

LAIKRAKSTA

LATVIJA

AMERIKĀ

atsevišķi numuri dabūjami Toronto latviešu veikalos

BLOOR — DUFFERIN rajonā

IZĪRĒJAMAS

2 istabas un virtuve pazemja tuvumā.
Tuvākai informācijai zvanīt Toronto 727-8221

★

Vai esat nokārtojuši abonementu?

★

L. LUNSKY

OPTIĶIS
Atvērts no pl. 9.30 — 6 vak.
Ar iepriekšēju pieteikšanos
470 College St., Toronto.
Tālr. WA 1-3924

FRANK VASS BA

ADVOKĀTS-NOTĀRS
263 College ielā, Toronto.
(pie Spadina Ave.)
TEL. WA 2-6112, 2-6111

TRANSPORTA UZŅĒMUMS

BALTIC MOVERS

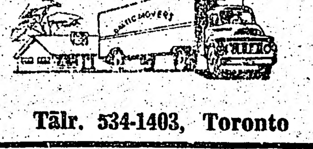

Tālr. 534-1403, Toronto

IGAUŅU OPTIĶIS

J. RATAS

169 Danforth Ave. HO 5-6251

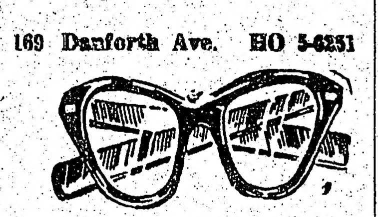

ACU PĀRBAUDE. ACEŅU PAGATAVOŠANA PĒC ĀRSTU RECEPTES. ZEISS STIKLI. Speciāla atlaide sūtījumiem uz dzimteni.

Baltic PLASTERING

Izdaru visus nepieciešamos māju remontus iekšpusē un ārpusē.

Garantēts darbs. Mērenas cenas. Metro licence E 761.

Zvanīt katrā laikā Toronto 769-8280.

VISVAIRĀK PĀRDOTAIS ALUS KANADĀ

MOLSON EXPORT ALE

MOLSON EXPORT ALE

JAUNĀKĀS GRĀMATAS

Angelika Gailīte — Rītausmā	$4.00
T. Zeltiņš — Zvaigznes egles zarā	$4.20
P. Klāns — Karsta dzelzs	$12.00
U. Ģērmanis — Zili stikli, zaļi ledi	$5.80
Ed Salņa — Cerību cietumā	$4.00
K. Kundziņš — Atmiņas	$4.00
A. Eglītis — Bezkaunīgie veči	$5.80
J. H. Vigmans — Viens no miljoniem	$4.00
J. Babre — Meditācijas	$3.95
Z. Mauriņa — Pasaules vārtos	**$5.80**
„ Dzīves apliecinātāji	**$3.50**
A. Ruņģis — Tik pie Gaujas, tik pie Gaujas	**$4.20**
Ed. Freimanis — Apsēstie	**$3.60**
Latvijas sapnis	**$4.00**
Ed. Sūna — Negātivais stils	**$12.50**
P. Aigars — Sarkanais vilciens	**$2.25**
Kā to sauc	**$6.00**
Sveiki, vāverīt	**$3.50**
J. Grīns — Redaktora piezīmes	**$5.25**
J. Kronlins — Dieva druva	**$4.50**
Ingrida Vīksna — Un gājiens neapstājas, dzej	$4.20
A. Irbe — Vientuļa laiva ir nošu zīme, dzej.	$4.00
I. Bērziņa — Nopietnības laiks, dzej.	$3.00
G. Ārvaldis — Māksla un dzīve, traktāts	$6.00
Aspazija simts gados	$7.80
Sienas kalendārs — 1969. g.	$0.75
K. Ulmanis — Klausaities vēstures soļos	$2.00
O. Lielvārdis — Lidojošie šķivji	$3.50
A. Aizsilnieks — Latvijas saimniecības vēsture 1914 — 1945	$19.00
A. Voitkus — Dzīvais cilvēks, stāsti	$4.80
A. H. Tamsāre — Sarkanās ogas, rom.	$4.20
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētku vēsture	$12.00
V. Bērzkalns — Latviešu dziesmu svētki trimdā	$12.00
Latvijas skatu albums	$7.50
Elza Klaustiņa — To nevar aizmirst	$4.50
T. Zeltiņa sakārt. — Cīruļu zvani, dzeja	$7.50
Ed. Dunsdorfs — Trešā Latvija	$4.25
Astrīde Ivaska — Ziemas tiesa, dz.	$4.00
A. Ķeniņš — Zvaigžņotā junda, dzejoļi	$4.00
S. Lazdiņa — Mana vaina, rom.	$5.00
A. Dziļums — Aizaugušās drupas	$4.80
M. Eglītis — Rotaļa, stāsti	$3.00
A. Niedra — Atkal Eiropā, rom.	$4.50
Latviešu vēsture dzejā un gleznās 2. gr. Asinis un ugunis	$6.80
„ Svešos ceļos un pajumtē	$6.80
Ceļi, rakstu krājums XIII	$3.20
Latviešu tautas teikas un pasakas 10. gr.	$7.80
K. Dzelzītis — Pasaules krustceļos, dzej.	$3.20
A. Vilnis — Rājiens sirdij, dz.	$3.00
„ Lauru vainags, dz.	$3.25
„ The Laurel wreath (angļu val.)	$2.75
„ In Memory (velt. J. F. Kennedy)	$2.00
G. Janovskis — Pār Trentu kāpj migla, rom.	$4.80
„ Pēc pastardienas, rom.	$4.50
P. Jēgere-Freimane — Es apliecinu tevi	$4.20
A. Daugule — Sadedzinātie tilti, rom.	$3.00
K. Ķezbers — Daktera Applebija kalpi, st. un nov.	$4.00
E. Lūkins — Meditācija par Mendelsonu-Bartoldiju	$2.00
K. Zvejnieks — Inese, rom.	$3.25
V. Ramons — Putekļi sarkanā rietā, rom.	$4.50
Turģeņevs — Dūmi, rom.	$3.85
Teach Yourself Latvian	$2.75
L. Dombrovska-Larsena—Uz darbnīcas sliekšņa, pārdomas	$4.50
Danno — Domu atomi, aforismi	$0.50
A. Voitkus — Aiz miglas aust saule, rom.	$4.80
Raiņa un Aspazijas 1968. g. Gada grāmata	$2.50
J. Kronlins — 379 dienas	$9.60
Jānis Rozentāls —	$24.00
K. Ķezbers — Brencītis, pasaka	$4.00
E. Ardenss — Serafima spārni, noveles un stāsti	$4.50
Latviešu tautas teikas un pasakas — 8. gr.	$7.80
Latviešu tautas teikas un pasakas — 9. gr.	$7.80
A. Eglītis — Tiesa nāk	$6.00
K. Raudive — Gaisma un mijkrēslis, rom.	$7.50
Indra Gubiņa — Rītdiena neskaitās, nov.	$4.00
I. Vīksniņa — Saules sala, rom.	$4.50
G. Saliņš — Melnā saule, dzej.	$4.00
B. Grunde un M. Kovaļevska — Meža bērni	$4.00
H. Loftings — Doktors Dūlitls un viņa zvēri	$4.00
Ventiņ puse	$3.60
P. Karelis—Sadedzinātā zeme, kauja starp Volgu un Vislu	7.00
T. Dangavs — Strandējušo sala, stāsti	$8.20
P. Babris — Baltic Youth under Communism	$5.95
A. Niedra — Sastapšanās pie operas kafejnīcas, rom.	$4.50
Čenču Jezups — Pīters Vylāns, rom. latg. izl.	$7.00
A. Johansons — Vecrīgas siņģu grāmata	**$4.00**
A. Rasa — Cilvēki un zeme, st.	$3.80
Z. LagerleFa — Antikrista brīnumi	$4.75
ARCHĪVS VII sējums, raksti par zinātni un teātri	$5.70
A. Bērziņš — The Two Faces of Co-Existence	$6.00
E. Aistars — Tu nāci naktī, rom.	$4.00
K. Hamsuns — Pēdējais cēliens, rom.	$5.00
Latviešu sinonīmu vārdnīca	$6.00
Jūlijs Jēgers un latviešu māksla	$6.00
Latviešu kultūra laikmetu maiņās	$6.00
A. Michelsons — Rīga dimd, vēst. rom.	$3.80
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā meklē līgavu, rom	$4.50
T. Zeltiņš — Antiņš Amerikā cīnās ar sievu un trimdu, rom.	$4.50
P. Jurevics — Idejas un īstenība	$6.00
J. Klāvsons — Zīmes, dzeja un proza	$3.80
Prāv. P. Ķiršons — Teici to Kungu, mana dvēsele, spred.	4.50
Z. Zemdega — Iznīcības ceļš, stāsti	$3.80
E. Virza — Straumēni IV	$4.00
B. Bičole — Atrita, dzeja	$3.80
O. Rozītis — Pavedieni, stāsti	$3.00
Edg. Ardenss — Svētais un dēmoni, rom.	$4.50
J. Širmanis — Brīnuma pasaule	$4.00
A. Šmits un A. Čika — Neaizmirstami sporta brīži un zvaigznes	$4.50
Novadu tērpi	$20.00
Latvju raksti I grāmata	$37.50
Latvju raksti II grāmata	$37.50
Z. Mauriņa — Trimdas traģika	$5.50
Latviešu tautas teikas un pasakas 7. gr.	$7.80
K. Pētersons — Apvāršņi aicina	$6.50
Dzintarjūras vasara	$6.80
A. Niedra — Uguņi	$4.00
J. Jaunsudrabiņš — Sliņķu virsnieks	$4.00
T. Krūka — Tu debesis turi savās rokās	$3.50
P. Aigars — Atkusnis sākās oktobrī	$3.90
Ang. Gailīte — Dzīves zaļais koks, rom.	$4.50
Rob. Hiršs — Rīgas audums, atm.	$5.00
Ed. Salna — Ausmas atblāzma, stāsti	$4.00
J. Sudrabiņš — Aiz dzeloņžoga, atm.	$3.80
A. Amenda — Apasionāta, rom. par Bēthovena dz.	$9.60
Ž. Karlsons — Divi reiz divi ir pieci	$7.00
L. Tolstojs un kristīgā baznīca	$3.50
P. Dreimanis — Ģimene un tās bērnu audzināšana	$0.50
Korn. Raiens — Pēdējā kauja	$6.56
M. Timma — Miglas kamoliņš, pasakas	$3.25
A. Arss — Saules pukes, dzejoļi un lir. poemas	$3.50
A. Kraujiete — No aizpirktās paradīzes, dzejas	$3.80
St. Anders — Bībeles stāsts ar 102 ilustrāc.	$8.50

Pasūtināšanai zvaniet Tālr. 921-7121

DV GRĀMATNĪCĀ

491 College Street, Toronto 4, Ont.

Sirpis ar āmuru pret Dāvida zvaigzni

(Pārnesums no 1. lpp.)

gad gubernātors Skrantons Vidējo austrumu misijas noslēpumā kādā intervijā apliecināja, ka amerikāņu garantijas Izraēlas pastāvēšanai nebūt neizslēdz arī draudzīgas attieksmes ar arabu valstīm. Šis Skrantona deklarējums tūlīt atrada labvēlīgu atbalsi arabu pasaulē un arī Izraēlā. Tā aizvadītajā nedēļā pēc tikšanās ar Niksonu Izraēlas valdības pilnvarotais ģenerālis Moiše Dajāns preses pārstāvjiem Ņujorkā izteicās: „Izraēla var tikai apsveikt ASV centienus atjaunot draudzību arī ar arabu valstīm. ASV politiskā iespaida atjaunošana arabu zemēs ir reālākais ceļš jauna militārā konflikta novēršanai Vidējos austrumos. Ar amerikāņu politiskā iespaida atjaunošanu Izraēlas kaimiņzemēs tajās mazināsies Maskavas iespaids."

Nokārtojumu Vidējos austrumos — kaut par to, kāds tas varētu būt, vēl pastāv lielas pretišķības — patiesībā vienādi vēlas kā žīdi, tā arabi. Ļoti zīmīgi, ka tieši Niksona ārkārtējā sūtņa Skrantona misijas rezultātā Jordānija paziņojusi, ka normālu attieksmju atjaunošana ar Izraēlu ir iespējama un ka Jordānija pat ir gatava piekrist dažām territoriālām koncesijām par labu Izraēlai Jordānas upes robežjoslā. Arī Izraēla vairs nerunā par kara iegūtās territorijas aneksiju, bet gan par vēlamību radīt viena vai otra veida neitrālas bufervalstis. Vienalga, kādi būtu nākotnes territoriālie izkārtojumi Vidējos austrumos, lai cik sāpīgas un vēl neaizdziјušas būtu žīdu-arabu kara radītās brūces, tagad var jau sākt runāt par pretišķību liesmu apdzēšanu šajā tik nozīmīgajā stratēģiskajā telpā Vidusjūras krastos.

Reizē ar miera izredžu vairošanos Vidējos austrumos sāk izplēnēt Maskavas sapnis par varas izplešanu Vidusjūras telpā. Zīmīgi, ka tieši Skrantona misijas laikā divi amerikāņu iznīcinātāji cauri Dardaneļiem iebrauca Melnajā jūrā. Tā bija simboliska, bet nepārprotama ASV karaflotes varenības demonstrācija.

Dažas dienas vēlāk Londona pārsteidza pasauli ar ziņu, ka negaidot turpat puse no Vidusjūrā stacionētās sarkanās flotes spēkiem uzņēmusi kursu atpakaļ uz savām bazēm Pad. savienībā. No Vidusjūras pazudis arī sarkanās flotes lepnums — raķešu un helikopteru bazes kuģis „Moskva". Labi informētajās militārajās aprindās valda pārliecība, ka padomju flote šoreiz nav atsaukta tikai kārtējai ziemas guļai pašu ostās, bet gan tādēļ, ka Kremlis nevar atļauties tālākas jūras spēku konfrontācijas ar vareno amerikāņu 6. floti. Bez nozīmes nav arī amerikāņu karakuģu parādīšanās Grieķijas ostās, kam sekos enkuru izmešana arī Itālijā. Aiz šiem notikumiem var saskatīt tikai NATO deklarēto ciešo apņemšanos ar reālu spēku īstenot Briselē pieņemtos lēmumus tālākas Maskavas ekspansijas apturēšanai.

Daudz minējumus radījis arī fakts, ka 16. decembrī Budapeštā paredzētā Varšavas pakta valstu komūnistu partiju galotņu konference negaidīti atsaukta. Maskava, acīm redzot, rēķinājusies, ka šajā konferencē no jauna varētu uzliesmot pretišķības, kuras Austrumeiropas komūnistu valstīs radījis iebrukums Čechoslovakijā.

Pašā Čechoslovakijā padomju „normālizācijas akcija" nebūt nenotiek tik gludi, kā Brežņevs to vēlētos. Okupācijas spēku klātiene gan devusi Kremlim iespēju izdzēst lielāko daļu Dubčeka ievadīto reformu, bet čechu un slovaku tautās naids pret Maskavas okupantiem arvien pieņemas. Šis naids jau draud īstenoties strādnieku ģenerālstreikā, bet no Prāgas nāk ziņas, ka okupācijas spēku klātienē reālizētie Maskavas varasakti var negaidīti izsaukt pretakciju, kas būtu atklāta tautas sacelšanās. Var būt, ka bailēs no pilsoņu kara Čechoslovakijā Maskava jau sākusi runāt par eventuālu savu okupācijas spēku atsaukšanu jau nākošā gada pavasarī.

Arī pēc Kijevā notikušās Kremļa un čechoslovaku komūnistu apspriedes jākonstatē, ka Maskava nav panākusi pilnīgu sava diktāta uzspiešanu Prāgai. Dubčeks vēl arvien ir partijas vadībā, un arī svarīgie aizsardzības, iekšlietu un citi resori tomēr palikuši Dubčekam uzticīgu vīru rokās. Maskavai neizdevās panākt arī Černika novākšanu no Čechoslovakijas valdības galvas amata.

Paplašinātās Vietnamas miera sarunas Parīzē ar Saigonas un vietkongu delegāciju piedalīšanos vēl arvien nav sākušās. Vašingtonā tomēr runā, ka aiz skaļā propagandas teātra Hanoja, lai apslēptu savas militārās neveiksmes, drīzumā konferencē nāks ar Vašingtonai un Saigonai pieņemamiem priekšlikumiem. Niksonam tuvās aprindās jau tagad runā, ka ar nākošo pavasari ASV bruņoto spēku kontigentu Vietnamā varēs sākt samazināt.

Starptautiskā politiskā klimata uzlabošanās vēl tomēr nedominē amerikāņu preses izdevumu pirmajās lappusēs. Caurmēra amerikānis tuvākajās dienās, atstājot sarežģīto pokera spēli viram, kas drīzumā iekārtosies Baltajā namā, ar daudz lielāku interesi sekos diviem citiem notikumiem. Kādreizējā prezidenta Eizenhauera mazdēla Dāvida kāzas ar Niksona meitu Jūliju 22. decembrī gan notiks bez lieka skaļuma, bet tieši tādēļ amerikāņi ar sirsnību sekos šim notikumam. Varbūt amerikāņi nojauš, ka jaunais prezidents tāpat bez lieka skaļuma spēs saderīgi kopīgai ģimenes dzīvei atgriezt arī visu tautu. Otrs notikums, kuram visi amerikāņi sekos daudz lielākā saspringdinājumā, būs astronautu ceļojums uz mēnesi. Riņķojot ap mēnesi, astronauti, droši vien, varēs zināt, ka uz šķelmīgā zemes pavadoņa, tāpat kā pasaules telpā, valda miers, pēc kā tik ļoti ilgojas arī visi mūsu planētas apdzīvotāji.

Aleksandrs Ķeguminieks

AKTUĀLAIS KANĀDĀ

☆ Toronto šajās dienās gaida oficiālu deklarāciju par 1 bilj. dolaru „metro centra" celšanu Ontario ezera malā, izveidojot transporta, satiksmju, viesnīcu, komerciālu un kultūras pasākumu debesskrāpju pilsētiņu. Plāni šim celtniecības projektam sagatavoti jau kopš pērnā aprīļa, izmantojot dzelzceļu līnijām piederošo zemi starp Yonge, Bathurst un Front ielām. Būvprojekta pabeigšana aizņems, cik paredzams, 25 gadus.

☆ Pagājušajā nedēļas nogalē Toronto risinājās senātora Juzika ierosinātā etnisko grupu pārstāvju „domātāju" konference, kurā piedalījās pārstāvji no 20 tautībām. Delegāti vienprātīgi noraidīja divkultūru konceptu Kanadai, bet izteicās par daudzkultūru koncepta atbalstīšanu. Konferences koordinātors L. Kosars paskaidroja, ka oficiāla divu (angļu un franču) valodu atzīšana ir viens, bet apgalvot, ka Kanadā pastāv tikai divas kultūras, nozīmētu noliegt faktus. Delegāti, skaitā 161, pieņēma vairākas rezolūcijas iesniegšanai federālajai valdībai, no tām atzīmējama komitejas ierosināšana, kas izpētītu Kanadas etnisko grupu vajadzības un intereses, lai tās pilnībā varētu piedalīties valsts kultūras dzīves veidošanā; plašāki ziņojumi par etnisko grupu darbību CBC raidītājā un Nacionālās filmu padomes darbā; oficiāli valodu kursi universitātēs un Mākslas padomes atbalsts vēstures grāmatas izdošanai, kurā atzīmēti visu kanadiešu nopelni valsts veidošanā. Savā runā minētajā „domātāju konferencē" Karaliskā Ontario mūzeja direktors P. Svons aizrādīja, ka kanadiešos trūkstot lepnuma par dažādo Kanadas tautu kultūru pienesumu, piebilzdams, ka šādu lepnumu vērojis vienīgi Jaunzēlandē, kas lepna par maori tautas devumu.

☆ Tikko laikrakstos bija lasāms par ierosinājumu pagarināt mācību gadu vidusskolās par 2 nedēļām, jau sekoja Voberna kolledžas institūta audzēkņu protesta iesniegums. Institūta skolēni lūguši liberāli Timotiju Rīdu atbalstīt viņu pretošanos provinces parlamentā.

☆ Ārlietu ministrs Šārps, kurš šāgada augustā mēģināja nobīdīt Čechoslovakijas okupāciju kā kaut ko nesvarīgu, par ko saņēma „bū" saucienus visā kanadiešu presē, nu CBC televīzijas intervijā „The Way it is", izteicās, ka „nekad vēl nav dzirdējis pārliecinātāju iemeslu", kādēļ Kanadai nebūtu jāpaliek NATO. Viņa ieskatos Kanadai jāturas pie NATO jau tādēļ vien, lai labāk varētu „ietekmēt ASV politiku"... Šai pašā intervijā ārlietu ministrs nosauca ministru prezidentu Trudo par „lielu skolotāju". Un izteicās, ka sakarā ar notikumiem Eiropā viņš, tāpat kā ministru prezidents, bijis spiests revidēt savus uzskatus NATO lietā.

★ Pirms laba laika ierosinātais īres likums nule tuvojas pārrunu stadijai Ontario parlamentā. Tiklīdz saņems Ontario likumu grozījumu komisijas pārskatu par noteikumiem attiecē uz saimnieka un īrnieka saistībām, parlaments apsvērs 1953. gada īres likuma pieņemšanu vai pielāgošanu pašreizējai dzīvokļu situācijai.

☆ Toronto izglītības valde ievēlējusi Aleksi Tompsonu par direktoru 1969. gadam. Līdzšinējais direktors Jings Hops zaudēja stipri vienlīdzīgās vēlēšanās. Jaunais valdes priekšsēdis iestāsies par skolēnu lielāku piedalīšanos visā skolu dzīvē.

Amerikāņu „kliņģeris" Ziemeļvietnamai

Vietnamas miera sarunas Parīzē aizvadītajā nedēļā tālāk par „galda jautājumu" nepavirzījās. Vietkongi paziņojuši, ka viņu delegāciju turpmāk vadīs „ārlietu ministrs Tranbukims. Līdz šim delegācijas vadītāja bija džungļu plintniece Tibina, kuras Hanojas radioziņojumā tagad minēta par vienu no Tranbukima vietniekiem.

Vai šī maiņa izdarīta, lai vietkongu delegācijai piešķirtu lielāku svaru, jeb vai tas ir vienkārši novēlots paziņojums, nav zināms. Ļoti iespējams, ka vietkongi, kuri vienmēr tiekušies pēc prestiža, gribējuši savu delegāciju pacelt dienvidvietnamiešu līmenī, jo Saigonas delegāciju vada Dienvidvietnamas viceprezidents Ki.

44 gadus vecais Tranbukims ir vietkongu ārlietu un centrālās komitejas priekšsēdis, un viņu min par nākošo ārlietu ministru Saigonas valdībā, ja vietkongi iegūtu varu Dienvidvietnamā. Cik zināms, viņš Parīzē vēl nav ieradies. Par viņa vietniekiem Parīzes sarunās uzstāsies Tibina un Tranhoainans, kuri tāpat ir vietkongu centrālās komitejas locekļi. Šis trio tad nu būs Ziemeļvietnamas stiprais balsts, ar kuru amerikāņiem un dienvidvietnamiešiem nāksies spēkoties miera sarunās, ja visi četri parti spēs vienoties procedūras jautājumos.

Ziemeļvietnamas delegācijas loceklis Tanle vaino amerikāņus, ka tie neizrāda pietiekamu vēlēšanos sarunas uzsākt. ASV delegācijas vicepriekšsēdis Sirus Vance atkārtoja divu taisnstūru galdu priekšrocības, kad tikās ar Ziemeļvietnamas pulkvedi Havanlauu. Ziemeļvietnamieši savukārt paliek pie savas versijas par četriem atsevišķiem galdiem, kurus vēlāk varētu sabīdīt kopā pēc vajadzības, kad delegācijas būs savstarpīgi „apradušas". Tam nepiekrīt amerikāņi, jo Saigona un pēdējā laikā arī Vašingtona uzskata vietkongus tikai par Ziemeļvietnamas delegācijas sastāvdaļu, kura nebauda atsevišķas delegācijas statusu. Pieņemot ziemeļvietnamiešu proponētos četrus galdus, vietkongi būtu atzīti par patstāvīgu delegāciju pie sava galda. Tas pats notiktu, ja viņi sēdētu pie kopīga kvadrātveida galda, kādu agrāk ieteica ziemeļvietnamieši. Tā vietā ASV vēlējās divus taisnstūra galdus — ziemeļvietnamiešiem un vietkongiem vienu, bet dienvidvietnamiešiem un amerikāņiem otru, tā simbolizējot tikai divu partu sarunas.

Nesaprašanās delegāciju starpā pastāv arī runātāju kārtības noteikšanā. Tāpat kā sēdēšanu pie galdiem, amerikāņi atzīst tikai divu partu runātājus, bet ziemeļvietnamieši visur tiecas piesaistīt arī vietkongus.

Vietkongu „džungļu pantera" Tibina franču presei rīkotās pusdienās izteikusies, ka vietkongi piekristu pamieram Vietnamā, ja ASV atvilktu savu karaspēku no Dienvidvietnamas „īstajā laikā". Viņa ieteica amerikāņiem arī „respektēt tautas tiesības un vairāk pievērsties savām tipiskajām lietām", tad miers būšot panākts, un tas jādara „jo ātrāk, jo labāk". Līdzīgu atbildi viņa deva arī kādam citam žurnālistam, kas jautāja, vai vietkongi pieņemtu pamieru arī pirms pilnīgas amerikāņu spēku atvilkšanās no Dienvidvietnamas. „Mēs prasām amerikāņu spēku izvākšanos pirms kara darbības izbeigšanās," bija atbilde. Vai ar to domāta amerikāņu izvākšanās zem komūnistu bumbām, to plintniece nepaskaidroja. Šie paskaidrojumi, kuri vismaz iezīmē kaut kādus priekšnoteikumus, nāca pēc komiski nopietnajām apspriedēm četru partu starpā par sarunu galdu veidu.

ASV un Ziemeļvietnamas pārstāvji 13. decembrī atkal nopietni nodarbojās ar jautājumu, kādam jābūt galda veidam — apaļam, stūrainam vai diska veidā ar caurumu vidū kā kliņģerim vai lielam dzirnakmenim... Tas, liekas, vislabāk simbolizētu Parīzes miera sarunu smagumu. Ziņojumos tomēr izpaudās priecīga pieskaņa, kura ļauj cerēt, ka parti tuvojas kompromisa atrisinājumam.

Trīs stundu ilgajās sarunās ASV delegācijas vicepriekšsēdis Sirus Vance ar Ziemeļvietnamas pulkvedi Havanlauu izmainījās diagrammām par galda veidu un tā novietojumu. Abu valstu pārstāvji nopietnām sejām cilāja galda zīmējumus un skices, raugoties tajās kā svarīgās stratēģiskās kara kartēs. Sirus Vance izteica kompromisa priekšlikumu, ierosinot kliņģerveidīgo galdu, kas būtu vidū dalīts, abus atsevišķos sektorus atbīdot ar ieliekumu uz iekšu tik tālu, lai vidū varētu novietot vēl divus mazākus četrstūra galdus sekretāriem. Tādā veidā sadalītais galds veidotu divus puslokus ar liektajiem galiem vienu pret otru, ieskaujot ieliekumā abus sekretāru galdus.

Vietnamas kara laukā turpretim rīcība ir noteiktāka nekā strīdi par galdiem Parīzē. ASV un dienvidvietnamiešu spēki apkārt Saigonai sagatavojušies jaunai komūnistu ziemas ofensīvai, kura var sākties ik brīdi. Amerikāņu B-52 bumbveži pārrauga komūnistu pozicijas ziemeļos no Saigonas, kur smaga bumbošana notikusi kopš oktobra vidus. ASV gaisa spēki 48 stundu laikā šai sektorā nometuši uz komūnistu pozicijām 3000 tonnu sprāgstvielas, bombardējot ienaidnieka bazes un piegādes ceļus. Ziemeļos no Saigonas, tuvu Kambodžas robežai, komūnisti savilkuši ap 45.000 vīru. Ziemeļvietnamieši atkal apdraud veco Hue citadeli, kur vēl nesenā pagātnē norisinājās smagas ielu cīņas.

Italijas ārlietu politiku vadīs sociālists

Jaunais Italijas koalicijas kabinets pēc nedēļām ilgas valdības krizes beidzot sastādījies un nodevis zvērestu. Jaunās valdības sastāvu paziņoja 12. decembra vakarā un pēc trīs nedēļu „politiskā tukšuma" un 6 mēnešu mazākuma valdības klibošanas tā pirmo reizi sapulcējās 14. decembrī. Kristīgo demokratu līderis un jaunais ministru prezidents, 53 gadus vecais Mariano Rumors, 16. decembrī parlamentā deklarēja savu politisko platformu.

Uz plašas politiskās bazes izveidotā valdība ar jaunu likumdošanu cer atjaunot valstī stabilitāti un novērst streikus un demonstrācijas, kuri vēl zvēresta nodošanas laikā turpinājās visā Italijā. Galvenais Rumora plāns ir bezdarba samazināšana un vecuma pensiju paaugstināšana. Kvirinales pilī 27 jaunās valdības ministri no kristīgo demokratu, republikāņu un sociālistu partijām nodeva valstij uzticības zvērestu. Ārlietu ministra pienākumi uzticēti 77 gadus vecajam sociālistu vadītājam Pjetro Nenni.

Iepriekšējā Leones vadītā kristīgo demokratu un sociālistu koalicijas valdība sabruka streikos un nemieros. Par tās nespēka iemeslu uzskata arī komūnistu uzvaru vispārējās maija vēlēšanās, kad tie pavairoja savu vietu skaitu parlamentā uz sociālistu rēķina.

Nedēļas nogalē galvenais nemieru centrs bija Italijas ziemeļaustrumu daļā, kur rūpniecības strādnieki izgāja 24 stundu ilgā ģenerālstreikā, protestējot pret nevienādām algu likmēm dažādos valsts apgabalos. Streikam, kas paralizēja rūpniecību un satiksmi Venēcijas apgabalā, bet neskāra pašu pilsētu, nedēļas vidū sekoja līdzīgi streiki centrālajā un dienvidaustrumu Italijā. Bez streikiem Venēcijas apgabalā, Romā un daudzās citās pilsētās pie benzīna pildītavām virknējās garas motoristu rindas, lai iegādātos degvielu, jo arī pildītavu un garāžu strādnieki gatavojās streikam, lai uzlabotu savas algas un izkarotu labākus darba noteikumus.

Sardīnijā tūkstošiem strādnieku un studentu maršēja Inglēzijas pilsētā, protestējot pret trīs studentu apcietināšanu cīņās ar policiju. Šī demonstrācija sakrita ar vispārējo streiku pret pašreizējo algu sistēmu.

VAŠINGTONA POŠAS SVINĪBĀM

Kopš Ričarda Niksona ievēlēšanas pašreizējais un nākošais ASV prezidents jau otru reizi tikušies Baltajā namā, lai pārrunātu aktuālākās pasaules problēmas. Niksons un Džonsons apspriedē skāra Vidējo austrumu krizi, Vietnamas karu un citus starptautiskus jautājumus. Prezidents Džonsons pie tam norādīja, ka ir ar mieru sniegt īsu informāciju ikvienam nākošā Niksona kabineta loceklim.

Kamēr Niksons un Džonsons apspriedās Baltajā namā, aizejošais Džonsona kabinets uzņēma nākošās valdības locekļus ārlietu ministrijā. Pirmais ieradās jaunais ārlietu ministrs Rodžers ar dzīvesbiedri, kura lietoja krukus, jo lauzusi kāju. Pārējie Niksona 12 ministru lielās valdības locekļi ieradās dažas minūtes vēlāk īrētā autobusā. Ārlietu ministrs Rasks viņus pavadīja ministrijas pieņemšanas zālē, kur viesus sagaidīja viceprezidents Hamfrijs un citi Džonsona valdības augstākie darbinieki, klātesot arī armijas štāba priekšniekam ģen. Vīleram. Pēc apm. pusotras stundas Niksona ģimene atstāja Balto namu, lai atgrieztos Ņujorkā. Niksonu prezidenta amatā „iedejos" ap 3000 dejotāju tā sauktās „Niksona balles" galā svinībās modernajā Smithsonian vēstures un technoloģijas mūzejā un ap 26.000 citu priecīgu viesu 5 Vašingtonas centra lepnākajās viesnīcās 20. janvāra naktī, uzgavilējot jaunajam prezidentam amata pārņemšanas brīdī. Plašajās svinībās spēlēs 25 — 30 deju kapellas. Ieejas kartes visās ballēs maksās 35 dol., bet zāļu ložās 1000 dol. par katru vietu. Rīcības komiteja ar šīm ballēm cer ieņemt 750.000 dol., peļņu citiem svinīgās amatā ievešanas cere[illegible] un ziedo

Kopība un individuālā . . .

(Pārnesums no 1. lpp.)

onāliem ideāliem. Zinātne ir iedevusi varas kāru valdnieku rokās iznīcināšanas ieročus, kādus nekad cilvēce nav pazinusi, bet šī pati zinātne nav spējusi atrast veidus, kā saskaņot individuālās un kollektīvās vajadzības, kā pārmest tiltu pār aizu, kura šķir neierobežotu varu no neierobežotas brīvības, kā savienot cilvēku dabas doto nevienlīdzību ar vienlīdzību, kuru prasa morāle, kā šķirt nabadzību no turības.

Kaut nav iespējams atrast visiem laikiem un visiem cilvēkiem pieņemamas nākotnes perspektīvas, tomēr bez izredzēm neviens nevar dzīvot. Labklājība un rūpniecības preču pārprodukcija vienā pusē un nabadzība, nebrīvība un policijas terrors otrā pusē liek domāt, ka ļaudis un tautas nav pratušas līdz šim lietā likt tās bagātības un enerģiju, kas viņiem dota, lai savu dzīves laiku nepadarītu par slogu, kurā izeja ir tikai narkoze.

Nekad nav tā, ka strupceļš ir nepārvarams. Kas meklē, tas atrod. Vai mūsu trimdinieku vidējā un jaunā paaudze vēlas meklēt jaunas izredzes sev un savai tautai? Uzstādīt jautājumus ir viens, atrast atbildes pavisam cits. Katrai paaudzei jāatrod savi dzīves logati, lai mānīgā dzīves plūsma to neaizskalotu. Cilvēki ir dzimuši un dzims, gribēs mainīt iekārtas un valdniekus, bet tautai, lai pastāvētu, vajadzīgi kādi pieturas balsti.

Man liekas, ka tautas atmodas laikmets, jaunā strāva un mūsu brīvības cīņas dod daudzus paraugus, arī tiem, kuriem nav vairs pieejama Latvijas vēsture. Toreiz tauta tiecās pēc ideāliem, kuri gandrīz nav īstenojami vienā mūžā, bet sasniedza tos. Neatkarības gados latvieši vairāk baudīja savu senču pūliņu augļus, bet mazāk rūpējās par ritdienu. Likās, viss ir sasniegts, kas tautai lemts. Taču tā bija alošanās. Ja rūpes par ritdienu būtu bijušas lielākas, tad būtu pagūts izveidot kā Baltijas valstu savienību, tā Austrumeiropas aliansi kā bastionu pret Maskavas ekspansijas briesmām. Meierovics sapņoja par šo aliansi, bet viņa pēcnieki to atstāja novārtā. Par šīm problēmām, diemžēl, runā mūsu zemes okupantu samaksāti vagari, bet mēs daudzinām limuzīnus, lielnamus un lielienākumus. Viens materiālisms nespēj otru gāzt.

Ja visi ar pilnām tiesībām konstatē komūnistiskās doktrīnas bankrotu, tad tas nav tādēļ, ka komūnisms būtu cietis neveiksmi starptautiskajā politikā, militārajā sfairā vai saimnieciski sabrucis, kaut arī nav spējis sniegt lielu saimniecisku labklājību, bet gan tieši tādēļ, ko komūnistu režīms, kas solīja katram cilvēkam vislielāko no iespējamajām brīvībām, 50 gados nav varējis atteikties no policijas terrora, no koncentrācijas nometnēm un no slepenas savu pilsoņu izspiegošanas, par vārda un sirdsapziņas brīvību nerunājot. Visa opozicija, kas pastāv komūnistisko valstu blokā, dibinās uz neapmierinātām personīgās brīvības tieksmēm, tikai otrā vietā nāk nacionālās problēmas. Kamēr visi var vienoties par personīgās brīvības pamatprincipiem, par vispārējām cilvēku tiesībām, tikmēr, skarot nacionālos jautājumus, ceļas domstarpības un nevajadzīga berze.

Tāda izskatās īstenība, ja vēlamies to saskatīt. Protams, īstenojoties individuālās brīvības prasībām, jākrīt visai režīma sistēmai, kura dibinās uz totāla terrora. Bet nevar spert otru soli, iekām nav sperts pirmais. Mums var būt vislielākās tiesības uz nacionālu neatkarību, bet neviens mums nenāks palīgā šīs tiesības īstenot, ja pašā padomju imperijā nesāksies plašāka kustība par cilvēku tiesību īstenošanu. Ne mūsu naids, ne lāsti, ne asaras nelīdzēs, ja nepratīsim saprasties ar citām apspiestajām tautām par īstenojamo pārmaiņu norisi un jauniem ideāliem, kurus piemin arī prof. Galbraits, zīmējoties gan galvenokārt uz rietumu pasauli. Individuālo brīvību ieguvis pilsonis atradīs iespējas īstenot arī savus nacionālos mērķus, bet bez individuālas brīvības, bez runas un sirdsapziņas brīvības viņš ir pilnīgi atbruņots un padots bez ierunām varai, kuru viņš nīst, bet nespēj gāzt.

Pad. savienības laikraksti beidzot atzinuši, ka amerikāņi daudzkārt labāk pārtikuši un apģērbušies.

— Drēbju pārpilnība? Tīrais nieks, bet ko teiksit, ka mūsu vistas dēj četras olas dienā, turklāt ar diviem dzeltenumiem?

Ed. Keiša karikatūra

SĪKĀS ZIŅAS

● Kanadas imigrācijas ministrija piešķīrusi patvēruma tiesības 5 čechoslovakiem, kas atstājuši Havanas - Prāgas lidmašīnu, kad tā uzņēmusi degvielu Ņufaundlendā. Bēgļi ir kāds precēts pāris un 3 vieninieki — vīrieši. Turpretim 9 poļu jūrniekiem, kuri Halifaksā nobēguši no dažādiem poļu kuģiem, imigrācijas iestādes liegušas patvēruma tiesības Kanadā. Viņus deportēs atpakaļ uz Poliju, kur tos sagaida bargs sods.

● Berlīnieši pārdalītajā pilsētā arī šogad pavadīs šķirtus Ziemsvētkus, jo robežas pārejas pases neizsniegs. Pēdējā reize, kad rietumberlīnieši varēja saņemt oficiālās viesošanās atļaujas Austrumberlīnē, bija 1966. gada Lieldienas.

● Ziemsvētku vakarā paredzēts amerikāņu ceļojums ap mēnesi.

1970. gada sākumā amerikāņi plāno sūtīt raķeti uz Marsu, bet nosēšanās uz tā paredzēta 1973. gada vidū.